

klik032224002/00393-1/2023

PEDAGÓGIAI PROGRAM

ID. SZABÓ ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA

OM: 032224

Cered, 2023

**„az iskola dolga: hogy megtanítsa, hogyan kell tanulni,
hogy felkeltse a tudás iránti vágyunkat,
hogy megtanítsa bennünket a jól végzett munka
örömére és izgalmára,
hogy megtanítsa szeretni amit csinálunk
és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk
csinálni.”**

(Szent-Györgyi Albert)

**Tisztelt Olvasó!
Kedves Diákok, Szülők, Kollégák!**

Ez a Pedagógiai program a 2020-ban készült és 2023. augusztus 31-n módosítottuk. Intézményünkben a nevelő és oktató munka e program szerint folyik. A nevelőtestület véleményének kikérésével az intézményvezető fogadja el, és a fenntartó hagyja jóvá. Az iskola pedagógiai programjának részeként helyi tanterv készült, amelyet a miniszter által kiadott kerettantervekre építettünk. Ezt követően évente elvégezzük az alapidokumentum áttekintését, felülvizsgálatát és a szükséges módosításokat elvégezzük.

Bízom abban, hogy Pedagógiai programunk végrehajtása során diákjaink és munkatársaink osztoznak a sikerben, s a szorgalmas, kitartó munkát kölcsönös elégedettség koronázza.

Cered, 2023. szeptember 1.

*Az Id. Szabó István Általános Iskola nevében:
Kiss Józsefné
intézményvezető*

A program felülvizsgálatát törvényi változások tették szükségessé:

- **2011. évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről**
- **A Nemzeti alaptanterv (110/2012. (VI. 04.) Kormányrendelet)**
- **A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról**

A nemzet felemelkedésének zálogaként a magyar oktatásügy nemes hagyományait a jelen kor elvárásaival és a jövő lehetőségeivel ötvözve, a felnövekvő nemzedékek hazafias nevelése és minőségi oktatása érdekében az Alaptörvényben foglalt művelődéshez való jog, a nemzetiségek anyanyelvi oktatásához való jogának megvalósítása, a köznevelés résztvevői kötelességeinek és jogainak meghatározása, továbbá korszerű tudás biztosító köznevelési rendszer irányítása és működtetése céljából alkotta az Országgyűlés az alapidokumentumunkat meghatározó törvényt.

Az iskolákban folyamatosan követnünk kell ezeket a törvényi és társadalmi változásokat. El kell fogadnunk azt is, hogy az iskola közszolgálat. Az oktatás piacosodik, gazdasági versenytényezővé válik. A piaci igények versenyképes tudást követelnek. Elvárják az iskolától, hogy a gyerekekben társadalmilag hasznos képességeket alakítson ki:

- *a haza felelős polgárává válják;*
- *kifejlődjék benne a hazafiság érzelemvilága;*
- *reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert;*
- *megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;*
- *törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;*
- *legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;*
- *válják képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;*
- *ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;*
- *tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.*

Az iskolának alkalmazkodnia kell ezekhez az igényekhez, folyamatos megújulásra készen. Ehhez állandóan figyelni és értékelni kell az iskola legfontosabb partnereinek (szülők, tanulók, fenntartó) igényeit és elvárásait.

Iskolánk, értékes hagyományaira építve, széles tevékenységkínálattal, a gyerekek sokoldalú fejlesztésével és a fenntarthatóság pedagógiájának felhasználásával törekszik a kor kihívásainak megfelelni.

INTÉZMÉNYI ADATOK

Az intézmény neve:	ID. SZABÓ ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA
Székhelye:	3123 CERED, KOSSUTH ÚT 49.
Az intézmény alapítója:	CERED KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA SZILASPOGONY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA ZABAR KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
Az intézmény fenntartója és felügyeleti szerve:	SALGÓTARJÁNI TANKERÜLETI KÖZPONT
Az intézmény jogállása:	Költségvetési intézmény, önálló jogi személy
Gazdálkodása:	Gazdálkodási jogkörrel nem rendelkezik.
Az intézmény típusa:	Általános iskola
Az intézménybe felvehető maximális tanuló létszám:	Általános iskola: 216 fő (160 fő+56 fő)
Alapfeladatai:	Nappali rendszerű általános műveltséget megalapozó iskolai oktatás. Napközi, tanulószoba Nemzetiségi nevelés és oktatás. Sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatása 1-8 évfolyamon. A könyvtári feladatokat a nyilvános könyvtár látja el. Mindennapos testnevelés biztosítása
Nyilvántartási száma:	K10753

HELYZETELEMZÉS

Az iskola környezete, múltja és jelene

Intézményünk **Cered községben**, gyönyörű természeti környezetben fekszik, Szlovákia, Heves, Borsod találkozásánál. A beiskolázási körzetünkbe tartozó falvak a Karancs-Medves Tájvédelmi körzet közvetlen közelében, a Tarna forrásvidékén található. Domsági és középhegységi ez a táj, amelyet különböző földtörténeti korszakok lenyomatai, hatalmas erdőségek, sziklás csúcsok, völgysíkok és szorosok, medencék, lankák szabdalnak, tesznek változatossá, hangulatossá.

Megyénk területén kapcsolódik egymáshoz a nyugati részen elhelyezkedő Börzsöny, a középső részt uraló Cserhát és keleten a Mátra hegység. Az országhatáron emelkedő Karancs-Medves 729 méteres csúcsáról akár a Tátraig is ellátunk. Ennek a hegységnek a lábánál található az általunk gyakran látogatott *Nagy-kő*, amely egy 512 méter magas bazaltcsúcs, a *Kis-kőnek*, amely szintén bazaltkúp, érdekessége a belsejében lévő vulkáni buborékbarlang, a *Szilvás-kő*, a vulkánosság egyik bazaltsapkás tanúhegye.

Vizekben sem vagyunk szegények. Cered határában négy tóból álló mesterséges tórendszer várja a horgászni, pihenni vágyókat.

Az iskolások száma Cereden az 1850-es években 80-100 körül mozgott. A fából készült iskola helyett 1870-ben emeltek újat, immáron kőből, s ennek az iskolának már okleveles kántor-tanítója volt. 1906-ban két tantermesre bővült az intézmény. Az 1912-13-as tanévtől van legkorábbi osztályozási és mulasztási napló. A jelenlegi iskolaépület elődje a II. világháború után épült és több alkalommal bővítették.

Az 1968-69-es tanév kezdetén a közös tanács a szilaspogonyi iskola felső tagozatát a zabari iskolához csatolta és Szilaspogonyban csak alsó tagozatot működtetett. Ez az időszak 1977-ig tartott, amikor a körzetesítés újabb változásokat hozott. Szilaspogonyban megszűnt az iskola, Zabar községben csak alsó tagozat működött a ceredi iskola tagiskolájaként. A rendszerváltás után a mindhárom községben önálló képviselőtestületek intézményirányító társulást hoztak létre, társulási megállapodást kötöttek az iskola közös fenntartására.

A gyermeklétszám fokozatos csökkenése következtében **1996-tól** a **zabari** és a **szilaspogonyi** tanulók valamennyien a **ceredi iskola** tanulóival együtt alkotják az iskola

gyermekközösségét. A tanulólétszám folyamatosan csökken, a születések számának az elkövetkező hat évben történő növekedése azonban a jövőre nézve biztató.

A környék egyetlen iskolájaként intézményünk családi légkörrel, a szakmai munka színvonalával kivívta környezetét általi elismertségét.

2003-ban iskolánk **Id. Szabó István szobrászművész** nevét vette fel. Névadónk 1903. augusztus 29-én született Cered községben. Legkedvesebb anyaga, a fa szeretetét, ismeretét mesterember – uradalmi kerékgyártó – édesapjától örökölte. Id. Szabó István is ezt a szakmát folytatta éveken át, s kemény fizikai munka mellett vált ismert képzőművésszé. Bár rövid ideig tanulmányokat folytatott Bóna Kovács Károly salgótarjáni szobrászművész műtermében, munkássága csúcsára elsősorban szívós munka, egyéni invenciók, és az anyag tökéletes ismerete révén jutott el. Először 1934-ben állított ki a Műcsarnokban, első önálló bemutatkozására azonban csupán 1958-ban kerülhetett sor. 1954-ben telepedett le Bencúrfalván, ahol haláláig - 1992. július 5.- élt és dolgozott.

Iskolánk **emblémájának** megalkotása is ehhez az időszakhoz kötődik, névadónk portréját a tudás kapuja keretezi, amely iskolánk jelképe is. Háttérben a Karancs-Medves hegyvonulata és a ceredi harangláb, amely a honismeretet, a honszeretetet, a környezetünkhöz való kötődésünket jelképezi.

2008. szeptember 1-jétől az akkori fenntartó önkormányzatok közös igazgatású közoktatási intézményt hoztak létre.

Az intézmény intézményegységei voltak:

- Egyesített Óvoda és Bölcsőde
- Körzeti Könyvtár

Az intézmény telephelyei voltak:

- Gesztenyéskert Óvoda és Bölcsőde Cered
- Micimackó Óvoda Szilaspogony
- Pitypang Óvoda Zabar

2013. január 1-től az intézmény fenntartója és működtetője a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ lett. Ettől az időponttól kezdve az intézmény csak általános iskolai feladatokat lát el. **2017. január 1-től** az intézmény fenntartója és működtetője a Salgótarjáni Tankerületi Központ.

A családi háttér, a tanulóközösség jellemzői

Intézményünk *Cered, Tótújfalu, Zabar, Szilaspogony községek* gyermekeit fogadja. A szülők foglalkozása széles skálán mozog, dolgoznak iparban, mezőgazdaságban, szolgáltatásban, vállalkozási szférában. Az iparban és mezőgazdaságban történő gyakori létszámleépítés az átlagnál nagyobb százalékban érintette és érinti az itt élő családokat, melynek következtében jelentős a munkanélküliek, közmunkaprogramban foglalkoztatottak száma.

A szülők nyitottak az intézmény felé, az együttműködés általánosságban jónak mondható. A kapcsolattartásban az iskola a kezdeményezőbb, felhasználva a családpedagógia hagyományos és új eszköztrendszerét.

A tanulócsoportok összetétele, a családi háttér, a képességek szintje a tanulási attitűd vonatkozásában is heterogén. A **sajátos nevelési igényű tanulókat** a Szakértői Bizottság véleménye alapján **integrált oktatásban** részesítjük. A bizottság meghatározott rendszerességgel történő megkeresésével az a célunk, hogy minden gyermek a képességeinek megfelelő osztályban tanulhasson, s ha viselkedése, beilleszkedési képessége lehetővé teszi, integrált oktatásban vehessen részt. A 2003/2004-es tanévtől a HHH-s tanulók integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítésének pedagógiai rendszerével haladtunk mindaddig, amíg erre lehetőségünk volt. Jelenleg integrációs felkészítéssel segítjük halmozottan hátrányos helyzetű tanulóink hátránykompenzációját, esélyegyenlőségének megteremtését.

A humán erőforrás jellemzői

Tantestületünk **értékrendje, hozzáállása** kellő alapot biztosít az együttműködéshez, a gyermekközpontú pedagógiai gyakorlat megvalósításához, melyet az esélyegyenlőség, személyiségközpontúság és a humanizmus szellemében fogalmazzunk meg.

Célunk, hogy a módszer, az értékelés és a szervezeti – szerkezeti rend, az infrastruktúra jól alkalmazkodjon a tanulókhöz: törekvéseikhez, igényeikhez, mozgásigényükhöz, adottságaikhoz, képességeikhez, személyiségükhöz, - természetesen az objektív és a szubjektív lehetőségek arányában.

Olyan iskolát szeretnénk megteremteni, mely modern, naprakész ismereteket nyújt, **egyenlő lehetőségeket biztosít** minden tanulónak, **figyelembe veszi az egyéni különbségekre alapozott nevelés kialakításának szükségességét**. A **differenciálás**, a **kooperatív technikák** alkalmazása a mindenki számára optimális fejlesztés biztosítását jelenti.

Nevelő-oktató munkát segítő és technikai dolgozóink a maguk területén szintén nagy segítséget nyújtanak céljaink elérésében.

Kollektívánk **innovatív, az új iránt nyitott, fogékony**. A fokozódó követelményeknek történő megfelelés érdekében különböző szakmai továbbképzéseken gyarapítjuk ismereteinket. (tantárgyi, módszertani, vezetési ismeretek, informatika, mentálhigiéniá, stb.).

Lehetőség szerint részt veszünk a különböző pályázatokon, melyek hozzájárulnak a szakmai programok megvalósulásához, a tárgyi feltételrendszer javításához.

Évente egy-egy **főiskolai hallgató** szakmai gyakorlatának vezetését vállaljuk. Az Eszterházy Károly Egyetem partnerintézménye vagyunk a tanári mesterképzésben.

A tárgyi eszköztrendszer alakulása

Az intézmény adottságai, a meglévő infrastruktúra kiemelkedően jó, próbáljuk évről-évre barátságosabbá tenni környezetünket, hogy jól érezzék magukat tanítványaink és mi magunk is az iskolában.

A felújított iskola tornateremmel, szaktantermekkel, jól felszerelt tantermekkel biztosítja a napi pedagógiai munka helyiségigényét.

A tanulók és dolgozók étkezésére tágas **ebédlő és tálalókonyha** áll rendelkezésünkre.

Az iskola **udvara** jó időben biztosítja a tanulóknak a szabadban tartózkodás, a játék lehetőségét, a **sportpálya** pedig a testnevelés feltételét.

Az informatika-oktatáshoz szükséges géppark folyamatos minőségi fejlesztést igényel.

Az intézmény átlag feletti szinten rendelkezik az oktatáshoz szükséges audiovizuális technikai eszközökkel, szemléltető eszközökkel, sportszerekkel.

A nevelő-oktató munka jellemzői

Az iskola tanulóinak létszáma évek óta folyamatosan csökken, beiratkozott tanítványaink 95%-a intézményünkben fejezi be általános iskolai tanulmányait.

Pedagógiai eszköztárunkban az **elfogadás**, a tolerancia, a pozitív megerősítés, a dicséret és az elismerés dominál, a tanulók motiválása, sikerélményhez juttatása. Az egyik legnehezebb pedagógiai feladat a tanulók *egyéni adottságaira épülő képességfejlesztés* gyakorlatban történő megvalósítása. Már első osztályban diagnosztizáljuk a tanuláshoz szükséges gondolkodási képességek (részképességek) szintjét, majd erre építjük a felzárkóztató munkát, **melyet iskolánk fejlesztőpedagógusai is segítenek**. Nevelőink szívügyüknek tekintik a **hátrányos helyzetű**, tanulási nehézségekkel küzdő tanítványaink megsegítését, felzárkóztatását.

A 2003/2004-es tanévben megvalósult az integráció a **sajátos nevelési igényű** gyermekeket érintően is intézményünkben. Számukra jellemzően gyógypedagógus egyéni fejlesztő foglalkozásokat tart kis csoportban, valamennyi sajátos nevelési igényű tanulóknak egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon vesz részt, fogyatékosságából eredő hátránya csökkentéséhez.

A 2009/2010-es tanévben átfogó intézményi innovációt valósítottunk meg a **TÁMOP 3.1.4** pályázat kapcsán. Ennek keretében bevezetésre került óvodáinkban és iskolánkban a kompetencia alapú oktatás-nevelés. Újfajta tanulásszervezési eljárásokat vezettünk be annak érdekében, hogy tanulóinkat minél jobban felkészítsük a munkaerőpiacon való sikeres alkalmazkodásra, az élethosszig tartó tanulásra. Szegregációmentes együttnevelési környezet kialakítására törekszünk. Célunk a digitális írástudás fejlesztése.

Kiemelt figyelmet fordítunk a **kulturális eszköztudás** (olvasásértés, matematikai műveltség, kommunikáció) biztos elsajátíttatására, folyamatos mérésére.

A **tehetséggondozás** rendszere, kínálata az utóbbi években folyamatosan bővül, a helyi szervezésű versenyeket egyre több megyei, továbbá levelező verseny egészíti ki. Tanítványaink közel negyede kapcsolódik be valamilyen tehetséggondozó programba,

(tanulmányi munka és a sport területén egyaránt), melyeken kiváló, illetve jó teljesítményt nyújtanak.

A beiskolázási statisztikák alapján megállapítható, hogy a végzős tanulók többsége az első helyen megjelölt intézménybe nyer felvételt. Tanítványaink többsége –tanulmányi eredményüktől függően– salgótarjáni és egri gimnáziumokban, szakközépiskolákban, illetve szakiskolában folytatják tanulmányaikat.

Magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés, oktatás

Minden tanulónk számára lehetőséget biztosítunk, hogy tudjanak ismereteket meríteni különböző forrásokból népcsoportjukról, ismerjék családjuk és környezetük nemzetiségi kötődését, zenei és tradicionális népi kultúráját, nyelvhasználati sajátosságait. Megismerjék a nemzetiség szimbólumait, ünnepeit, ismerjék nemzetiségük regionális és országos elhelyezkedését. Segítünk tanulóinknak abban, hogy megismerjék a nemzetiség (és az anyanemzet) kulturális életének kiemelkedő eseményeit, országos és regionális fesztiváljait, személyiségeit, műveiket, hogy képesek legyenek különböző forrásokból tájékozódni.

Minden tanulónk megismerheti:

- A nemzetiség anyaországának történelmét és társadalomföldrajzát,
- A nemzetiség magyarországi történelmét, főbb sorsfordulóit
- A hazai nemzetiségi és emberi jogok rendszerét
- Az adott nemzetiség anyaországon kívüli jelenlétét
- Az adott nemzetiség nemzetközi kapcsolatait.

Szlovák népismeret tanítása

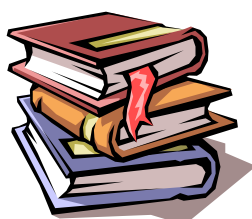
A szlovák népismeret tanítása lehetőséget nyújt a helyes identitástudat kialakításához. Tiszteletet ébreszt a hazai szlovákság, valamint a hazánkban élő többi nemzetiség kultúrája iránt. Tananyagában épít a hagyományokra:

- Hagyományos családi szokások, családi ünnepek
- Vallási ünnepek
- Munkafolyamatok, munkaeszközök
- Öltözködési és étkezési kultúra
- A gyerekek játéka
- Fennmaradt szlovák mondókák, találós kérdések, mesék, versek, gyerekdalok, népmondák, vármondák ismerete

Arra neveljük gyermekeinket, hogy legyenek képesek megfelelő formában érvelni, vitatkozni a kisebbséget érintő eseményekről, jelenségekről.

A nemzetiségi nevelést/oktatást az emberi erőforrások minisztere 17/2013. (III. 01.) EMMI rendelete a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve alapján szervezzük. A nemzetiséghez nem tartozó tanulóknak is lehetőséget adunk, hogy megismerjék a velük együtt élő nemzetiség történelmét, kultúráját, szokásait, így az együttnevelés, az elfogadás elvei e tekintetben sem sérülnek.

NEVELÉSI PROGRAM

Tartalom

1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	13
1.1. Pedagógiai alapelveink.....	13
1.1.1. Nevelés és oktatás.....	14
1.1.2. Részvétel a közéletben.....	14
1.1.3. A kompetencia alapú oktatással kapcsolatos alapelveink:.....	15
1.2. Az iskola nevelési- oktatási céljai és feladatai.....	16
1.2.1. Az emberi magatartás általános értékei.....	16
1.2.2. Az intézményünk által kitűzött értékcélok.....	17
1.2.3. Feladataink.....	18
1.3. A nevelő-oktató munkában alkalmazott eszköz- és eljárásrendszer formái.....	20
1.3.1. A nevelés módszereit, eszközeit, eljárásait meghatározó tényezők:.....	20
1.3.2. Az új feladatoknak megfelelő eszközök és eljárások:.....	21
1.3.3. A nevelési eredmények teljesülésének kritériumai.....	21
1.3.4. Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások: ...	21
1.3.5. Az iskolában folyó nevelés-oktatás szinterei.....	22
1.3.6. A napközi otthonos nevelés.....	23
1.3.7. Iskolán kívüli tanórai foglalkozások kötelező tananyaga elsajátításának keretei.....	23
1.3.8. Osztálykirándulások.....	24
1.4. Pedagógiai folyamataink.....	26
1.4.1. A tanítás-tanulás területei.....	26
1.4.2. Fejlesztési területek – nevelési célok.....	26
1.4.3. Kulcskompetenciák.....	31
1.5. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	38
1.6. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	44
1.7. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	46
1.7.1. A közösségfejlesztés szinterei, tevékenységformái.....	47
1.7.2. A diákönkormányzat működtetésének feladatai.....	49
1.7.3. A hagyományápoláshoz kapcsolódó feladatok.....	49
1.8. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai.....	51
1.9. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység.....	52
1.9.1. Tehetséggondozás, képesség kibontakoztatás.....	52
1.9.2. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok.....	54
1.9.3. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek.....	57
1.9.4. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program.....	59
1.9.5. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....	61
1.10. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje.....	63
1.12. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata.....	67
1.13. A felvételi eljárás különös szabályai, valamint az iskolaváltás és a tanuló átvételének szabályai.....	62
Záró gondolatok.....	74

1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Pedagógiai programunk, iskolánk olyan szakmai stratégiai programja, amely meghatározza a nevelés, a tanítás-tanulás folyamatának pedagógiai elveit, tanterveit, gyakorlatát, működésének feltételeit.

A nevelőtestületünk által létrehozott és elfogadott **szakmai alapidokumentum** átfogja az iskola működésének minden területét. Rögzíti intézményünk nevelő-oktató munkájának szakmai szabályait és feltételeit, tájékoztatja a szülőket és tanulókat az intézményünkben igénybe vehető közoktatási szolgáltatásokról, és rögzíti azok igénybevételének feltételeit.

Pedagógiai programunk két, egymástól elhatárolható, de nem különálló része a **nevelési program** és a **helyi tanterv**.

Nevelési programunk tartalmazza a helyi tanterv végrehajtásának legfontosabb általános szabályait, meghatározza mindazokat a pedagógiai célú feladatokat és módszereket, amelyekkel a helyi tantervekben foglaltakat végre kell hajtani.

1.1. Pedagógiai alapelveink

Alapelvünk lényegét az alábbi törekvések határozzák meg.

Olyan iskola szeretnénk lenni, kívánunk maradni:

- ✓ ahol a tanulók, és az ott dolgozók jól érzik magukat,
- ✓ ahol a korszerű ismeretek oktatásával felkészítjük tanulóinkat a középiskolai tanulmányok folytatására,
- ✓ ahol minden gyermek megkapja azt a pedagógiai gondoskodást, amely adottságai kifejléséhez szükséges,
- ✓ ahol a gyermek nem csupán alanya az nevelő-oktató munkának, hanem tevékeny résztvevője,
- ✓ ahol a tehetséges, a sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek is sikereket érhet el,
- ✓ ahol a gyermekközpontú szemlélet nemcsak szólam, hanem életforma,
- ✓ ahol bátorítást kap a kezdeményezés és az alkotó munka,
- ✓ ahol a problémák keletkezésekor közösen keressük a megoldási lehetőségeket.

1.1.1. Nevelés és oktatás

Iskolánkban a legfontosabb feladat a tanulók **korszerű ismereteinek és képességeinek, készségeinek kialakítása, bővítése**, valamint **személyiségük teljes körű fejlesztése**.

Ennek érdekében:

- a tervszerű nevelő és oktató munka során fejlesztjük az alapkészségeket, és a tanulók számára korszerű, a mindennapi életben használható, továbbépíthető alapműveltséget nyújtunk;
- iskolánk az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, az idegen nyelvre, az informatikára vonatkozó olyan ismereteket közöl, melyek segítik a diákok világképének formálódását és eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben;
- nevelő-oktató tevékenységünk célja a gyermek személyiségének széleskörű fejlesztése;
- törekszünk a humánusra, az egyén és a közösség iránti tiszteletre, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására és azok betartására;
- fontosnak tartjuk a tanulók megismertetését nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeivel, személyiségeivel, szűkebb lakóhelyünk (Cered, Zabar, Szilaspogony, Nógrád megye) hagyományaival;
- célunk, hogy a tanulók körében legyen becsülete a szorgalmas munkával megszerzett tudásnak, ehhez legyen mód elsajátítani az egyéni tanulás különféle módszereit.

1.1.2. Részvétel a közéletben

Az iskola a szülői kapcsolatok által folyamatosan **részt kíván venni a lakóhely életében, célunk, hogy partnerközpontú intézményként működjünk**.

Ennek érdekében:

- rendszeres kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal;
- igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy az iskola életéből, tevékenységéből, eredményeiből minél többet megismertessünk a szülőkkel, Cered, Zabar és Szilaspogony érdeklődő polgáraival;
- helyszínt és humán erőforrást biztosítunk különböző falusi rendezvényeknek;
- ápoljuk és bővítjük eddigi kapcsolatainkat a Zabarban, Szilaspogonyon és Cereden található óvodákkal, a salgótarjáni járásban lévő iskolákkal, közművelődési és egyéb intézményekkel, önkormányzatokkal, ágazatközi kapcsolatépítésre törekszünk;
- a nevelők fontos feladatuknak tartják, hogy az iskola – eddigi hagyományaihoz híven – képviseltesse magát a különféle falusi rendezvényeken, és ilyen – a tanulók számára szervezett falusi szintű – megmozdulások szervezésében, lebonyolításában maga is részt vegyen.

1.1.3. A kompetencia alapú oktatással kapcsolatos alapelveink:

- Bevezettük, megvalósítjuk a kompetencia alapú oktatást.
- Megvalósítjuk az SNI-s tanulók integrált oktatását.
- A tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztését valósítjuk meg.
- Iskolánk nevelő-oktató munkájában a demokratizmus, a humanizmus, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a személyiség fejlődése, az alapvető közösségek (család, nemzet, az európai nemzetek közössége, az emberiség) együttműködésének kibontakoztatása, a népek, nemzetek, nemzetiségi, etnikai csoportok és a nemek egyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia értékei hatják át a tanítási-tanulási folyamatokat.
- Felkészítjük tanulóinkat az **önálló ismeretszerzésre és önművelésre**, ennek feltétele a **tanulási képességek és szilárd alapkészségek** kialakítása.
- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a **tevékenység-központú tanítási gyakorlatot honosítjuk meg**, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére.
- **Alkotó pedagógiai klímát** teremtünk az eredményes munka érdekében;
- Minden tanulónak biztosítjuk az egyéni adottságai, képessége és tehetsége szerint az **önmegvalósítás lehetőségét**;
- Az egyéni szükségletek szerint megfelelő feltételeket nyújtunk gyermekeinknek a **tanulási esélyegyenlőség megteremtéséhez**;
- Minden támogatást megadunk ahhoz, hogy tanítványaink elsajátítsák **az élethosszig tartó tanulás alapjait**, valamint a folyamatot, megkönnyítő képességeket, készségeket és **kompetenciákat: a szövegértési – szövegalkotási, matematikai – logikai, szociális, életviteli és környezeti, idegen nyelvi, valamint az infokommunikációs technológiákat**;
- Alapvető jelentőséget tulajdonítunk a kulcskompetenciák kialakításának, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motiváció és tanulási képességek kiművelésének;
- Kiemelt figyelmet fordítunk az **emberiség előtt álló közös problémákra** és a különböző **kultúrák iránti nyitottságra**;

- Hatékony felzárkóztató munkával támogatást adunk a **szociokulturális hátrányok leküzdéséhez**.
- Az **integrációs felkészítés** a személyiségfejlesztés, a közösségfejlesztés segítségével járul hozzá a tanulási kudarcból, a szociális hátrányból eredő lemaradás csökkentéséhez, a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatásához, tanulási, továbbtanulási esélyének növeléséhez.

1.2. Az iskola nevelési- oktatási céljai és feladatai

Pedagógiai alapelvünk értékpreferenciáit, iskolánk arculatának jellemzőit –az elfogadó, humánus és gyermekközpontú pedagógia, az egyéni képességfejlesztés, biztos alapozás, jól működő belső- és külső kapcsolatok, családias légkör határozza meg.

*”Aki azt képzeli, hogy minden gyümölcs
ugyanakkor érik meg, mint a szamóca,
az semmit sem tud a szőlőről”*

(Paracelsius)

Nevelésünk meghatározó elemei azok az értékek, amelyeket a szülők, a tanulók, a fenntartó, és a társadalom oldaláról elvárásaként határozódnak meg. Ezen értékek közvetítői az iskola széles partneri környezetének szereplői: a pedagógusok, a szülők, s nem utolsósorban a formálódó gyermeki személyiség identifikációját meghatározó kortárs csoport, akik személyes példájukkal, tapasztalataikkal, mindennapi életvitelükkel megfelelő határfokban képesek befolyásolni a velük kapcsolatban lévő tanulók magatartását, viselkedését.

Intézményi pedagógiai munkánkat a humanista erkölcsi értékek, a nemzeti tudat, a demokratikus célok, a tanulók személyiségének fejlesztése, a korszerű technikai - technológiai szemlélet alapján határozzuk meg.

1.2.1. Az emberi magatartás általános értékei

Az iskola:

- értékrendjében **emberközpontú**, humanista;
- tanulóinak elsősorban az **EMBER tiszteletén, megértésén** és szükség szerinti **segítésén, s a másság elfogadásán** alapuló humanista értékekkel kell rendelkezniük, figyelembe véve azt, hogy a tanulót nem érheti semmilyen okból hátrányos megkülönböztetés;
- értéként preferálja **az aktivitást, kezdeményezőkézséget, döntési képességet, valamint az innovativitást**, mert ezek olyan tulajdonságok, amelyek birtokában a tanulók irányítani képesek majd későbbi életüket;

- tanulói a sokoldalú személyiségfejlesztés eredményeképp maguk is aktív részesei legyenek egy derűs, harmonikus **iskolai közösségnek**.

1.2.2. Az intézményünk által kitűzött értékcélok

Fontos, hogy intézményünk folyamatosan fejlessze nevelő-oktató munkáját, melynek középpontjában természetesen a tanuló egész személyisége és lénye áll.

Célunk olyan széleskörű általános műveltség biztosítása, amely jó alapot ad a középfokú iskolában történő helytálláshoz. Tanulóink számára biztosítani kívánjuk mindazon ismeretek átadását, azoknak az alapkészségeknek és képességeknek kialakítását és fejlesztését, melyek életkori adottságaiknak megfelelnek, és szükségesek ahhoz, hogy fejlődésük töretlen legyen, megalapozva a felnőtt életben való boldogulásukat.

Olyan intézményért dolgozunk nap mint nap, amit alapvetően a tanulók érdeke határoz meg, törekszünk a partnerközpontú gondolkodás és tevékenységrendszer megvalósítására a nemzeti értékszemlélet és értékrend alapján.

Szeretnénk elérni, hogy iskolánkban jól érezzék magukat a partnereink is, kiváltképpen a tanulók szülei. Legyen iskolánk és környezete esztétikus, vonzó, ahol a munka végzése megfelel a XXI. században jogosan elvárhatónak.

A nevelés-oktatás során arra kell törekedni, hogy a tanulóknak kialakítsuk a fogékonyságot az alábbi értékekkel kapcsolatban:

- nemzeti, lelki, érzelmi, tradicionális és konzervatív értékrendünk**
- az emberiség közös értékei**
- a demokrácia és a jogállam értékei**
- európai, humán, illetve transzcendentális értékek**

A nevelés keretében kívánatosnak tartjuk a tanulók személyes szociálisan értékes, tehát közösségfejlesztő és önfejlesztő magatartásának alakítását, és az ennek megfelelő tevékenységi formák gyakoroltatását. Törekszünk a nemkívánatos tanulói megnyilvánulások leépítésére.

Társadalmi elvárás, hogy felkészítsük tanulóinkat a magasrendű és a közjót szolgáló aktivitásra. A személyiség fejlesztésben meghatározó szerepet töltenek be a jó szokások, példaképek, eszményképek és meggyőződések. Ehhez partnernek kérjük a szülői házat, a családot.

Kiemelt céljaink

Az alapkészségek fejlesztése, tehetséggondozás, felzárkóztatás, egyéni képességfejlesztés, sajátos nevelési igényű gyermekek integrált oktatása, halmozottan

hátrányos helyzetű tanulók integrált oktatása, és nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás megvalósítása.

- Az intézményen belül szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesítése
- Az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosítása
- Az általános és széles alpműveltség biztosítása, az iskolai alapozó funkciók hatékonyságának növelése
- A tanulók képességeinek, kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztése
- Nemzetiségi identitás megőrzése
- A sikeres munkaerő-piaci alkalmazkodáshoz szükséges, az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló képességek fejlesztése
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók fejlesztése a kompetencia alapú oktatás megvalósításával
- A digitális írástudás elterjesztése
- A nevelőtestület módszertani kultúrájának fejlesztése
- Önálló intézményi innováció megvalósítása, nyomon követése

1.2.3. Feladataink:

- A tanulás megszerettetése
- A tanulás módszereinek elsajátíttatása, a tanulás tanítása
- A kompetencia alapú oktatás megvalósítása
- Életközeli tanulási környezet kialakítása
- A tanulási stratégiák kialakításában a sokszínűsége törekvés tevékenységrendszerének biztosítása
- A játékosság, a szimuláció gazdag eszköztárának biztosítása
- A tanulóhoz szükséges szövegértési és szövegalkotási képességek fejlesztése
- A HH tanulók felzárkóztatása, egyéni képességfejlesztés
- A tehetséges tanulók felkarolása, versenyeken való megmérettetése.
- A tanulók felkészítése a következő iskolafokozat elvégzésére, a megfelelő pálya kiválasztására.
- A család tiszteletére, a szülők, nagyszülők megbecsülésére, szeretetére, udvariasságra, figyelmességre, mások szokásainak és tulajdonságainak tiszteletben tartására való nevelés
- A képzőművészetek, a zenei kultúra oktatása, valamint a beszéd, a viselkedés, az öltözködés és a környezet kultúrájának elsajátítása

- Szűkebb és tágabb környezetünk, Magyarország, megismerése, szeretete és megóvása
- A nemzeti kultúra ápolása, hazaszeretetre nevelés, hagyományaink, ünnepeink megismerése, átörökítése
- Nyitottság a különböző kultúrák iránt
- Aktív állampolgárságra nevelés
- Környezettudatosságra nevelés

Nevelőtestületünk felelősséget érez a jövő nemzedékéért. A gyermekek érdekeit képviselve arra törekszünk, hogy megerősítsük azt a gondolatot: a megszerzett tudás hatalom, a megszerzett tudás örök, és a legfontosabb érték.

Céljaink és feladataink megvalósítása érdekében olyan feltételeket és tevékenységeket biztosítunk, melyek elősegítik, hogy tanulóink kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve önismeretüket és pályaismeretüket.

Célunk és feladatunk, hogy iskolánk végzős diákjai a nyolcadik osztály végére a kerettanterv által az összes műveltségi területen előírt követelményeket a saját képességeik szerint optimálisan és a későbbiekben is kimutathatóan tartós eredménnyel teljesítsék. Minden tanuló rendelkezzen olyan bővíthető ismeretekkel, készségekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik arra, hogy a következő iskolafokon megállja a helyét. Tanulóink ismerjék a kulturált viselkedéshez, a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat, s alakuljon ki bennük elképzelés saját közelebbi és távolabbi jövőjükkel szemben.

E célrendszernek alárendelten

a) a tanórák eredményességének alapfeltételei:

- átgondolt tervezés
- a tanulók kellő motiválása, aktivizálása
- a tanulók tevékenykedtetése
- folyamatos ellenőrzés és értékelés

b) folyamatos fejlesztési feladatok:

- megújult nevelési és oktatási módszerek
- a fenti célok érdekében a pedagógus továbbképzésben való részvétel
- jól mérhető ellenőrzési és értékelési eljárások
- a megfelelő minőségi feltételek biztosítása

1.3. A nevelő-oktató munkában alkalmazott eszköz- és eljárásrendszer formái

A nevelési módszer a kitűzött nevelési cél elérése érdekében alkalmazott eljárás. Célja, hogy a tanulókat pozitív tevékenységre készítssük, valamint kiküszöböljük a negatív hatásokat. Az eljárás a módszer konkretizációját jelenti, amely egymagában nem létezik, mindig eljárások rendszerében gondolkodunk.

- Az iskola – mindenkori pénzügyi lehetőségeitől függően – biztosítja a tanulók számára a **tanuláshoz szükséges egészséges, szép, otthonos környezetet, a taneszközjegyzéknek megfelelő mennyiségű és minőségű tárgyi eszközöket.**
- **Az iskolai oktatás tartalmát** a korszerű, elsősorban a tanulók képességeit fejlesztő tananyag mellett az általános emberi, nemzeti és európai értékek elfogadtatása, átadása alkotja.
- Az iskola nevelői **a tanulók egyéni képességeihez igazodó oktatást (differenciálás) kívánják elősegíteni** különféle – e célt szolgáló – módszerek és szervezeti formák alkalmazásával. A tanulók egyéni képességeit figyelembe vevő oktatás elsősorban a tanulási nehézségek enyhítésében, a felzárkóztatásban és a tehetséggondozásban valósul meg.
- Az iskolában az **nevelést-oktatást** – a tanulók személyiségének széleskörű fejlesztése céljából – sokszínű, **változatos tevékenységrendszer egészíti ki** a tanulók egyéni érdeklődéséhez és életkori sajátosságaihoz igazodva.

1.3.1. A nevelés módszereit, eszközeit, eljárásait meghatározó tényezők:

- a nevelési cél és feladat,
- a tanulók életkora, értelmi fejlettsége, képessége, halmozottan hátrányos helyzete, sajátos nevelési igénye
- a nevelők személyisége, pedagógiai kulturáltsága, felkészültsége, vezetési stílusa,
- a pedagógiai szituáció és annak tartalma.

Pedagógiai munkánkban alkalmazott **módszereink** alapértékeinkből (PP 1.1 fejezet) adódnak. Az értékeinkhez megválasztott, illetve alkalmazott módszereinket az alábbi táblázat foglalja össze.

<i>Gyermekközpontúság</i>	megértés, türelem, tolerancia
<i>Egyéni képességfejlesztés</i>	követelés, megbízás, ellenőrzés, értékelés, gyakorlás pozitív megerősítés, dicséret, biztatás
<i>Együttműködés, partneri</i>	példaadás, beszélgetés, biztatás, elismerés,

<i>kapcsolatok</i>	dicséret, jó tanár-diák, diák-diák, tanár-tanár kapcsolat.
<i>Családias légkör</i>	elfogadás, tolerancia, szeretet, bizalom.

1.3.2. Az új feladatoknak megfelelő eszközök és eljárások:

- Tevékenykedtetésre épülő tanulásszervezés
- Projektoktatás
- Témahét
- Három hetet meghaladó projekt
- Az infokommunikációs technológia, mint eszköz és taneszköz alkalmazása
- SNI-s tanulók esetében az integrált nevelést segítő sérülésspecifikus fejlesztés, egyéni továbbhaladás, értékelés biztosítása
- Multikulturális tartalmak megjelenése a napköziotthonban, és az iskolaotthonos oktatásban, nevelésben

1.3.3. A nevelési eredmények teljesülésének kritériumai

- Pedagógiai alapelveink szerinti működés biztosítása.
- Az iskolánk megtartja népszerűségét, vonzerejét.
- Intézményünk megőrzi gyermekközpontú szemléletét, módszereit, eljárásait.
- Pozitív visszajelzést kapunk partnereinktől. (Tanulási teljesítmény, viselkedés-magatartáskultúra.)

1.3.4. Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
A tevékenység megszervezésének a módszerei, a szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek	-Követelés -Gyakoroltatás -Tevékenykedtetés -Munkáltatás -Felfedezés -Differenciálás -Segítségadás -Ellenőrzés -Ösztönzés -Játék, mozgás -Versenyek -Könyvtárhasználat	- A tanulói közösség tevékenységének megszervezése. - Tanulási technikák és módszerek tanítása, átadása, folyamatos karbantartása - Közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása. - Az elektronikus médiumok alkalmazása - Hagyományok kialakítása -Követelés -Ellenőrzés

		-Ösztönzés
A magatartásra ható, ösztönző módszerek	-Esetmegbeszélés -Tények és jelenségek bemutatása. -Műalkotások bemutatása -Személyes példamutatás - Ígéret, biztatás, elismerés, dicséret	-A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. -A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből.
A meggyőzés módszerei	-Magyarázat, beszélgetés -A tanulók önálló elemző munkája - Oktatás - Példaképzés - Önbírálat - Tudatosítás	-Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról. -Vita
Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása	-Tanításban, ismeretközvetítésben - A gyerekek egyéni fejlesztésében - Az értékelés gyakorlatában - Tanulói előmenetelben - A fegyelmezés, büntetés gyakorlatában	- A tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében - A továbbtanulásban, pályaeorientációban - A humánerőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében - A partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

1.3.5. Az iskolában folyó nevelés-oktatás szinterei

Tanórai foglalkozások

Egyéb foglalkozások

- Szakkörök,
- Tanulmányi és sportversenyek,
- Korrepetálások,

- Napközi, tanulószoba,
- Könyvtári foglalkozások

Szabadidős tevékenységek

- Nemzetiségi szakkör
- Sportfoglalkozások
- Osztályprogramok

Közéleti tevékenységek

- Diákönkormányzat
- Iskolarádió
- Társadalmi életben való részvétel (nem köznevelési intézményekkel közösen szervezett rendezvények, megemlékezések)

1.3.6. A napközi otthonos nevelés

A nevelésnek alapozó jellegűnek, a családdal együttműködésre épülőnek kell lennie. A napközis munkát úgy kell megtervezni, hogy az egységes testi-lelki és szellemi fejlődés feltételrendszere biztosított legyen.

A napközi otthoni programoknak szorosan kapcsolódnia kell a délelőtti nevelési-oktatási folyamatokhoz.

A szabadidős tevékenységet és a tanulási időt úgy kell megtervezni, hogy az megerősítse, illetve kiegészítse a délelőtti iskolai munkát.

1.3.7. Iskolán kívüli tanórai foglalkozások kötelező tananyaga elsajátításának keretei

A vonatkozó hatályos jogi szabályozás alapján a tantervi követelmények teljesíthetőek a hagyományos tanórai tanulásszervezési módoktól eltérő formában (kooperatív módszerek, egyéni differenciálás, projektoktatás, tanoda, laboros órák, pályázati programok stb.) is. Ezzel a lehetőséggel igyekszünk élni, figyelembe véve azt is, hogy mindazok a jogszabályok érvényesek ezekre a módszerekre is, melyek a tanítás mindennapjait szabályozzák.

Az iskolán kívüli tanórák során a tanulókat kiemeljük a szokásos iskolai környezetből. A – tanítás-tanulás folyamata a hagyományostól eltérően szerveződik, s a közös (és kötelező) feladatok és élmények hatására felbomlanak a megszokott tanulásszervezési formák keretei. Minden ilyen program az iskolaközösség szocializációjának is fontos, meghatározó színtere.

A kötött, iskolán kívüli programok feltételei:

- a tanulói (és szülői) igények ismerete;
- programot levezető humán erőforrás biztosítása;
- az anyagi lehetőségek figyelembevétele.

A hagyományos tanítási napoktól eltérő nevelési és oktatási folyamatok három szakaszra oszthatók:

- 1. előkészítő szakasz: készségek és képességek kialakítása; közös tervezés; kutatómunka, felkészülés.
- 2. program biztonságos megvalósítása.
- 3. közös ismétlés (felidézés), ellenőrzés, értékelés, önértékelés.
Célok megvalósulásának ellenőrzése, javaslatgyűjtés korrigálásra.

A tanítás során rendszeresen megvalósított iskolán kívüli tanórák beépítésre kerülnek a szaktárgyi tanmenetekbe. A múzeum- és színházlátogatások, kirándulások a magyar nyelv és irodalom, történelem, ének-zene, rajz és vizuális kultúra, biológia, földrajz, természetismeret, kémia és fizika órákra vonatkozó tananyagot teszik színesebbé.

Tanulóink részt vesznek a Kormány által támogatott Lázár Ervin Programban, mely szociális helyzetű és lakóhelytől függetlenül minden, az 1-8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi-, tánc-, és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét.

1.3.8. Osztálykirándulások

Osztályaink minden tanév májusában-júniusában egy napot osztálykiránduláson töltenek.

Nagy hangsúlyt kap a környezeti- és egészséges életmódra nevelés, a természeti és kulturális emlékeink megfigyelése, a természettudományos gondolkodás empirikus tapasztalatokon alapuló fejlesztése, a velünk élő környezet minél alaposabb megismerése. A programok összeállításában fontos szerepet jut a tanulók életkora, már meglévő ismeretei mellett annak is, hogy pedagógusaink hogyan és mit szeretnének a megfigyeltékből beilleszteni a további iskolai munkába.

Kirándulási projektjeink az alábbi területeket ölelik fel:

Korosztály	Témakör	Érintett tantárgyak
Alsó tagozat	Erdők, mezők, vízpartok állat- és növényvilága, épített környezetünk – Tájékozódás a természetben – A vidéki élet szépségei – Hazánk fővárosa	Környezetismeret Magyar nyelv és irodalom Ének-zene Rajz és vizuális kultúra Életvitel és gyakorlat Testnevelés és sport
Felső tagozat	Ismerkedés Magyarország tájegységeivel – Magyarország műemlékei – A hagyományok és népművészet	Természetismeret Magyar nyelv és irodalom Ének-zene

Korosztály	Témakör	Érintett tantárgyak
	szerepe életünkben	Vizuális kultúra Technika, életvitel és gyakorlat Testnevelés és sport Földrajz Biológia-egészségtan Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

Pályázati lehetőségeink kimerítésével és helyi adottságainknak megfelelően határozott törekvésünk – a nemzeti összetartozás érzésének erősítését szolgálva – annak elérése, hogy diákjaink intézményünkben folytatott tanulmányaik alatt legalább egy alkalommal az iskola által szervezett kirándulás keretében eljussanak olyan Kárpát-medencei területekre (Szlovákia), amelyeken jelentős számú magyar nemzetiség él.

1.4. Pedagógiai folyamataink

1.4.1. A tanítás-tanulás területei

A nevelőtestület az iskolavezetés és a munkaközösség-vezetők irányításával közösen határozza meg az iskolánkban folyó tanulás tartalmi, formai és szervezeti egységeit.

Pedagógiai programunkban rögzítjük a jelenleg optimálisnak tartott tanulási tendenciákat, amit ha szükségesnek tartunk, a lehetséges keretek között módosítunk.

Iskolánk pedagógiai munkájában a legfontosabb a tanítás-tanulás tevékenysége, melynek középpontjában a motiváló tényezők állnak.

Intézményünk alapvető célja, hogy a tanítás-tanulás folyamata:

- *teremtsen szilárd alapokat, tegye nyitottá, fogékonyá az értékek befogadására a tanulókat, és kreatívvá a szerzett képességek alkalmazásában;*
- *minden irányú tevékenységét a szemléletesség, a cselekedtetés, az önálló munkáltatás, a differenciáltság és a kulcskompetenciák fejlesztése hassa át.*

1.4.2. Fejlesztési területek – nevelési célok

A fejlesztési területek és a nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket.

1.4.2.1. Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Hangsúlyt kell helyezni a közelmúlt viharos történelmi eseményeinek etikai alapú megítélésére, a XX. századi totális diktatúrák lélektelen,

emberellenes voltának sokoldalú bemutatására, különös tekintettel a társadalomtudományi és művészeti tantárgyak oktatása terén. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

1.4.2.2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát, ugyanakkor legyenek képesek azon alkotók helyes etikai alapú megítélésére is, akik elfogadhatatlan politikai és morális szerepvállalásuk révén – akár passzívan, akár tevőleges cselekvések során – az embertelen eszmék és gyakorlat szolgálatába álltak, idegen elnyomó hatalmak érdekeit szolgálták ki. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról. A nemzeti öntudat egészséges voltától idegen mindenféle nacionalizmus – így a nemzetiségek, a vallási-nyelvi etnikumok történelem- és jelenformáló szerepének és államalkotó létük elismerésének az iskolai nevelés-oktatás egészében evidenciának kell lennie.

1.4.2.3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A felelős, hazájáért cselekedni akaró és tudó állampolgárrá nevelésnek szerves része a demokratikus jogállam és a nemzeti függetlenség (szuverenitás) ellen fellépő törekvések felismerése, és annak megértetése, hogy a diktatúrák elleni küzdelem minden korban elsődleges állampolgári kötelezettség, hiszen a jogtiprásból sohasem születhet jog. Ennek alapján kell a XX. századi totális diktatúrák jellemzőit is feldolgozni, feltárva e rendszerek emberiség ellen elkövetett soha el nem évülő bűntetteit is. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások. Az iskola minden

évfolyamán fontos feladat – az életkori sajátosságok és egyéb specifikációk mentén – Magyarország Alaptörvényének, különösen a Nemzeti Hitvallásban és az Alapvetésben foglaltak megismertetése.

1.4.2.4. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

1.4.2.5. A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését az iskolai életbe. Kitüntetett feladata az intézménynek így a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolában foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

1.4.2.6. A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. Láttatni kell a diákokkal, hogy a fizikai erőnlét, a fittség – a test egészsége és jóléte – elválaszthatatlan a lelki egyensúlytól, a lélek egészségétől. A rendszeres testnevelés és sporttevékenység révén könnyebb elviselni a stresszt, a fizikai, lelki és szellemi terheléseket. A testi és a lelki egészség harmonikusan együttműködő fejlesztése és megőrzése a tanulók élethosszig tartó, egészségtudatos, fizikailag aktív életvezetésre történő szocializálásának célját szolgálja, melyhez szorosan kapcsolódik a tehetséggondozás és a motoros műveltség eszközeivel való személyiségfejlesztés is. Az egészségfejlesztés és -megőrzés ösztönző erővel kell, hogy bírjon az egészségközpontú tevékenységrendszerek tudatos kialakítására és fenntartására. A tanulókat ösztönözni kell arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz- és feszültségoldás különféle ismereteinek elsajátítására, módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megőrzésére, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Feladat, hogy a családdal együttműködve felkészítsük a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a

veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. Motiválni és segíteni kell a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. Nélkülözhetetlen szerepet tölt be a mozgástanulás a tanulók saját testképének megismerésében és a testtudat kialakításában. Mindennek sikere nagyban függ a komplex intézményi mozgásprogram elméleti és gyakorlati minőségétől.

1.4.2.7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.

1.4.2.8. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A természettudományi oktatás és nevelés terén a tanulók empirikus tapasztalataira épülő és életkori sajátosságaikhoz, igényeikhez adekvát módon kapcsolódó ismeretátadás a természettudományos és műszaki életpályákra való szocializáció sikerességének záloga. Stratégiai cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Olyan magatartás határozza meg a tanulók viszonyát az ember életterületét szolgáló környezethez, annak fenntartható megóvásához és fejlesztéséhez, melynek tudásbázisa nem kizárólagosan a rendszerszerűség, az alapelvek és kulcsfogalmak merev struktúrájára épül, hanem elsősorban a különféle összefüggésekre alapozott és begyakorolt természettudományos és műszaki műveltség mindennapi életben és a munka világában való hatékony alkalmazhatóságához. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába. A természettudományos oktatás-nevelés, a műszaki életpályára való szocializáció és a környezeti nevelés terén a jelenben folyó kutatások folyamatai alapvető jellegű ismeretének és a nem hagyományos oktatásszervezési módszerek terrénumának egyre nagyobb szerepet kell biztosítani.

1.4.2.9. Pályaorientáció

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok önismeretre tehetnek szert, kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják

hivatásukat, megfelelő pályaismerettel kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

1.4.2.10. Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását. A fenntarthatóság gazdasági-üzleti világban értelmezhető vonatkozásai olyan fejlődési folyamatot feltételeznek, mely az önfenntartó mechanizmusok, a megújuló erőforrások révén nem csak a természettudományi műveltségterülethez, hanem a testi-lelki egészség céljaihoz is kapcsolódnak az iskolai nevelés-oktatás területén.

1.4.2.11. Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

1.4.2.12. A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tanulásmódszertani tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek önmagukra szabva alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

1.4.3. Kulcskompetenciák

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák”

1.4.3.1. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a gondolatok, érzések és érzelmek kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt, valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot az élet minden területén: családon belül, iskolában, társadalmi érintkezések, szabadidős tevékenységek stb. során.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- megfelelő szókincs
- verbális és nonverbális kommunikációs képesség
- funkcionális nyelvtan
- életkori sajátosságnak megfelelő nyelvi ismeretek
- hallott és olvasott szöveg értése és szöveg alkotása
- különböző típusú szövegekben való tájékozódás
- információk feldolgozása
- segédeszközök megfelelő használata (könyvtárhasználat, digitális technika, média, stb.)
- érvelés képessége
- empatikus képesség
- esztétikai érzék
- kíváncsiság
- tantárgyra jellemző szaknyelv használata

1.4.3.2. Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül - oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek -, az egyén szükségleteinek megfelelően.

Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése és írásképesség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.

A Közös Európai Nyelvi Referenciakeret (KER) szerinti B1 szintű nyelvtudás elsajátítása a 12. évfolyam végén az első idegen nyelv terén olyan elvárásként jelenik meg, melyre az idegen nyelv belépésének első évfolyamától kezdve tudatosan és szisztematikusan kondicionálni kell a tanulókat.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- megfelelő szókincs
- funkcionális nyelvtan
- nyelvi stílusok ismerete
- szóbeli interakciók főbb típusainak ismerete
- az idegen nyelv nyelvtani szerkezetének és rendszerének ismerete
- kulturális sokszínűség megismerése, ismerete, etnikai másság elfogadása

1.4.3.3. A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is.

E kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést alkalmazására.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- megfelelő segédeszközök használata
- az igazság tisztelete
- a dolgok logikus okának (kauzalitás) és érvényességének megkeresése
- mindennapokban használható tudás
- problémamegoldó készség
- lényeglátás
- kíváncsiság
- egyénileg, társsal és csoportban való munkálkodás
- kreativitásanalízis - szintézis
- matematikai fogalmak ismerete
- alapvető törvényszerűségek nyomon követése: az egyes elméleti modellek igazolása a mindennapi életből merített empirikus tapasztalatok útján

- összefüggések felismerése
- tudjon érvelni, követni és értékelni tudja az érvelése folyamatát
- meg tudja megindokolni matematikai úton az eredményeket
- bizonyítások megértése
- matematikai eszköztudás szerepe a természettudományi és műszaki életpályára való szocializálás terén
- matematikai kommunikációs készség

1.4.3.4. Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lejárló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazását nevezzük műszaki kompetenciának.

E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget.

A természettudományos nevelés és oktatás terén a témaanyagok gyakorlatközpontú, a tanulók életkori sajátosságaihoz adekvát módon illeszkedő megközelítése hozzájárul a motiváció hatásosabb felkeltéséhez, valamint a természettudományi és műszaki életpályára történő szocializációhoz.

Mind a tehetséggondozás, mind a felzárkóztatás és a fejlesztés területén kiemelt fontosságú a komplex eszközök használata, a módszertan és az oktatásszervezési formák változatossága, így a természettudományos gondolkodás tanórán kívüli környezetben történő fejlesztése.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- összefüggések felismerése és kifejezése
- lényeglátás
- fogalomalkotás
- esztétikai érzék
- kreativitás
- rendszerszemléletű gondolkodás az alkalmazhatóság praktikumának vonatkozásában
- logikai képességek
- rajzoló készség

- tervezés és kivitelezés
- kulturális sokszínűség megismerése, ismerete, a nemzetiségek és a nyelvi-vallási etnikumok szerepének értékelése, a másság elfogadása
- kíváncsiság
- környezettudatosság
- környezet- és természetvédelem
- egészséges életvitel
- nemzeti tudat megalapozása
- európai azonosságtudat
- egyetemes kultúra
- az egyén legyen képes mozgósítani természettudományos és műszaki műveltségét, a munkájában és a hétköznapi életben felmerülő problémák megoldása során
- bepillantás a jelen főbb kutatási tevékenységeibe
- gyakorlatias módon tudja a tudását felhasználni új technológiák, berendezések megismerésében és működtetésében, a tudományos eredmények alkalmazása során, problémamegoldásaiban, egyéni és közösségi célok elérésében
- legyen kritikus az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes megnyilvánulásokkal szemben

1.4.3.5. Digitális kompetencia

Ez a kulcskompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát, az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- eszközök megismerése, használata
- szövegszerkesztési ismeretek
- információkeresés és kezelés
- kritikai gondolkodás az innováció területén
- kreativitás
- munka világában való eligazodás
- élethosszig tartó tanulás

1.4.3.6. A tanulás kompetenciái

Minden műveltségi területen a hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást. Ez egyrészt új ismeretek megszerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti.

A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- motiváció
- saját tanulási stratégia megismerése és alkalmazása
- önismeret
- önértékelés, illetve mások objektív értékelése
- figyelem
- segédeszközök használata

1.4.3.7. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes, értékorientációs, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység felőleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani.

Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- egészséges életvitel
- mentális egészség
- magatartási szabályok alkalmazása
- kommunikációs képesség
- empátia
- problémamegoldó képesség
- európai tudat
- a nemzeti öntudat helyes értelmezése, mely a más népekkel, elsősorban a vallási-nyelvi etnikumokkal, nemzetiségekkel is toleráns és tárgyilagos megítélésen alapuló magatartást magába foglalja
- stressz és frusztráció kezelése
- változások iránti fogékonyság
- együttműködés
- magabiztosság
- érdeklődés
- személyes előítéletek leküzdése

- az egyén cselekvési lehetőségei a diktatúra, az elnyomás kényszerpályáján: az etikailag vállalhatatlan, megalkuvó magatartás soha el nem évülő bűn nemzetünk és emberségünk ellen
- kompromisszumra való törekvés

1.4.3.8. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben – így a munkahelyén is – abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálgzó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

- az egyén személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységeihez illeszthető lehetőségek
- kihívások felismerése, értelmezése
- a gazdaság működésének átfogóbb megértése
- a pénz világában való tájékozódás
- a vállalkozások pénzügyi és jogi feltételeinek ismerete
- tervezés, szervezés, irányítás
- vezetés
- delegálás
- az elemzés
- a kommunikálás
- a tapasztalatok értékelése
- kockázatfelmérés és vállalás
- egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés

1.4.3.9. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését, mely minden műveltségterületen jelentkezik.

Olyan képességek tartoznak ide, mint művészi önkifejezés, műalkotások és előadások elemzése, saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása.

A művészi-alkotói szabadság korlátjaként jelenik meg mások jogai, a nemzet és az emberiség elleni, azzal megalkuvó vagy tevőlegesen közösséget vállaló magatartás elítélése és etikai alapú megítélése, különösképpen a XX. századi totális diktatúrákkal kapcsolatban.

A magyar nyelv és irodalom műveltségterületen különösen az irodalom, a dráma, a bábjáték, a művészetek műveltségterületen a zene, a vizuális művészetek, a tárgyak, épületek, terek kultúrája, a modern művészeti kifejezőeszközök, a fotó s a mozgókép fontosságának elismerése.

1.4.3.10. További releváns kompetenciaterületek

A fent felsorolt kulcskompetenciákon felül a következő **nevelési területek fejlesztése** áll pedagógiai munkánk középpontjában:

1. **Egészséges életmódra nevelés**, testi, lelki egészség, mely a tanórai és az egyéb foglalkozások során az egészségnevelési és környezeti nevelési programmal (benne a komplex intézményi mozgásprogrammal) koherensen jelenik meg a gyakorlatban a fizikailag aktív, egészségtudatos életvezetésre, a motoros műveltség eszközeivel való személyiségfejlesztésre és a tehetséggondozásra épül, továbbá szervesen magába foglalja az egészségmegőrzést is
2. **Környezettudatos magatartásra nevelés**, mely a fenntarthatóság szempontjaira koncentrálnak
3. Társkapcsolatokkal kapcsolatos ismeretek elsajátíttatása
4. Tanulásirányítás – önálló tanulásra való nevelés
5. Szabadidő szervezése a környezeti nevelés követelmények figyelembe vételével
6. Aktív állampolgárságra nevelés (konfliktuskezelés, együttműködés képessége), melynek szerves része az egészséges nemzeti öntudatra szocializálás
7. Értéorientációk, beállítódások kialakítása (felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedésformák) elsősorban az etikai alapú megközelítésmód paradigmája
8. Nemzeti összetartozás ápolására irányuló hazafias elköteleződésre nevelés, mely nem irányulhat még látens módon sem a szegregáció, a kirekesztés, a nemzetiségek és más nyelvi-vallási etnikumok (pl. zsidóság) diszkriminációjára.

1.5. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A nevelési programban szereplő **értékek** az egységes, alapvető követelmények, és az ezekre épülő differenciálás egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a tanulók –adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, egyéb tevékenységeikkel, szervezett és spontán tapasztalataikkal– minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

A pedagógiai tevékenységünkben fontosnak tartjuk a nevelési nehézségekkel, alapvető tanulási és motivációs problémákkal, magatartási és beilleszkedési zavarokkal küzdő és az SNI tanulók személyiségének fejlesztését.

Alapelvünk a **személyiségfejlesztés**, az **önfejlődés** elősegítése, melynek során arra építünk, ami a gyermekekben adott. Legfontosabb feladatunk, hogy a tanítványainkban felismerjük a domináns tulajdonságokat és erre építve egyénre szabott pedagógiai módszereket alkalmazzunk. Az egyéni tanulási útvonal, a differenciált fejlesztés biztosítása fontos feladat. Olyan széleskörű tevékenységrendszerrel, tapasztalatszerzéssel, élményekkel szolgáljuk a fejlesztő munkát, amelyben a gyermek önmaga is rájöhet arra, hogy mire képes, s ezt miként fogadják majd társai.

A képességek fejlesztésének színtereit a **kötelező és választható tanórák**, a **tanórán kívüli tevékenységek**, a **művészeti oktatás**, valamint különböző szabadidős programok biztosítják.

Céljaink

A tanulók –adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, egyéb tevékenységeikkel, szervezett és spontán tapasztalataikkal összhangban– minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

Szeretnénk, ha tanulóink legalább 60%-a az alábbi személyiség jegyeket hordozná:

- kreatív (képes váltani és változtatni, megújulni, önállóan alkotni),
- szorongás- és feszültségmentes,
- vágyai és igényei összhangban vannak a realitással,
- ambiciózus (de ne legyen törtető),
- szorgalmas, kitartó,
- együttműködő,

- közéleti, aktív,
- a másságot elfogadó, toleráns,
- egészséges, edzett.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatainkat a következő táblázat tartalmazza:

Feladat	Eszköz, eljárás	A teljesülés kritériuma
<p>A személyiség komplex fejlesztése: az értelem kiművelése mellett a gyermek önmagához, a különböző közösségekhez való viszonyának fejlesztése</p> <p>Lehetősége legyen a tanulóknak a tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon az alkotó tevékenység végzésére.</p> <p>Tapasztalati és értelmező tanulás elsajátíttatása.</p> <p>Megismerési vágy kielégítése, fejlesztése. (Értelmi nevelés.)</p>	<p>Lehetőség biztosítása a gyermekeknek az önálló munkára, alkotásra, gondolkodásra.</p> <p>Háziversenyek</p> <p>Könyvtári búvárkodás, információszerzés</p> <p>A tanulók számára kiírt pályázatokon való részvétel (tantárgyi, képzőművészet, versírás, stb.)</p>	<p>Tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon lehetőség szerint egyénre szabott feladatokat is adunk a tanulóknak, s azokat mindig számon is kérjük.</p>
<p>A tanórai légkör oldottságának, feszültségmentességének biztosítása.</p> <p>A tanulás iránti motiváció fejlesztése.</p> <p>A tantárgyak közti merev határrendszer csökkentésével a komplex fejlesztés megvalósítása, oktatás és nevelés egységes feladatellátása.</p> <p>A tanítási-tanulási folyamatban alkotó jellegű feladatok biztosítása.</p>	<p>Pozitív, motiváló értékelés, a hiányok feladatként való megjelölése.</p> <p>Differenciált foglalkozások, kooperatív technikák, pedagógiai projektek, témahét megvalósítása.</p> <p>Pályaorientációs felkészítés.</p>	<p>Tanulóink érzik a fejlődésüket segítő motiválást, a sikerélményhez való juttatást.</p>
<p>Követelménytámasztás.</p> <p>Rendszeres szóbeli és írásbeli értékelésben részesítjük a tanulóinkat.</p>	<p>Házirend, tantárgyi követelmények.</p> <p>Tantárgyi értékelések, magatartás és szorgalom értékelése.</p> <p>Szülői értekezlet, fogadóóra.</p>	<p>A magatartás, szorgalom, a szóbeli feleletek értékelését önmaga is elvégzi, képes értékelni, és reális képet kialakítani önmagáról (magatartásáról és szorgalmáról, teljesítményéről) és társairól az 5. évfolyamtól kezdődően.</p>
<p>Lehetőséget adunk az önértékelésre. Önvizsgálat, önismeret, reális énkép kialakításának segítése</p>	<p>Osztályfőnöki órák személyiség-fejlesztő és önismereti programjai.</p> <p>Empátia- és kommunikációfejlesztő tréningek, gyakorlatok.</p>	

Önirányítás, önalakítás, önfejlesztés lehetőségének biztosítása.	Szociális készségfejlesztő módszerek a beilleszkedésre, a helyes viselkedési normák kialakítására.	
Munkához szoktatás, kitartás, munkabírási fokozása, akarat nevelés.	Aktivizálás, motiválás a tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon.	Érték a tanulóknál az aktivitás.
Szeretetteljes légkör, személyiségközpontú nevelés megvalósítása.	Állandó kommunikáció a bizalom jegyében (tanuló-tanár, tanár-tanár, tanuló-tanuló) Pozitív megerősítés.	Az iskolában a tanulóink többsége „védegetnek” érzi magát.
Nehézségek, konfliktusok megoldásához vezető technikák, utak megmutatása. A másság elfogadása, az empátia készségének kifejtése.	Személyes példamutatás, kommunikáció. DÖK tevékenysége. A tanulók bevonásával történő közös eszmegbeszélés. Osztályfőnöki órák.	Tanulóink többsége konfliktusait erőszakmentesen megoldja, vagy kéri a nevelő segítségét. Elfogadó, befogadó közösség kialakulása.
Ismerjék tanulóink a szülőhely a haza a lakóhely, iskolánk és múltját és jelenét, névadónk életútját.	Ünnepélyek, kirándulások, osztályfőnöki és tantárgyi órák. Vetélkedők	Ünnepélyeken, kirándulásokon, egyéb rendezvényeinken tanulóink 90%-a fegyelmetten részt vesz.
Tanulóinkban felkeltjük az igényt a közösségi tevékenységekre, az iskolai közéletben való aktív részvételre.	DÖK tevékenysége, osztályszintű feladatok, felelősi rendszer működtetése. Tanulmányi, művészeti versenyeken való részvétel.	Tanulóink 100%-a úgy érzi, hogy véleménye- zési, választási joga van az iskolai életben. A diákok 10%-a aktív feladatot vállal.
Tanulóink egészségesen éljenek, legyenek edzettek.	Sportköri foglalkozások szervezése, népszerűsítése. Osztályfőnöki órán szakemberek felvilágosító óráinak beépítése. Napközis foglalkozások sportfoglalkozásai. Kirándulások, túrák. Személyes példamutatás. Mentálhigiénés programok.	Osztályfőnöki órákon minden osztály évi 1 alkalommal előadáson vesz részt.

<p>Segítő életmódra nevelés, pozitív értékrend elfogadtatása.</p> <p>Szociális képességek kiépítése, szabálytudat, döntési szabadság és felelősség elsajátíttatása.</p> <p>Szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése, azon belül is az önismeret fejlesztése, reális énkép kialakítása; gyermek jogok megismerttetése, gyakoroltatása.</p>	<p>Tanórai és tanórán kívüli alkalmak „teremtése”, kihasználása.</p> <p>Példaadás, pozitív megerősítés.</p> <p>Fejlesztő pedagógus bevonása.</p> <p>Tanórákon, tanórán kívüli tevékenységekben való részvétel</p> <p>DÖK munkájában való részvétel, véleményezés</p>	<p>Tanulóink többsége rendelkezik a szociális képességekkel.</p>
<p>Preventív védelem.</p> <p>Problémafelismerés és -kezelés.</p> <p>Kapcsolati, beilleszkedési, közösségi problémák feldolgozása.</p> <p>Személyiségkorrekció, pótló fejlesztés (tartós, illetve alkalmi tüneti viselkedés, magatartási probléma, teljesítményzavar felismerése, kezelése).</p>	<p>Tanórán és tanórán kívül.</p> <p>Együttműködés a nevelési tanácsadóval.</p> <p>Pedagógusok együttműködése.</p> <p>Pedagógus, családsegítő központ, iskolaorvos, Gyermekjóléti Szolgálat együttműködése.</p> <p>Ösztönző értékelés, motivációs technikák, tanulmányi kirándulások, osztályrendezvények, pályaaorientáció, pedagógiai műhelymunka.</p>	<p>A személyiségfejlesztés során jelentkező problémák (magatartás, teljesítményzavar) időben történő észlelése, diagnosztizálása, kezelése (szakember segítségével).</p> <p>A szülők érzik a pedagógus segítő szándékát.</p>
<p>Esztétikai élmények szerzése, nyújtása.</p> <p>Önfegyelem, viselkedés gyakoroltatása.</p>	<p>Osztályterem rendje, tisztasága</p> <p>Irodalom, zene, képzőművészet, tánc.</p> <p>Könyvtár, múzeum, színházlátogatás, mozilátogatás.</p>	<p>Igény ébred a tanulóknak környezetük rendjének megőrzésére, érzelmi életük gazdagítása iránt.</p>

<p><i>A sajátos nevelési igényű</i> tanulók integrált nevelése a humán és tárgyi erőforrás lehetőségének függvényében. Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrált nevelése, oktatása</p>	<p>Az érintett tanulók szükségleteihez igazodva, a szakértői véleményben megfogalmazottak alapján szakember segítségét is igénybe véve. Integrációs nevelés és élményközpontú pedagógiai módszerei. Felzárkóztató, tehetséggondozó egyéni foglalkozások. Fejlesztő pedagógus bevonása.</p>	<p>Sikeres integráció, a tanuló jól érzi magát az iskolában.</p>
--	--	--

1.6. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az iskola mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a gyermek, a tanuló egészségéhez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné területére terjednek ki.

Az egészségfejlesztés iskola feladatai

Az intézményben folyó teljes körű egészségfejlesztés kapcsán figyelembe vesszük a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait.

Az iskola teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait a helyi tanterv részét képező egészségfejlesztési program tartalmazza.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az **elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása** tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia és testnevelés óra) és az iskolai egészségképét alkalmával valósul meg.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

- Felelősségteljes szabálykövető magatartás kialakítása
- Testi, lelki, szociális egészség megbecsülésére, megőrzésére való nevelés, az egészséges életvezetésre való felkészítés.
- Vészhelyzetek felismerése, elemi szintű elsősegély-nyújtási ismeretek elsajátítása
- Aktív és tudatos egészségvédelem, másokon való segítség erősítése

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

- a) Iskolai témahét keretében
- b) Tanórai foglalkozások alkalmával (változatos munkaformák alkalmazásával)

1.7. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az oktatás-nevelés egységének megteremtése, az oktatás nevelő hatásának elmélyítése, a hatékony személyiségfejlesztés mellett fontos feladatunk a tanulók tevékeny, aktív közösségi életének megszervezése.

Arra kell törekednünk, hogy minden tanuló ismerje meg a **társas együttélés** azon alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenül szükségesek.

Céljaink

Biztosítsuk a közösség demokratikus működésének feltételeit, felkészítsük tanulóinkat későbbi felnőtt életükre, a társadalomba való beilleszkedésre.

A tanulók közösségben és a közösség által történő nevelésének, oktatásának, megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata, mely az egész iskola életét átfogja. A személyiségfejlesztés közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül is érvényesüljön. **Legfőbb célja, az összetartozás érzésének erősítése, a másságtól, az etnikai hovatartozástól függetlenül.**

SNI tanulók befogadása, sérülésükből adódó hátrányaik csökkentéséhez segítőkészség kialakítása a közösségben.

Feladat	Eszköz, eljárás	A teljesülés kritériuma
Az együttélés, együttműködés (egymás iránti tisztelet) készségeinek és szokásainak, kialakítása, erősítése. Az SNI tanulók beilleszkedésének segítése és a másság elfogadása a tanulói közösségben.	Tanórai és tanórán kívüli tevékenységek. DÖK – diákközyűlés. Szabadidős programok.	A tanulók 85%-a képes az együttműködésre. Humánus magatartás- és viselkedéskultúra jellemzi tanítványaink többségét.
Az érintkezés stílusának, hangnemének, fejlesztése.	Példaadás, pozitív megerősítés. Elismerés, dicséret, segítő korrekció.	

Az együvé tartozás élményének biztosítása, az egyén és a közösség érdekeinek összehangolása.	Tanórai és tanórán kívüli alkalmak teremtése, érdekek szembesítése, döntési helyzetek. Hagyományápoláshoz kapcsolódó programok. Ünnepek, megemlékezések. DÖK programok. Különböző versenyek.	Tanulóink 70%-a szívesen vesz részt a különböző programokon, elfogadja a közösség érdekeit, alkalmazkodik azokhoz.
A társakért érzett felelősség kialakítása, egymás segítése.	Szerepjátékok, modell-követő viselkedés előhívása.	Tanulóink többsége segítőkész és rendelkezik szociális képességekkel (empátia, türelem, megértés).
Az életkori sajátosságok figyelembevétele mellett a fiúk és lányok közötti harmonikus kapcsolat megteremtése.	Megerősítési technikák. DÖK működtetése.	
A jó baráti kapcsolatok kialakulását elősegítő tulajdonságok felismertetése, erősítése (őszinteség, megbízhatóság, segítőkészség, becsületesség, figyelmesség).	Tanórai és tanórán kívüli tevékenységek. Beszélgetés, bírálat, önbírálat, vita módszere, szerepjátékok. Szociometriai vizsgálat, Kérdőíves módszer.	A társas kapcsolatok mezőben nincs, vagy csak 1-2 fő a magányos tanuló. Segítik egymást a tanulásban. Igénylik egymás társaságát.
Elfogadó és befogadó segítőkész magatartás fejlesztése, a közösség felkészítése az SNI-s tanulók integrált nevelésére.	Adott helyzetek pozitív lereagálása közvetlenül vagy közvetetten. A különböző szociális kompetenciák fejlesztése: empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség.	Az érintett tanulók befogadása, segítése.
A tanulócsoportok bekapcsolódásának segítése közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.	Tanórai és tanórán kívüli tevékenységek. Kirándulás, séta, túra.	Bekapcsolódás a tanterem, az udvar, a tágabb környezet tisztaságának megőrzésébe, gondozásába. Kulturált magatartás (kirándulás, múzeum, könyvtár, színház).

1.7.1. A közösségfejlesztés szinterei, tevékenységformái

A közösségfejlesztés területeit a *tanórák*, a *tanórán kívüli foglalkozások*, a *diákönkormányzati munka*, az *ünnepek*, *megemlékezések*, és a *hagyományápoláshoz* kapcsolódó programok biztosítják.

Iskolánkban a 8 évfolyamon keresztül kevés változás van a tanulócsoporthoz tartozók összetételében, és ez biztosítja a közösségfejlesztés folyamatosságát. Az újonnan érkező tanulók beilleszkedése a már kialakult közösségekbe könnyebbé válik.

Az **iskolai közösséget** hagyományaink ápolásával, közös rendezvények, iskolagyűlések, diákközségi ülések megtartásával, a diákönkormányzat működtetésével erősítjük. A közösségfejlesztésben fontos szerepe van a különböző versenyeknek, rendezvényeknek is.

Az **osztályközösség** fejlesztése szempontjából kiemelkedő az osztályfőnöki órán végzett pedagógiai tevékenység. A nevelési folyamat mindhárom mozzanatának – a tapasztalásnak, a tudatosításnak, a helyes magatartás gyakorlásának – is helyet ad, miközben a közösségi elv és az egyéni bánásmód is érvényesül. Itt nyílik lehetőség a tanulók erkölcsi, társadalmi tapasztalatáról való tájékozódásra, azok elemzésére, megfelelő általánosítására, a kötetlen, őszinte beszélgetésre, valamint az eltérő vélemények megvitatására.

Tanítási óra, ahol a tanulók motiválását, aktivitását, az együttműködés biztosítását kiemelt feladatnak tartjuk.

Napközi otthon, tanulószoba: célunk hatékonyságának fokozása, a tanuláshoz való pozitív viszony erősítése, egymás segítése.

Iskolai étkeztetés, feladata tanulóink kultúrált étkezésének megoldása és megtanítása.

Tehetséggondozó szakkörök, **felzárkóztató** foglalkozások, amelyen tanulóink érezzék a személyes törődést tehetségük kibontakoztatására, illetve a segítséget a felzárkóztatásban.

Iskolai könyvtár: tanulóink egyéni és csoportos tanulásának, önképzésének segítése, az önálló ismeretszerzés elsajátítása, olvasási szokások alakítása, olvasóvá nevelés elősegítése.

Felkészítés versenyekre, részvétel azokon, iskolai és megyei szinten, egyénileg és csapatban is. A tanulók motiválása, hogy szívesen mérettessék meg magukat a különféle területeken.

Tanulmányi kirándulást évente egy-egy alkalommal szervezünk alsós és felsős tanulóink számára.

Könyvtár, színház-, múzeumlátogatás, kiállítások megtekintése. (Lázár Ervin Program)

Az **iskolai sportkör**, amennyiben a személyi feltételek biztosítottak a testnevelési órákkal együtt biztosítja a mindennapos testnevelést és a tanulók felkészítését az egyes sportágakban megrendezett versenyekre.

Hit- és erkölcsstan oktatás

Az iskolában a bejegyzett egyházak hit- és erkölcsstan oktatást szervezhetnek. A hit- és erkölcsstan oktatás a tanulók számára választható.

1.7.2. A diákönkormányzat működtetésének feladatai

- A tanulók és közösségeik érdekeinek képviselője (önirányítás, beleszólási jog és kötelesség).
- Öntevékenységre, állampolgáriságra, konfliktusmegoldó készségek fejlesztésére, a vélemények szabad, kultúrált formában történő elmondására nevelés.
- A tanulók vitakészségének fejlesztése, az érvelés megtanítása, a másik ember véleményének meghallgatása, tiszteletben tartása.
- A tanórán kívüli szabadidős tevékenység megszervezése, segítése.
- Szervezőkészség fejlesztése, felelősségérzet kialakítása a közösség irányában.
- Mások munkájának megbecsülésére és értékelésére nevelés.
- Különböző akciók (hulladékgyűjtés, környezetvédelem) szervezésével hozzájárulás a DÖK működési feltételeinek javításához.

A teljesülés kritériumai

A tanulók képesek lesznek érdekeik védelmére, érvényesítésére, véleményük kultúrált formában való közvetítésére.

A diákönkormányzat működtetésével a tanulói érdekérvényesítés, az önkormányzás biztosítása mellett e szervezet aktívabb szerepet vállal a viselkedés- és magatartáskultúra fejlesztésében, a pozitív közvélemény formálásában, alakításában.

A tanulók szintjén felmerülő problémák, konfliktusok az esetek többségében tisztázódnak, szükség szerint felnőtt segítséggel megoldódnak.

Az éves munkatervben szereplő programok megvalósulnak.

1.7.3. A hagyományápoláshoz kapcsolódó feladatok

A hagyományrendszer elemei

- „Szülőföldünk...” osztályszintű kirándulásokkal ismerkedünk e csodás környezet, a Medves természeti szépségeivel.
- Megkoszorúzzuk az iskola kapuját, melyet ifjabb Szabó István iskolánk névadójának fia faragott.
- Id. Szabó István-díjat alapítottunk, s adományozunk kiemelkedő munkát végző pedagógus kollégáknak és kiváló teljesítményt nyújtó végzős diákjainknak, illetve azon felnőtteknek, akik több éven keresztül sokat tettek az iskola érdekében.
- A Madarak és Fák napjához kapcsolódóan környezetvédelmi túrát,
- Feladatot vállalunk a Világtakarítási Nap (szeptember 21-22.) helyi akcióin, megmozdulásain.

A gyermekek aktív bekapcsolásával megünnepeljük nemzeti ünnepeinket, megemlékezünk ismert történelmi események, személyiségek, írók, költők aktuális évfordulóiról, a Kultúra napjáról.

- Október 23.** Az 1956-os forradalom és szabadságharc, valamint a köztársaság kikiáltásának ünnepe.
- Március 15.** Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc évfordulójának ünnepe.
- Augusztus 20.** Az államalapítás, Szent István ünnepe.
(Tananyaghoz kapcsolva történelem és magyar irodalom órákon.)

Pedagógiai munkánkban a népszokások (Mikulás, húsvét, advent, betlehemezés, farsangolás,) felelevenítésével, ünnepei megjelenítésével alkalmat teremtünk a szűkebb közösségen túl a történelmi nagy közösséghez, a nemzethez tartozás intuitív megélésére is.

1.8. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. **A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.**

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízta meg, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik a diákönkormányzatának tagjaival, segíti a tanulóközösség kialakulását.

- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

1.9. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

1.9.1. Tehetséggondozás, képesség kibontakoztatás

Iskolánkban kiemelt feladatnak tartjuk az átlagosnál jobb adottságokkal, képességekkel rendelkező gyermekek fejlesztését. A tehetséget mi *tágabb értelemben* használjuk, nemcsak az intellektuális, hanem más területen (sport, képzőművészet, zene, kommunikáció, stb.) megmutató adottságok fejlesztését, kibontakoztatását is segíteni kívánjuk.

Alapelvünk értelmében feladatunk nem csupán az ismeretek gyarapítása, hanem a képességek, a készségek, a kreativitás fejlesztése. *„Minden tanuló tehetséges valamiben”*, s a nevelőtestület közös feladata, hogy felfedezze azt, hogy egy-egy tanulónak mik az erősségei. Az eredményes tehetséggondozás jótékony hatással van a gyermek személyiségének fejlődésére, és ez kihat azon területekre is, amelyekben kevésbé lenne eredményes, azaz motiváló eszközként is használható.

Tanulócsoportjaink nagy létszámúak, ezért a célirányos tehetséggondozás a *tanórákon* és a *tanórán kívüli* tevékenységrendszerben valósul meg (különböző szakkörök, versenyekre való felkészítés).

Céljaink

A gyermekekben rejlő tehetség, adottságok, képességek felismerése és fejlesztése, kreativitásuk, intellektusuk ösztönzése **különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulókra.**

A tehetséges tanulók számára tehetségük kibontakoztatásához a lehetőségek megteremtése, biztosítása.

Az érintett gyermekek szükségleteinek kielégítése (megismerés, alkotás, biztonság, elfogadottság, megmérettetés, szereplési vágy).

A tehetségek, valamint annak „egyedi” megjelenési formáinak megértése: tolerancia, segítőkészség, alkalmazkodó képesség, társakkal való elfogadtatás.

Feladat	Eszköz, eljárás	A teljesülés kritériuma
A tehetségek kiválasztása, felismerése.	Tanórán és tanórán kívüli alkalmak felhasználása.	A tanulók kiválasztása megtörténik.
Sokszínű tevékenység biztosítása. A tehetségigérek folyamatos fejlesztése. Az SNI tanulók célirányos tehetséggondozása	Differenciált tanulásszervezés Kooperatív technikák Projekt módszer Tevékenységek központú pedagógiák alkalmazása Tanórákon plusz feladat adása, gyűjtőmunka. Szülők, tanulók tájékoztatása a lehetőségekről.	Biztosított az érintett tanulók folyamatos fejlesztése. A tehetség megmutathatja „önmagát”.
Akaraterő, kitartás edzése.	Pozitív megerősítés, dicséret, biztatás.	A tehetségigérek 70%-a „kitart” 8. évf. végéig.
Kapcsolatok kiépítése külső megerősítés céljából.	Más intézmények (POK, művészeti iskola, egyesületek) bevonása a fejlesztésbe.	Működő kapcsolatok, amelyek visszajelzéssel segítik az érintett tanulók fejlődését.
A tehetséges tanulók nyomon követése.	Az érintett tanulók figyelemmel kísérése, beszélgetés, közvetett információk útján.	Sikeres pályaválasztás, elégedettség a tanuló részéről.
A cigányság kultúrájának megőrzése, nemzetiségi önismeretük fejlesztése.	Esélyegyenlőség biztosítása, a tananyag beépítése a tantervekbe. Cigány nemzetiségi népismeret tanítása a teljes tanulóközösségnek.	A cigányság szociális és kommunikációs készségeinek fejlődése, népismereti anyaguk megismerése.
Esélyegyenlőség biztosítása	A tehetséges cigánytanulók motiválása, bevonása a közösségi programokba. A HHH-s tanulók motiválása a közösségi	A szociális és kulturális hátrányos leküzdésének megkísérlése. Azonos arányban vesznek

	programokban való részvételben, segítségük.	részt nem HHH-s és HHH-s tanulók a közösségi programokon.
--	---	---

A tehetséggondozás szinterei

Tanítási órákon

- Differenciálás nehézségi fokban, mennyiségben.
- Az érdeklődő tanulók számára kiegészítő ismeretek nyújtása.
- A feldolgozás módszereiben való differenciálás – az önálló ismeretszerzés előtérbe helyezése.
- Gyűjtőmunka.
- Differenciálást segítő taneszközök alkalmazása.
- Választható tanórák kínálata a tanulók és szülők igénye szerint.

Tanórán kívüli foglalkozások, tevékenységek

- Egyéni és csoportos tehetséggondozó foglalkozások.
- Szakkörök.
- Felkészítés versenyekre.
- Tanulóknak kiírt pályázatokon való részvétel.
- Iskolai és iskolán kívüli rendezvényeken bemutatkozási lehetőség.
- Sportköri foglalkozások.
- Külső intézmények által szervezett foglalkozásokra irányítás.

1.9.2. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermekvédelem tágabb értelemben *minden gyermekre* és ifjúra kiterjedő gondoskodás, szűkebb értelemben a nehéz élethelyzetbe kerülő, vagy különböző fejlődési, nevelési, magatartási problémákkal küszködő gyermekek számára nyújtott speciális segítségadás.

A gyermek- és ifjúságvédelem feladatai átfogják iskolánk teljes pedagógiai tevékenységét. A legnagyobb hangsúlyt a *preventív gyermekvédelem* megerősítésére helyezzük. Az eredményes prevenció érdekében kiemelkedő fontosságúnak tartjuk, hogy az osztályfőnök jól ismerje a tanulók környezetét, neveltségi szintjét, egyéni problémáit. Valamennyi tényező elemző egybevetése segít annak felismerésében, milyen károsodás fenyegeti, vagy fenyegetheti az egyes tanulók fejlődését.

A gyermek- és ifjúságvédelem az iskolánkban a **tantestület valamennyi tagjának**, de különösen a **gyermek- és ifjúságvédelmi felelős** feladata, akinek koordináló, kezdeményező, intézkedő szerepe van ezen a területen.

A **halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók kiszűrése** a tünetek alapján elsősorban az osztályfőnökök feladata, a nyilvántartásba vétel, gondozás, a veszélyeztetettség típusának és súlyosságának mérlegelése, a **gondozás segítése** a gyermekvédelmi felelőssel együtt történik.

Céljaink

A gyermekvédelem munkáján keresztül a problémák korai felismerése, minél hatékonyabb kezelése, megelőzve súlyosabbá válásukat.

A gyermekek érdekeinek védelme, képvisellete, különös tekintettel, empátiával kezelve kisebbségi valamint a halmozottan hátrányos helyzetű **és a sajátos nevelési igényű** tanulóinkat.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint az SNI tanulók esetében az integráció segítése, elfogadás, befogadás, érzékenyítés.

A tanulók magukkal és a környezetükkel felelősségteljesen szembe tudjanak nézni, a nehézségeket, konfliktusokat próbálják megoldani.

Feladat az intézmény valamennyi tanulójaára vonatkozóan	Eszköz, eljárás	A teljesülés kritériuma
Általános prevenciós tevékenység, szülők bevonása a prevenciós tevékenységbe.	Drog- és bűnmegelőzési programok szervezése (előadás, tanácsadás, beszélgetés).	A prevenció elősegíti a tanulók ismereteinek bővülését, a döntési szituációkban a pozitív kimenetelű döntés meghozatalát.
Mentálhigiénés programok.	osztályfőnöki órák.	
<p>Folyamatos kapcsolattartás a családokkal.</p> <p>A problémák feltárása, megelőzése, segítségnyújtás</p> <p>A gyermek elemi szükségletei figyelemmel kísérése</p> <p>A tanulók egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása</p> <p>A tanulók intézményes ellátása</p> <p>A tanulók eredményeinek figyelemmel kísérése, rendszeres iskolába járás</p> <p>Esélyegyenlőség biztosítása</p>	<p>Családlátogatás, fogadó órák, szülők tájékoztatása a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményekről.</p> <p>Együttműködés és szemléletformálás, szakirodalom-ajánlás.</p> <p>Ügyelet, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás, étkezés, tanulószoba, napközis foglalkozás</p> <p>Együttműködés szemléletformálás</p>	
Hasznos szabadidős elfoglaltság biztosítása (lehetőség szerint).	Kirándulás, túra, kulturális programok, osztály- és iskolai rendezvények.	Az érintett tanulók részt vesznek a szabadidős programokon.
<p>Az érintett tanulók tanulmányi előmenetelének és szabadidős tevékenységének megismerése, figyelemmel kísérése.</p> <p>A hátrányok és veszélyeztetettség okainak feltárása.</p> <p>Családi, és szociális helyzet megismerése.</p> <p>A megismert tények dokumentálása, feladatterv készítése.</p>	<p>Kötelező napközis, menzás ellátás, segélykérés (gyermekvédelmi támogatás).</p> <p>Beszélgetés a problémák feltárására.</p> <p>Elfogadó pedagógus magatartás.</p> <p>Családlátogatás, fogadó óra.</p>	Az érintett tanuló elfogadja a napközit. A tanuló bizalommal fordul az osztályfőnökéhez, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőshöz. Jól érzi magát az iskolában (50%).
Az okokhoz kapcsolódóan a segítségnyújtás, gondozói	Táborokba, különböző	A gyermekek magukkal és a környezetükkel szembe

tevékenység megszervezése. Intézkedések kezdeményezése a tanuló érdekében. A tanulmányi munka figyelemmel kísérése, egyéni segítségnyújtás.	programokra irányítás. Az osztályfőnök és a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős felkeresi a családot, „elbeszélget” a tanulóval, szülővel.	tudnak nézni, a nehézségeket, konfliktusokat próbálják megoldani.
A szülő elhanyagoló nevelése esetén.	Probléma jelzése a Gyermekjóléti Szolgálatnak. Iskolaváltás, egyéni tanrendes jogviszony létesítése.	A tanuló helyzete „rendeződik.”
Egészségügyi problémák. (betegség, alkohol, drog stb.)	Fokozott odafigyelés, segítségnyújtás, iskolaorvos, védőnő	A tanulók elfogadó segítő magatartást tanúsítanak.

Alsó tagozat	Prevenációs programunka	Felső tagozat
Baleset-megelőzés Egészséges életmód- és táplálkozás Mentálhigiénés programok, testi higiénia.	Egészséges életmód- és táplálkozás, mentálhigiénés programok, testi higiénia. Ismeretterjesztő kiadványok, szórólapok. Felvilágosító előadások.	

1.9.3. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek magatartása **jelentősen eltér** az adott életkorban elvárható helyes magatartástól. Az általánosan használt pedagógiai eszközök velük szemben eredménytelennek bizonyulnak. Ezek a tanulók az esetek többségében tanulási nehézségekkel is küszködnek.

Céljaink

Az érintett tanulók időben történő kiszűrése, a személyiségük megismerésével a problémák okainak feltárása.

Az érintett tanulók kiszűrése után a Nevelési Tanácsadó iránymutatásával a pedagógus a szakvéleményben leírtak szerint jár el.

Amennyiben a tanulót szakértői bizottság is vizsgálta, és sajátos nevelési igényt állapított meg, abban az esetben a szakértői véleményben foglaltak az irányadók.

A gyerekek személyiségének fejlesztése, hogy tanuljanak meg erőfeszítéseket tenni a saját gyengeségeik leküzdése érdekében, energiájuk pozitív irányba terelésének segítése.

Az érintett tanulók számára legcélravezetőbb pedagógiai módszerek alkalmazásával a magatartási- és beilleszkedési nehézség enyhítése.

Feladat	Eszköz, eljárás	A teljesülés kritériuma
A beilleszkedési és magatartási zavarral küzdő tanulók korai kiszűrése, nyilvántartása. Az átmenetekre történő odafigyelés (óvoda, iskola; 4.-5. osztály)	Családlátogatás, fogadó óra, egyéni beszélgetések. Vizsgálatok elvégzése. Külső szakemberek (Nevelési tanácsadó) bevonása. Szakértői vélemény készíttetése.	A diagnosztizálás megtörténik. A család és az iskola kapcsolata szorosabbá válik, rendszeres a kölcsönös tájékoztatás.
A magatartászavarral küzdő gyerekek beilleszkedésének segítése az adott közösségbe. A gyerekek megsegítése érdekében tett intézkedések dokumentálása.	Egyedi, korrekciós terv készítése az adott tanulóra vonatkozóan, amely az osztályfőnöki munkaterv része. Támogató háttér, a tanulóközöség tagjainak pozitív hozzáállása. A pedagógus toleranciája, együttműködése. Szülőkkel való együttműködés fokozása (tanácsadás, szakemberhez irányítás).	Az érintett tanuló a tanítási órán bekapcsolódik a munkába. A házirend szabályait igyekszik betartani. Megpróbál alkalmazkodni az elvárásokhoz. Reális önismerettel rendelkezik.
Az érintett tanulók segítése. Tanítsuk meg a kéréseknek, igényeknek, utasításoknak engedelmessé válni.	A viselkedés gyakoroltatása különböző élethelyzetekben (iskolában, iskolán kívül) Tudja azt, hogy mit várunk el, hogyan kell, és hogyan viselkedjen? Pozitív mintaadás.	A tanuló elfogadható viselkedést tanúsít.
Az agresszív viselkedés kialakulásának megelőzése.	Az örökös fegyelmezés nem célravezető. Bátorítsuk, erősítsük a pozitív tulajdonságait (pl. szereplés, feladatok). Kerüljük a megszégyenítést. Szülői klub működtetése a falvainkban szükség esetén.	Az agresszív viselkedés csak ritkán tapasztalható, kezelhető.
A tanulót szembesítsük önmagával. Erősítsük az önbizalmát.	Önismereti kérdőív. Hogyan látod magad? Hogyan látnak téged?	Reális önismeret, elfogadó magatartás.

<p>Esélyegyenlőség biztosítása Egységes alapokra épülő differenciálás Tanulás tanítása Képességfejlesztés</p>	<p>Miként gondolkodnak a toleranciáról? Ki-ki megvizsgálhatja mennyire megértő, türelmes másokkal szemben. Szükség esetén külső segítség igénybevétele. Drámapedagógia eszköztárának igénybevétele tanórai keretben. Pedagógus toleranciája Képességek szerinti csoportbontás Sokszínű tevékenységformák biztosítása: Differenciált tanulásszervezés Kooperatív technikák alkalmazása Projekt módszer Tevékenységek központú pedagógiák Az alapozó időszak elnyújtása Fejlesztő értékelés alkalmazása A tapasztalatszerzés lehetőségének kitágítása IKT eszközhasználattal</p>	
---	---	--

1.9.4. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

A tanulási nehézségekkel küzdő tanulók valamilyen oknál fogva *lemaradtak* a tanulásban, de rendelkeznek a fejlődés potenciális lehetőségeivel. A tantervi követelményeknek nem, vagy csak nehezen tudnak megfelelni. Speciális bánásmóddal, a szülői és külső szakember segítségével lemaradásuk csökkenthető vagy behozható, tanulmányi teljesítményük emelhető.

Céljaink

Egyéni bánásmód alkalmazásával, személyre szabott feladatokkal képességeik, tulajdonságaik, figyelembevételével az érintett tanulók megsegítése, (különös tekintettel a sajátos nevelési igényű, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulóakra) a továbbhaladáshoz szükséges *minimum-szint* elsajátíttatása, valamilyen területen sikerélményhez juttatása. A lemaradó vagy gyengébb képességű tanulók állandó és rendszeres felzárkóztatásának biztosítása.

Feladat	Eszköz, eljárás	A teljesülés kritériuma
<p>A lemaradó vagy gyengébb képességű tanulók állandó és rendszerszerű felzárkóztatásának biztosítása.</p> <p>Az okok feltárása, megismerése, dokumentálása.</p> <p>Mi az oka, hogy így teljesít?</p> <p>Milyen körülmények fejthették ki hatásukat?</p> <p><i>A sajátos nevelési igényű tanuló állapotának megfelelően gyógypedagógiai vagy egyéb speciális ellátásban részesüljön.</i></p> <p>A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók megsegítése</p>	<p>Differenciált oktatás keretében – a felzárkóztatás segítése.</p> <p>Diagnosztizáló mérés, szakvélemények megismerése.</p> <p>Pozitív, segítő attitűd a pedagógusok kommunikációjában, a tanulás irányításában, dicséretet fokozása.</p> <p>Egyéni haladási ütem, felzárkóztató program, egyénre szabott követelmények, tanórai differenciálás, segédeszközök használata, hosszabb idő biztosítása.</p> <p>Szülőkkal való együttműködés, tanácsadás.</p> <p>Tanórán belül fejlesztő pedagógus bevonásával egyéni megsegítés.</p>	<p>Az érintett tanuló elsajátítja a továbbhaladáshoz szükséges minimális követelményeket (90%).</p> <p>Az érintett tanuló a szakszerű gondozás, foglalkozás következtében fejlődik.</p>
<p>A készségfejlesztés erősítése, hiányos ismeretek pótlása.</p> <p>Tanítási órán lehetőség szerinti differenciálás.</p> <p>Kiscsoportos vagy egyéni fejlesztő foglalkozás biztosítása.</p> <p>Felzárkóztató programok.</p>	<p>Adekvált körülmények biztosítása az egyéni segítség nyújtáshoz (több szemléltetés, közvetlen tapasztalatszerzés, tevékenykedtetés). Kooperatív tanulásszervezés és a differenciált rétegmunka alkalmazása a tanórák megfelelő arányában</p> <p>Több idő biztosítása a feladatok megoldásra.</p> <p>Egyénre szabott feladatok.</p> <p>Dicséretet fokozása.</p> <p>Együttműködés a napközis nevelőkkel és az osztályban tanító szaktanárokkal.</p> <p>Tanórán kívüli felzárkóztatás egyéni foglalkoztatás.</p>	
<p>A tanulói érdektelenség csökkentése.</p>	<p>A tanulók motiválása.</p> <p>Motiválást segítő differenciált tanulásszervezés, kooperatív technikák, tevékenységközpontú pedagógiák alkalmazása.</p>	

	Pályaorientáció (önismeret, pályaismeret) elősegítése Egyéni elbeszélgetések. Kapcsolattartás szülőkkel.	
--	--	--

1.9.5. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A szociális hátrányok enyhítéséért végzett hatékony munka elengedhetetlen feltétele a szülők, a pedagógusok és a diákok jó kapcsolata.

Az érintettek köre a folyamatos anyagi veszélyeztetettségben élő családok gyermekei, valamint a családok szerkezetében történt átmeneti változás (pl. válás) miatt megromlott anyagi helyzetbe került családok gyermekei.

Céljaink

A szociális hátrányok mérséklése, az esélyteremtés, az eltérő családi, anyagi helyzet különbségeinek mérséklése, lehetőség szerinti kompenzálása, amelyre a jogszabályváltozás a képesség kibontakoztató normatívával is lehetőséget biztosít.

Feladat	Eszköz, eljárás	A teljesülés kritériuma
<p>A szociális hátrányban lévő tanulók megismerése.</p> <p>A szociális hátrányok mérséklése, ellensúlyozása.</p> <p>A közösségbe való beilleszkedés segítése</p> <p>A szabadidő kulturált eltöltésének biztosítása</p> <p>Tanácsadás a rászoruló gyerekeknek, szülőknek</p> <p>Helyes napirend kialakítása</p>	<p>Felvilágosító munka a szociális ellátások lehetőségeiről.</p> <p>Napközis ellátás biztosítása.</p> <p>Pályázatok figyelése, részvétel pályázatokon.</p> <p>Fogadó óra, családlátogatás.</p> <p>Gondoskodó, demokratikus családmodell bemutatása</p>	<p>Az érintett tanulókat megismerjük, feltérképezzük a segítségnyújtás lehetőségeit.</p>
<p>Felzárkóztató és tehetséggondozó programokhoz juttatás biztosítása.</p> <p>Elsajátítható szociális minták adása</p> <p>A negatív, antiszociális minták hatásainak csökkentése</p> <p>Családi életre nevelés</p> <p>A csoportérettel kapcsolatos hajlamok kielégítése</p> <p>Pályaorientációs tevékenységek szervezése</p> <p>Esélyegyenlőség biztosítása</p>	<p>Felzárkóztató, illetve tehetséggondozó programok.</p> <p>Dramatikus, művészeti, zenei foglalkozás.</p> <p>Vakációs törődés (napközis tábor, nyári tábor).</p> <p>Új típusú segélyezési formához juttatás (karitatív szervezetek).</p> <p>Együttműködés a különböző civil szervezetekkel. Együttműködés a helyi támogató szervezetekkel (Nevelési tanácsadó, Gyermek-jóléti Szolgálat, drogambulancia, pszichiátria).</p>	<p>Az érintett tanuló lehetőség szerinti megsegítése megtörténik.</p>

	Felvilágosítás, drogmegelőzési programok	
<i>Kisebbségi érzés csökkentése.</i>	Önismeret, kommunikációs képesség fejlesztése. Mentálhigiénés programok.	
<i>Elfogadás, fokozott odafigyelés.</i>	Folyamatos pedagógusképzés.	

1.10. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje

A diák a tanáraival, osztályfőnökével folyamatosan nyílt kommunikációt folytasson.

A véleményi nyilvánítás másik formája: a diákok saját kezdeményezésükre diákönkormányzatot hozzanak létre.

A diák az emberi méltóság tiszteletben tartásával szabadon véleményt nyilváníthat az őt érintő kérdésekről.

A DÖK legfőbb célja : A felelősségteljes közéletiség kialakítása, a kötelezettségek és jogok összhangban történő gyakorlása.

- Tevékenysége: -aktuális, hosszútávú feladatok megbeszélése:
 - ülések havonta egyszer előre meghirdetett időpontban
 - szükség esetén rendkívüli ülés

Az iskolai diákönkormányzat jogosítványait az iskolai diákönkormányzatot segítő nevelő érvényesítheti. A diákönkormányzatot megillető javaslattételi, véleményezési és egyetértési jog gyakorlása előtt azonban ki kell kérnie az iskolai diákönkormányzat vezetőségének véleményét.

Az iskolai diákönkormányzat a magasabb jogszabályokban megfogalmazott jogkörökkel rendelkezik.

Az iskolai diákönkormányzat szervezetét és tevékenységét saját szervezeti és működési szabályzata szerint alakítja.

Az iskolai diákönkormányzat munkáját segítő nevelőt a diákönkormányzat vezetőségének javaslata alapján – a nevelőtestület egyetértésével – az igazgató bízza meg.

Az iskolai diákközgyűlést évente legalább egy alkalommal össze kell hívni, melyen az iskola igazgatójának vagy megbízottjának a tanulókat tájékoztatnia kell az iskolai élet egészéről, az iskolai munkatervről. A diákközgyűlés összehívását a diákönkormányzat vezetője kezdeményezi. A diákközgyűlés összehívásáért az igazgató felelős.

A társadalmi változásokkal lépést tartó, alulról építkező, autonóm iskola számára nem közömbös, hogy a családok milyen információkra alapozva fogalmazzák meg igényeiket, elvárásaikat. Ahhoz, hogy erre képesek legyenek, minden lehetséges információt biztosítani kell számukra, azaz nyilvánosságot kell az iskolának teremtenie.

Fontos az iskolai marketing, amely az iskola és különböző közösségei közötti szerepkapcsolatok hatékony megvalósításának az eszköze.

Pedagógiai munkánk alapvető eleme **a pedagógus és a szülő közötti egyenrangúságán alapuló partneri kapcsolat**, ezért iskolánk erre a partneri kapcsolatra, optimális együttműködésre törekszik, lehetőséget adva a szülői jogok gyakorlására.

Céljaink

A gyermek nevelésének két fő színterén az iskolában és a családban összhangot teremteni. A kölcsönös bizalmon, őszinteségen, megértésen alapuló tanár-diák, tanár-szülő kapcsolat biztosítása.

1.11. Kapcsolattartás a szülőkkel

Az együttműködés fórumai a szülőkkel	Feladat	A teljesülés kritériuma
Iskolai szintű összevont szülői értekezlet.	Tájékoztatás az iskola programjairól, az aktuális feladatokról. Beszámoló a nevelő-oktató munka eredményeiről.	A szülők megjelenése 70%-os.
Osztályszintű szülői értekezlet évente 2 alkalommal	A szülők megnyerése, szemléletformálása az együttműködés növelése érdekében. Az SNI tanulók szüleivel történő folyamatos kapcsolattartás Szülők tájékoztatása a feladatokról, programokról, egy-egy nevelési probléma megbeszélése.	A szülők megjelenése 70%-os.
Leendő 1. osztályos szülők számára tájékoztató levél	Az iskolában folyó munka megismertetése, szükséges tanulói eszközök.	A szülők elérése 90%-os.
Pályaválasztási szülői értekezlet.	Tájékoztatás a továbbtanulási lehetőségekről.	A szülők megjelenése 90%-os.
Rendkívüli szülői értekezlet.	Halmozottan előforduló magatartási problémák, teljesítményromlás miatt, konfliktusok tisztázása érdekében. Megoldási lehetőségek keresése.	A szülők megjelenése 80%-os.
<u>Fogadó óra:</u> A szülők részéről megnyilvánuló beszélgetési, tájékozódási igényt minden alkalommal kielégítünk.	Egyéni információk nyújtása a gyermekek előmeneteléről, magatartásáról, tanácsadás.	Osztályonként 4-5 szülő érdeklődik. A behívott tanulók szülei megjelennek.
<u>Szülői Fórum:</u> Kiscsoportos beszélgetés a lemorzsolódásra veszélyeztetett tanulók szüleivel a beiskolázási	Egyénre szabott problémakezelés, kölcsönös segítségnyújtás, támogató erőforrások feltérképezése.	Helyszínenként 5-10 szülő megjelenik a fórumon.

körzetbe tartozó településeken		
Rendkívüli esetben szülők behívása írásban.	Rendkívüli problémák megbeszélése.	Az érintett szülők eljönnek.
<u>Nyílt tanítási órák</u> 1-8. évfolyam.	Betekintés a tanulmányi munkába.	A szülők megjelenése 40%-os.
<u>Családlátogatás: Elsősorban a halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzetű tanulók családjánál.</u>	A tanuló megismerése otthoni környezetben.	A család megismerés, problémák kezelése megtörténik.
Iskolai szülői munkaközösség	Tájékoztatás, a törvényben biztosítottak szerint (véleménynyilvánítási, egyetértési, döntési). Tájékoztatás az iskola életéről, munkájáról, programokról.	Évi 1-2 alkalommal.
Online kapcsolattartás	A szülőkkel való kapcsolattartás csatornáinak kiterjesztése. A Kréta használatának elősegítése. Osztályonként csoportok működtetése a közösségi média felhasználásával.	A szülők legalább 50 %-a havonta belép a Kréta szülői felületére A szülők 80%-a csatlakozik a közösségi médiában osztályonként létrehozott csoportokhoz
Iskolai szinten: diákönkormányzat.	A tanulók érdekeinek képviselete, véleményalkotás a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.	A tanulók élnek a véleménynyilvánítási lehetőséggel. Iskolai programok vannak, jó az együttműködés.
Osztályszinten: osztályfőnöki órák, osztályrendezvények. Részletes kifejtés a 2. fejezetben.	Az osztály, mint közösség formálása.	A tanulócsoporthoz közösségként működnek.

A szülők, partnerek szerepe az új tanulásszervezési eljárások alkalmazása során (projekt, témahét)

Az intézmény munkakultúráját nyitott nevelési-oktatási környezet jellemzi: erős partnerkapcsolat kiépítésére törekszünk a szülőkkel, a civil szervezetekkel, és a helyi társadalommal az együttműködés növelése érdekében.

A nyilvánosság biztosításával adunk lehetőséget az iskolában folyó munkáról, valamint a kompetencia alapú oktatás megvalósításának módjáról (faliújság, dokumentumok nyilvánossága).

A tanulók hozzáféréseinek elősegítése a digitális platformokhoz.

1.12. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A vizsgaszabályzat hatálya, célja

A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,
- pótló vizsgára,
- javítóvizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A vizsgaszabályzat célja

Vizsgaszabályzatunk célja 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben foglalt felhatalmazás alapján a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása.

A tanulmányok alatti vizsgák célja:

- azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény Pedagógiai Programja szerint nem lehetett meghatározni.
- a pedagógiai programban meghatározottaknál rövidebb idő alatt (tanév összevonással) szeretné a követelményeket teljesíteni.

ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra
- különbözeti vizsgákra
- javító vizsgákra
- és pótló vizsgákra vonatkozik

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít
- aki különbözeti vizsgára jelentkezik
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Minden vizsga írásbeli vagy szóbeli, vagy gyakorlati vizsgarészből állhat az iskola Pedagógiai Programja alapján.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

OSZTÁLYOZÓ VIZSGA

Az Intézményben az osztályozó vizsgát a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben kell megszervezni.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben, ha:

- a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- b) engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- c) a jogszabályban meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- d) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

KÜLÖNBÖZETI VIZSGA

A különbözeti vizsgák időpontját az igazgató határozza meg.

Iskolaváltoztatás vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az Intézmény a különbözeti vizsga letételét. Abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell különbözeti vizsgát tennie a tanulónak, amelyet az Intézmény a megkezdni tervezett évfolyamtól alacsonyabb évfolyamon tanított, s amely tantárgy, tananyag ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

JAVÍTÓVIZSGA

Ha a tanuló tanév végén legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kap, illetve osztályozó vizsgáról távolmarad, javítóvizsgát tehet.

Június 15-ig minden tantárgy javítóvizsga témaköreit az iskola honlapján közzé kell tenni.

Javítóvizsga augusztus 15. és augusztus 31. között szervezhető.

A javítóvizsga bizottságban a kérdező tanár csak az lehet, aki jogosult a vizsga tárgya szerinti tantárgyat tanítani.

A tanulót a vizsga eredményéről azonnal tájékoztatni kell.

PÓTLÓ VIZSGA

Abban az esetben, ha a tanuló önhibáján kívül nem tudja teljesíteni az osztályozó/különbözeti vizsga követelményeit, a teljes vizsga anyagából, vagy a nem teljesített vizsgarészből - kérelmére - pótló vizsgát tehet. Időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

FÜGGETLEN VIZSGABIZOTTSÁG ELŐTT ZAJLÓ VIZSGA

Amennyiben a jogszabályban meghatározott esetben a tanuló független vizsgabizottság előtt akar számot adni tudásáról, a szülőnek – nagykorú tanuló esetén a tanulónak – az intézmény vezetőjénél írásban kell bejelenteni szándékát, a jogszabályban megjelölt határidőn belül. A bejelentésben meg kell jelölni, milyen tantárgyból kíván ily módon vizsgát tenni. A kérelmet az iskola igazgatója továbbítja a Kormányhivatalnak.

TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZERVEZÉSÉNEK LEGFONTOSABB ALAPELVEI

A vizsgabizottság minimum három főből áll. Az általuk ellátandó feladatok:

- elnök
- kérdező tanár
- ellenőrző tanár

ÍRÁSBELI VIZSGÁK ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

- a tanteremben minden padban csak egy diák ülhet
- a feladatlapot az iskola pecsétjével kell ellátni, fel kell tüntetni a tantárgy megnevezését, a tanuló nevét és a dátumot
- a feladatlap megoldásának ideje 45 perc
- egy napon egy vizsgázó vonatkozásában max. 3 írásbeli vizsga szervezhető
- a vizsgán használható segédeszközöket a szaktanár tájékoztatása alapján a tanuló hozza magával

A SZÓBELI VIZSGA ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

- a szóbeli vizsgán minden vizsgázó tételt húz, a tantárgyakhoz kapcsolódó engedélyezett segédeszközökkel készül az önálló feleletre
- a felkészülési idő legalább 30 perc, kivétel az idegen nyelv ahol nincs felkészülési idő
- egy napon egy vizsgázó vonatkozásában max. 3 szóbeli vizsga szervezhető
- a felelet maximum 15 percig tarthat

GYAKORLATI VIZSGA ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

- a gyakorlati oktatás vezető tanárnak kötelező a vizsgázót tájékoztatni a gyakorlati vizsga rendjéről
- a gyakorlati vizsgarész a vizsga feladatok számától függetlenül egy érdemjeggyel kell értékelni
- a gyakorlati vizsga időtartama max. 30 perc

AZ EGYES VIZSGATÁRGYAK RÉSZEI, KÖVETELMÉNYEI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDJE

Magyar nyelv

Részei: írásbeli vizsga

Irodalom

Részei: szóbeli, írásbeli vizsga

Történelem/ Állampolgári ismeretek

Részei: szóbeli vizsga

Idegen nyelv

Részei: szóbeli, írásbeli vizsga

Matematika

Részei: írásbeli vizsga

Környezetismeret/Természetismeret/Természettudomány

Részei: írásbeli vizsga

Fizika

Részei: szóbeli, írásbeli vizsga

Biológia

Részei: szóbeli vizsga

Kémia

Részei: szóbeli, írásbeli vizsga

Földrajz

Részei: szóbeli vizsga

Testnevelés és sport

Részei: gyakorlati vizsga szóbeli kiegészítéssel

Ének–zene

Részei: gyakorlati vizsga szóbeli kiegészítéssel

Informatika/Digitális kultúra

Részei: gyakorlati vizsga szóbeli kiegészítéssel

Rajz és vizuális kultúra

Részei: gyakorlati vizsga szóbeli kiegészítéssel

Technika és életvitel/Technika és tervezés

Részei: gyakorlati vizsga szóbeli kiegészítéssel

Etika/Hit- és erkölcsstan

Részei: szóbeli vizsga

Roma/cigány nemzetiségi népismeret

Részei: szóbeli vizsga

Hon- és népismeret

Részei: szóbeli vizsga

Dráma és színház

Részei: szóbeli vizsga

A tanulmányok alatti vizsgán a vizsgabizottság a kerettantervben - a helyi tanterv kiegészítéseivel - meghatározott tananyag és követelmény elsajátítását ellenőrzi és értékeli, a vizsgakötelezettséggel érintett időszakra vonatkozóan.

Az egyes vizsgarészeket a vizsga feladatok számától függetlenül egy érdemjeggyel kell értékelni. Amennyiben szóbeli és írásbeli vizsgarészt is tartalmaz a vizsga, az kapott érdemjegyek számtani közepe lesz a tanuló érdemjegye. A javító vizsga értékelésekor figyelembe vesszük az év végi elégtelen érdemjegyet is.

1.13. A felvételi eljárás különös szabályai, valamint az iskolaváltás és a tanuló átvételének szabályai

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. Az adott évben tanköteles korba lépő gyermeket a szülő a jogszabályban meghatározott időpontban köteles beíratni a lakóhelye szerint illetékes vagy a választott iskola első évfolyamára.

Az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító igazolást.

Az iskola igazgatója köteles értesíteni a felvételi, átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással, továbbá átvétel esetén az előző iskola igazgatóját is.

A tanuló átvételére - a tanítási év során bármikor lehetőség van. Az átvételi kérelemhez az alábbi iratokat kell mellékelni: a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt.

Az iskolába felvett gyermeket, tanulót - beleértve az egyéni tanrendest is - az iskola tartja nyilván. Az iskola kivezeti a nyilvántartásából azt a tanulót, akinek tanulói jogviszonya kérelmére a tankötelezettség megszűnését követően megszűnik.

A beiratkozás feltételei

Felvétel az iskola első évfolyamára

Az iskola a Kormányhivatal által közzétett időpontban a felvételi körzet szerinti feladatellátási helyen külön felvételi kérelem nélkül beírja azt a tanköteles tanulót, akinek a lakóhelye, annak hiányában tartózkodási helye a Kormányhivatal által meghatározott felvételi körzetében van („körzetes tanuló”) és iskolaérett. A sajátos nevelési igényű gyermek esetén, felvételi körzeten a szakértői véleményben kijelölt iskolát kell érteni.

A beiratkozáshoz be kell mutatni a közleményben közzétett iratokat, ennek hiányában csak regisztrálja az iskola a tanuló megjelenését.

Amennyiben a tanköteles körzetes tanulót nem írták be a körzet szerinti iskolába, és az iskola nem kapott másik iskolába történő beiratkozásról igazolást, értesíti a Kormányhivatalt.

Ha a szülő olyan feladatellátási helyre kívánja beírni gyermekét, amely lakóhelye szerint nem kötelező felvételt biztosító iskola („körzeten kívüli tanuló”), a közzétett határidőig felvételi kérelmet kell benyújtania az iskola igazgatójához.

Átvétel másik iskolából

Átvételre másik iskolából– a külföldön megkezdett tanulmányok kivételével - az igazgatónak eljuttatott kérés alapján kerülhet sor. A felvételi döntésről az igazgató nevében a feladatellátási hely vezetője írásban értesíti a szülőt és az illetékes Kormányhivatalt. A szülőnek szóló értesítésben meghatározza az átiratkozás feltételeit is.

Ha az iskolaváltás miatt új tantárgy felvételére, vagy magasabb követelményszint teljesítésére van szükség, az igazgató az átvételt különbözeti vizsga vagy osztályozó vizsga letételéhez kötheti.

A tanulói jogviszony megszűnése

A nem tanköteles tanuló tanulói jogviszonya megszűnik, ha egy tanítási éven belül igazolatlanul harminc tanítási óránál többet mulaszt, feltéve hogy az iskola a tanulót, kiskorú tanuló esetén a szülőt legalább két alkalommal, írásban figyelmeztette az igazolatlan mulasztás következményeire.

Ha a tanulói jogviszony megszűnik, a tanuló adatait a jogviszony megszűnésével egyidejűleg az iskola nyilvántartásából törölni kell.

Záró gondolatok

A jövő nemzedékért érzett felelősség körültekintő, előre jól megfontolt döntéseket kíván az iskola fenntartóitól, pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Értékválsággal küzdő világunkban egyre kevesebb megbecsültsége van a tudásnak, a műveltségnek. Mi, pedagógusok nagy erőfeszítéseket kell, hogy tegyünk annak érdekében, hogy a tudás ismét hatalom legyen.

Célunk egy olyan intézmény működtetése, ahol tanulóink **gyermekszerető** közegben szerezhetik meg **sokrétű, szerteágazó tudásukat**. Ezt segíti a kis osztálylétszám, a differenciált oktatás, a módszertanilag sokoldalúan képzett, az egyéni különbségeket tolerálni tudó pedagógus csapat.

Céljaink között **módszertani szemléletváltás** is szerepel. Tanulóink hatékony oktatását kooperatív technikák, illetve projekt módszer alkalmazásával, valamint cselekvésközpontú ismeretszerzéssel kívánjuk megvalósítani.

Pedagógiai programunk megvalósításához csak a tudást fontosnak tartó szülői ház és a tudás megszerzésének folyamatát finanszírozó fenntartó együttes, hathatós segítségével végzett oktatás-nevelés jelenthet garanciát.

Az iskola kulcsszava az együttműködés –a tanítványok, a szülők és a pedagógusok között– mivel hosszú távon csak a közös munka hozhat eredményt.

Olyan iskolát szeretnénk, ahol mindenki előtt nyitva áll a sikerhez jutás útja.

Ám a sikerhez hozzátartozik a küzdelem, az akaraterő próbára tétele, az akadályok leküzdése.

Pedagógiai programunk megvalósítása érdekében szeretettel és szakmai felelősséggel foglalkozunk tanítványainkkal, hogy mindig szívesen emlékezzenek iskolájukra.

HELYI TANTERV

TARTALOM

2.1. A választott kerettanterv megnevezése és a választott kerettanterv feletti óraszám.....	77
2.1.1. Tantárgyi struktúra és óraszámok.....	77
2.1.2. Komplex Alapprogram.....	82
2.2. A tankönyv- és taneszköz választás elvei.....	90
2.3. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása....	100
2.3.1. Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása.....	101
2.3.2. A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.3.3. Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.3.4. A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.4. Mindennapos testnevelés.....	99
2.5. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógus választás szabályai.....	103
2.6. Projektoktatás.....	108
2.7. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	110
2.7.1. IPR alapú integrációs felkészítés alkalmazása.....	Hiba!
A könyvjelző nem létezik.	
2.7.2. Az EFOP-3.1.7-16-2016-00001 „Esélyteremtés a köznevelésben” c. kiemelt uniós projekt megvalósítása során elért eredmények alkalmazása az esélyteremtő intézményre váltás területén.....	110
2.8. Az iskolai beszámoltatás követelményei és formái, a magatartás és szorgalom értékelése, minősítése.....	114
2.8.1. Értékelési alapelveink.....	114
2.8.2. A szöveges értékelés célja, elvei, szempontjai, módszerei, a szöveges minősítés kategóriái.....	115
2.8.3. A tanulói teljesítményre vonatkozó követelményszintek, érdemjegyek és osztályzatok	116
2.8.4. Az iskolai mérések rendje.....	118
2.8.5. Az országos kompetenciamérést követő feladatok.....	118
2.8.6. A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelése, minősítése.....	120
2.8.7. A tanulók beszámoltatásának, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	123
2.9. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása.....	128
2.10. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei.....	133

2.11. A tanulók fizikai állóképességének mérése, értékelése.....	135
2.12. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei.....	130
2.12.1. Helyzetelemzés.....	130
2.12.2. Állapotfelmérés-elemzés.....	130
2.12.3. Az egészségnevelési program.....	131
2.12.3.1. Az egészségnevelési program célja.....	132
2.12.4. Környezeti nevelés.....	142

2.1. A választott kerettanterv megnevezése és a választott kerettanterv feletti óraszám

2.1.1. Tantárgyi struktúra és óraszámok

Helyi tantervünk a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet alapján készült, A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosítása figyelembevételével.

Iskolánk **óraterve** mind tartalmában, mind szerkezetében tükrözi, tartalmazza a nevelő-oktató munkát meghatározó 2020-ban hatálybalépett Nemzeti Alaptantervre épülő pedagógiai elveket és célokat.

A **kötelező órák óraterve** a minden tanuló számára kötelezően teljesítendő óraszámot tartalmazza. Ezek során sajátítják el a tanulók a helyi tantervben szereplő valamennyi **tantárgy** tananyagát, mellyel megfelelhetnek a magasabb évfolyamra lépéshez szükséges továbbhaladási feltételeknek.

Óratervi háló az 1–4. évfolyamon a NAT 2020 szerint

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és Irodalom	7+1	7	5+1	5
Idegen nyelv (angol)	-	-	-	2
Matematika	4	4+1	4	4+1

Etika/Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Roma/cigány nemzetiségi népismeret	+1	+1	+1	+1
Szabadon tervezhető órakeret (+)	2	2	2	2
Kötelező óraszám összesen	24	24	24	25
Roma/cigány nemzetiségi népismeret szakkör	2	2	2	2
KAP-ráhangelődés, Te órád és KAP-alprogrami foglalkozások (csak engedélyezést követően)	2	2	2	2

Óratervi háló az 5–8. évfolyamon a NAT 2020 szerint

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv	2	2	1	1+1
Irodalom	2	2	2	2
Idegen nyelv (angol)	3	3	3	3
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Etika/Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
Természettudomány	2	2	-	-
Biológia	-	-	2	1
Fizika	-	-	1	2
Kémia	-	-	1	2
Földrajz	-	-	2	1
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1

Hon- és népismeret	-	+1	-	-
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	-
Testnevelés	5	5	5	5
Dráma és színház	-	-	+1	-
Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	1	1
Roma/cigány nemzetiségi népismeret	+1	+1	+1	+1
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	3
Kötelező óraszám összesen	28	28	30	30
Roma/cigány nemzetiségi népismeret szakkör	2	2	2	2
KAP-ráhangolódás, Te órád és KAP-alprogrami foglalkozások (csak engedélyezést követően)	2	2	-	-

Mivel kiemelt feladatunk az alapkészségek fejlesztése, a 2020-as NAT szabályozásával szinkronban, az **1. és 3. osztályban 1-1** szabadon tervezhető órát **Magyar nyelv és irodalom**, valamint **2. és 4. osztályban a Matematika** tantárgy óraszámának emelésére fordítjuk. A szabadon felhasználható órakeret terhére a Hon- és népismeret tantárgyat a **6. évfolyamon**, a **Dráma és színház** tantárgyat a **7. évfolyamon** oktatjuk, továbbá a **8. évfolyamon 1 órát a Magyar nyelv** tantárgy oktatására fordítunk.

Iskolánk részt vesz a nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás feladatainak ellátásában. Szabadon tervezhető óráink közül **1-8. osztályig 1-1 órát roma/cigány nemzetiségi népismeret** tantárgy oktatására fordítjuk. Ugyanezen feladat ellátása érdekében minden évfolyamon biztosítjuk tanulóink számára a Roma/cigány nemzetiségi népismeret szakkörön való részvételt heti 2 órában.

KAP-ráhangolódás, Te órád és KAP-alprogrami foglalkozások megvalósítását tervezzük 1-6. évfolyamokon a KAP követelményeinek megfelelően.

A **tantárgyi órakeret 10%-ának felhasználásáról** az iskola mindkét tantervre vonatkozóan úgy határozott, hogy a helyi tantervben nem ír elő további tananyagot, helyi jelentőségű tartalmakat; nem választ a választható tantárgyakból, hanem **az egyes tematikai egységek között osztja el** a rendelkezésre álló időkeretet az alkalmazható tudás megszerzése vagy a képességek differenciált fejlesztése (felzárkóztatást, tehetséggondozást), játékos gyakorlás, összefoglalás céljából.

Integráltan nevelt, sajátos nevelési igényű tanulóink ellátásában a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához készült kerettantervek szerint végezzük a munkát.

A **magyar nyelvű roma/cigány nemzetiségi nevelés–oktatás** megszervezésében a nemzetiségi iskolai nevelésének oktatásának irányelvei az irányadóak.

Multikulturális tartalmak oktatása **Szlovák népismeret oktatása tantárgyakba integráltan**

Az óratervben nem szereplő, a teljes tanulói közösség számára nyújtott óraterv a szlovák kisebbségi oktatáshoz. (Szlovák népismereti tananyagtartalom egy tanórán belül is megjelenhet) A multikulturális tartalmak kiegészülnek gyakorló órákkal az órakeret terhére.

SZLOVÁK NÉPISMERET

1. osztály	Magyar nyelv és irodalom	évi 2 óra
	Környezetismeret	évi 1 óra
	Ének-zene	évi 1 óra
	Rajz	évi 1 óra
2. osztály	Magyar nyelv és irodalom	évi 2 óra
	Környezetismeret	évi 1 óra
	Ének-zene	évi 1 óra
	Rajz	évi 1 óra
3. osztály	Magyar nyelv és irodalom	évi 2 óra
	Környezetismeret	évi 1 óra
	Ének-zene	évi 1 óra
	Rajz	évi 1 óra
4. osztály	Magyar nyelv és irodalom	évi 2 óra
	Környezetismeret	évi 1 óra
	Ének-zene	évi 1 óra
	Rajz	évi 1 óra
5. osztály	Magyar nyelv és irodalom	évi 2 óra
	Ének-zene	évi 2 óra

	Rajz	évi 2 óra
	Történelem	évi 1 óra
6. osztály	Magyar nyelv és irodalom	évi 2 óra
	Ének-zene	évi 2 óra
	Rajz	évi 2 óra
	Történelem	évi 1 óra
7. osztály	Magyar nyelv és irodalom	évi 2 óra
	Ének-zene	évi 2 óra
	Rajz	évi 2 óra
	Történelem	évi 1 óra
8. osztály	Magyar nyelv és irodalom	évi 2 óra
	Ének-zene	évi 2 óra
	Rajz	évi 2 óra
	Történelem	évi 1 óra

2.1.2. Komplex Alaprogram

A Komplex Alaprogram az 1–4. osztályban, majd felmenő rendszerben kerül bevezetésre a 2019/2020-es tanévtől az 1-6. évfolyamig.

I. ALAPELVEK, CÉLOK, FELADATOK

1. Célok:

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása;
- A lemorzsolódás megelőzése, tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve hozzájáruljon a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőkészség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), segítségével képessé váljanak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszerűen: az eredményes tanulásra.

2. Alapelvek:

A Komplex Alaprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy az a koherenciát biztosító, a célokkal egybevágó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei:

- 1) adaptivitás;
- 2) komplexitás;
- 3) közösségiség;
- 4) tanulástámogatás;
- 5) méltányosság

Komplex Alprogram

- egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, státuszát megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével.

A Komplex Alprogram jelszava: **Tanulni élmény!** amely magával hozza az élményalapú tanulást, ami nem valósulhat meg máshol, mint az Élménysuliban. Programunk eleme a tanulók aktív tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórugója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye.

II. FELADATOK, ELJÁRÁSOK, ESZKÖZÖK, MÓDSZEREK

1. Fejlesztési feladatok:

Fejlesztjük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket)!

- A tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak
- A mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják
- Differenciált nehézségű feladatokkal, testre szabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.

- A tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítjük a saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában
- Demokratikus alapokon álló, integratív tanár – diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak, a pedagógus csak facilitáló szorongásszintet tart fenn.
- Növeljük tanulóink önbizalmát és önértékelését, építjük a pozitív énképét, erősítjük, a belső kontrollós beállítódását fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot!
- Tudatosan neveljük „én” erős, jó komfortérzésű fiatalokat.
- Az szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.
- Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése

2. Kiemelt fejlesztési feladataink:

- énkép, önismeret,
- hon-és népismeret,
- európai azonosságtudat
- egyetemes kultúra,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés
- gazdasági nevelés,
- környezettudatosság, fenntarthatóság
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe
- testmozgás fejlesztése minden színterén az oktatásnak

3. További feladatok:

A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.

- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a **tevékenység-központú tanítási gyakorlatot** honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére;
- Növeljük a **tanulók aktív részvételét** igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.).
- Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel.
- Alkalmazzuk a DFHT módszerét.
- Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket!
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátíttatása.

- Az alprogramokkal illetve gazdagító, dúsító feladatokkal, programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele.
- Önszabályozási stratégiák, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek során szerzett kompetenciákat a későbbiekben alkalmazniuk kell.
- A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.
- Emberléptékű következetes követelés.
- Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.
- Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a tanuló, ami kiemeli erősségeit és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.

3. Komplex Alprogramban megjelenő eszközök:

A program szakmai anyagai:

- Nevelési- oktatási program - KAK
- Tanítási stratégia - DFHT
- Alprogrami koncepciók (5 db.)
- Alprogrami eszköztár és feladatbank (5 db.)
- Tanítói- tanári kézikönyvek (10+16 db.)
- Óraillusztrációk, példák
- Foglalkozástervek
- Tankockák

4. További tanulást segítő eszközök:

- Az intelligencia és kreativitás - fejlesztő egyéni programok.
- A komplex személyiségépítés teljes eszköztárára.
- Az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási – tanítási folyamatokat.
- A pozitív motivációs eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása.
- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására, a konfliktusok kezelésére.
- Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.
- A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.

- A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformák alkalmazása.

6. Tanulásszervezés, alkalmazott módszerek

6.1. Tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek:

- a rend és fegyelem fenntartása
- tanuló szabadságának biztosítása
- tanulói viselkedés szabályozása
- pozitív tanulási légkör biztosítása
- csoportfolyamatok elősegítése

6.2. Alkalmazott módszerek:

6.2.1. A tanítás – tanulási folyamatban a **DFHT tanítási-tanulási stratégiát** alkalmazzuk, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét.

A lenti ábra azt mutatja, hogy a kötelező tanítási órák 20%-ban a DFHT (differenciált fejlesztés heterogén tanulócsoportban) szükséges alkalmazni.

A DFHT célja:

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei:

Egyénre szabott differenciálás

- egyedül végzett munka
- rétegmunka
- teljesen egyénre szabott munka
- részben egyénre szabott munka

Párban folyó munka

- páros munka
- tanuló párok munkája

Csoportban végzett munka

- A kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka
- KIP

Ezenkívül a tanórák 80%-ban a pedagógus választ módszereket.

6.2.2. Alapmódszerek:

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer, házi feladat
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok.

6.2.3. Motiváló módszerek:

- páros munka
- csoportmunka
- játék
- szerepjáték (drámapedagógia)
- vita
- kutató-felfedező módszer
- kooperatív módszerek
- projekt módszer
- szituációs játékok

III. A KOMPLEX ALAPPROGRAM SAJÁTOSSÁGAI:

1. A Komplex Alprogram alprogramjai:

Az „Élménysuliban” minden alprogram megjelenik, hetenként javasoltan minimum egy órában.

1. A testmozgásalapú alprogram (TA)

Az alprogram az iskolai testmozgásprogramok három területén kívánja bővíteni, sajátélményszerzést biztosító tanulási környezetben a pedagógusok módszertani repertoárját és szemléletét:

- testnevelés óra
- mozgásos tanulás osztálytermi környezetben
- szabadidős mozgástevékenységek

A TA a testmozgás iskolai környezetben előforduló **minden formájára támaszkodva, tanulástámogató eszközeivel** vesz részt a tanulói komplex személyiségfejlesztésben.

Az **aktív, kreatív, felelősségteljes** magatartást kialakító oktatási módszerek alkalmazásával teszi az alprogram a testmozgáson alapuló tevékenységeket a közösségi célok és az egyéni felelősség életgyakorlatává.

Cél még az egészségtudatos, jövőorientált életmód kialakítása.

Az alprogram tartalma:

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató **módszerek és kereszttervi** tartalmak implementációjának támogatása **testnevelés órai környezetben**, a differenciálásra építve.

Mozgásos tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő **integrálása osztálytermi környezetben**.

Önkéntességre és befogadásra épülő **informális és nonformális tanulás testmozgás-alapú támogatása iskolai környezetben**

2. Az életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA)

Az Életgyakorlat-alapú alprogram egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzájárul az egyén és **természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának** tudatos és felelős alakításához.

Az életgyakorlat koncepció egyrészt figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz.

Minden egységen belül **alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl.**

Az alprogram célja, hogy az **életben hasznosítható** ismereteket, tapasztalatokat szerezzon a gyermek, amely sikeres **életvezetési kompetenciákkal** vértelje fel.

Cél továbbá, hogy **megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást.**

Célunk még az **életformák sokszínűségének** tisztelete, a **családi közösségek** megbecsülése, az **egészséges énkép** kialakítása.

A célrendszerben hangsúlyos, hogy az egyén és környezete között dinamikus viszony van, így az **életgyakorlat témái komplexek** és minden szinten - a rendszerszemléletnek megfelelően - kidolgozásra kerülnek.

Az alprogram tartalma:

- egészséges életmód, életvezetés
- környezettudatosság (fenntarthatóság)
- állampolgári felelősség (közösségi szerepek)
- életút-támogató pályaorientáció
- család, párválasztás
- érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés)

3. A művészet-alapú alprogram (MA)

- Az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, a művészeteket pedagógiai eszközként felhasználó osztálytermi tanulás és a szabadidős művészeti tevékenységek terén nevelő/oktató pedagógusok metodológiai fejlesztésén keresztül hat a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklésének irányába.
- A művészettel nevelés sok és sokféle lehetőséget teremt a tanulástámogatás megvalósítására.

Az alprogram célja művészeteket célként/eszközként használó tanórák, szabadidős foglalkozások biztosítása a tanulók számára.

Indirekt célok:

- Személyiség- és társas készségek fejlesztése a művészeti tevékenység révén
- Tanulási motiváció, tanulás iránti attitűd alakítása
- Indirekt (kognitív képességeket célzó) tanulásfejlesztés művészeti keretek között
- tanulásfejlesztés a művészetek révén
- (Inter)diszciplináris ismeretátadás művészeteken alapuló, résztvevő központú gyakorlatokon keresztül
- Pályaorientáció: művészpályára irányítás, illetve pályaorientáció művészetek révén.
- A művészeti tevékenységbe ágyazott fejlesztés keretében lehetőség van a tanuló egyéni **sajtságaihoz alkalmazkodó, esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai módszerek alkalmazására**, ezáltal az adaptivitás biztosítására.

Az alprogram tartalma:

A művészeti tantárgyak és a mozgásra irányuló testnevelés tantárgy a készségtárgyak körébe sorolhatók, s ez arra is lehetőséget ad, hogy hasonló tartalmi elemek szerint épüljenek fel alprogramjaik is.

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és keresztantervi tartalmak megvalósításának támogatása a művészeti nevelést szolgáló tanórai környezetben, a differenciálásra épülve.

Művészetekre épülő tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben.

Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás művészet-alapú támogatása iskolai környezetben.

4. A logikaalapú alprogram (LA)

A Logikaalapú alprogram a tanulók gondolkodásának fejlesztését támogató módszerek és stratégiák megismertetésével szeretné növelni a pedagógusok módszertani repertoárját az iskolai élet területein.

Az alprogram feladata megismertetni a pedagógusokat olyan logikai alapú játékokkal, (legyen az sakk, táblás, papír-ceruza, szituációs és egyéb játék), melyeket a pedagógus fel tud használni mind az általános képességfejlesztéshez, mind a közismereti tantárgyi órákhoz.

Az alprogram keretén belül olyan szemléletváltás elindítását célozzuk meg, amelynek segítségével a tanítási és a tanulási folyamat egyaránt élményszerűvé, motiválóvá és egyben fejlesztő hatásúvá tehető.

Az alprogram célja, a gyerekek egyik legfőbb tevékenységére, a játékra és a játékosságra építve, hogy a gyerekek a tanulást ne érezzék fájdalmas, fáradságos folyamatnak.

A tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás – ezzel a tanulók motivációja növelhető.

Az oktatásban a különböző logikai játékok és technikák alkalmazása nem öncélúan történik, hanem a tanterv és a tananyag megfelelő részébe való integrálással, szorosan kapcsolódva a megtanulandókhöz és a tanulók életkori sajátosságaihoz.

A játék lehetőséget nyújt a differenciálásra, és a gondolkodási képességeken túl a szociális képességek fejlődése is várható.

Az alprogram tartalma

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztési lehetőségei a gyakorlatban – stratégiák és algoritmusok.

- A vizualitás szerepe a gondolkodás fejlesztésében.
- Játék alapú megközelítések:
- Térsejtelmet, sík- és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése
- Dienes játékok és a matematikai gondolkodás fejlesztése
- Sakk játék alapjainak elsajátítása és beépítése az iskolai tanulásba
- Táblás játékok, társasjátékok, papír-ceruza játékok alkalmazása
- Játékstrukturált megközelítések:
- Kártyajátékok – lapot kérünk!, logicscards, set, stb.
- Logikai játékok, logisztika
- Barkochba és egyéb csoportos szituációs játékok
- Kreativitást és reflektivitást fejlesztő játékok

5. A digitális alapú alprogram (DA)

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit keresztntantervi, transzverzális megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának.

Az IKT-műveltség tekintetében a technológiai, a kognitív és a szociális aspektust tekintjük irányadónak.

Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő, olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon.

Az **alprogram célja**, hogy kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár” habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása a technológia segítségével is igénybe veszi.

Szeretnénk elérni azt is, hogy a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulás módszertani repertoárjukat, pályorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiségformálásához is hozzájáruljon.

Az alprogram tartalma

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik:

- Játékalapú megközelítések
- Technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat
- IKT-műveltség
- Hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat
- Digitális írástudás
- IKT alapú óratervezés
- Személyes tanulási környezet menedzselése

2. Komplex óra – multidiszciplináris tartalmak megjelenése a tanórán

Komplex órák bevezetése – a program komplexitását a kognitív, affektív, szociális képességek együttes fejlesztése jelenti. A kötelező és szabadon tervezhető tanórákat fedi le, amelyekben a tudástartalom (a tananyag kereshettantervi része) kb. **30%-át** hordozzák. A „Komplex órák” tekintetében a tudástartalmak kereshettantervi kapcsolatai mellett a DFHT tanítási-tanulási stratégia, valamint az alprogrami kapcsolódások jelennek meg. Ez utóbbi órák esetében a tantárgyakon átívelő transzverzális készségek fejlesztése is megvalósítható.

Tartalmi fejlesztési pontok:

- legalább 1 alprogrami (max. 3 alprogrami) kapcsolat megjelenik benne
- kapcsolódik az adott tantárgy adott évfolyamának tanmenetéhez, és a tanítói/tanári kézikönyvben megjelenített órához
- minden alprogram (törekedve arra, hogy) egyenlő aránnyal (kb. 20%) jelenik meg (össz. komplex óraszám)

A Komplex órák felépítése

3. Ráhangolódás

A ráhangolódás biztosítja, hogy a **tanulók lelkesen, motiváltan kezdjék el a napot az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben.** Heti **1-3 alkalommal** javasolja a Komplex Alprogram **20-25 perces** foglalkozás keretén belül. A **tanulási környezetet** célszerű átalakítani úgy, hogy a tanulók körben ülhessenek székeken vagy szőnyegen, így megkönnyítve a kommunikáció feltételeit.

A **foglalkozás felépítése** ajánlottan a következő:

- Üdvözlés
- Beszélgetés
- Közös tevékenység/játék
- Zárás

A Ráhangolódás megvalósítását javasoljuk a nap elején, javasolt időtartama 25-45 perc, helye a nap kezdésekor vagy osztályfőnöki óra keretében vagy a délutáni foglalkozások elején. Témái megválasztásában segít a Tanítói kézikönyv.

4. „Te órád”

„Te órád” - a **diák érdeklődéséhez**, igényéhez, saját választásához igazítható, amely órákon az osztálykeret nem feltétlenül kell, hogy érvényesüljön. Vagy az **intézmény életében már meglévő**, jól működő, már hagyományokkal rendelkező foglalkozások, szakkörök, tehetséggondozó programok stb. továbbvitele, megtartása, de a foglalkozások középpontjába helyezve a tanulók szociális-emocionális fejlesztését. Az óra kiválasztását a pedagógus segíti.

5. Házi feladat

Házi feladat: sem írásbeli, sem szóbeli házi feladatot nem ad a pedagógus a tanulóknak. Ez nem azt jelenti, hogy elmaradhat a szükséges gyakorlás és rögzítés, hanem azt, hogy a pedagógusnak az iskolai tanórákon kell a tanulókkal ezeket a feladatokat elvégezni. Úgy kell a mindennapokban terveznie és megvalósítania az óráit, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül. A pedagógusnak módosítania kell tervezési szokásain: legyen a tanórákon annyi gyakorlás és ismétlés, hogy ne legyen szükség otthoni tanulásra.

6. Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik. Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli ráhangolódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, amelyekben a DFHT módszert használják a pedagógusok.

A Komplex Alapprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

1. a helyzetfeltáró (diagnosztikus értékelés)
2. a minősítő (szummatív értékelés)
3. a fejlesztő (formatív értékelés).

Fontos szerepe van a **helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelésnek**. Ennek eredménye feltárja a pedagógus előtt a tanuló előzetes tudását, amire építheti további munkáját. Ez határozza meg az oktatási tartalmat és a módszereket. A diagnosztikus értékelést nem csak **a tanév elején** javasoljuk, ajánlott **a tanév közben** is felmérni, mennyit fejlődött a tanuló tudása. A tanév közben végzett diagnosztikus értékelés eredménye alapján a pedagógus dönthet arról, hogy változtat-e tanítási stratégiáján. A **tanév végi** diagnosztikus értékelésnél a pedagógus arról kap visszajelzést, milyen szinten sikerült a tananyagot megtanítani, a tanuló pedig arról, hogy mennyire sajátította el a követelményeket.

A **minősítő (szummatív) értékelés** egy tanulási szakasz lezárásakor, például egy témazáró dolgozat írásakor jelenik meg. Azt minősíti, hogy a tanuló mennyire sajátította el a tananyagot. A minősítő értékelés igen gyakori a hazai iskolákban.

A **Komplex Alapprogramban kiemelt szerepe van a személyre szabott, differenciált, fejlesztő (formatív) értékelésnek**. Ennek célja **nem a minősítés, hanem a tanulás támogatása**. A pedagógus, miután felmérte a tanuló tudását, és segítette a tanulónak a tanulási cél kitűzésében, támpontokat ad a megteendő lépésekről. Majd nyomon követi a tanuló egyéni haladását, és személyre szabottan segíti a tanulási folyamatot. A fejlesztő

értékelés alkalmazásánál a pedagógus a **gyermek önmagához mért fejlődését veszi figyelembe**. Folyamatos visszajelzést ad a tanulónak erősségeiről és hiányosságairól, megbeszéli vele a tanulási célokat, az értékelési szempontokat, a teendőket, és a teendők határidejét. A tanuló egyéni haladásáról és erőfeszítéseiről visszajelzést ad. A pedagógus visszajelzésének mindenképpen tartalmaznia kell a tanuló részéről sikeresen megoldott problémákat, a további fejlesztést igénylő területeket és a teendőket.

Az értékelésnek fontos része legyen

- az önértékelés
- a társak értékelése.

Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges.

Figyelembe kell venni az eltérő kiindulási nyelvi szinteket.

IV. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAINAK ÁTTEKINTÉSE, ILLESZTÉSE A KOMPLEX ALAPPROGRAMHOZ

A pedagógusok feladata kiegészül a **DFHT órák** megszervezésével, a kapcsolódó dokumentumok (óraillusztrációk) elkészítésével.

A választott **alprogramokhoz** kapcsolódó **foglalkozások** megszervezése, megtartása, foglalkozás illusztrációk készítése.

Az elkészült óraillusztrációk, foglalkozás illusztrációk, **tapasztalatok megosztása** a kollégákkal.

Programhoz kapcsolódó további **oktatási segédanyagok**, szemléltető és mérőeszközök **kidolgozása, közreadása**.

Belső továbbképzések, előadások, bemutató órák szervezése, megtartása.

V. A SZÜLŐK ÉS A TANULÓK TÁJÉKOZTATÁSA

A szülőket és a tanulókat a programról, annak tartalmáról, megvalósításáról, az iskola életéről, az iskola igazgatója, és az osztályfőnökök tájékoztatják szóban és írásbeli tájékoztató füzet segítségével.

VI. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ MUNKA IDŐKERETÉNEK

1. **A Komplex Alapprogram a tanulók kötelező óraszámának a meghatározása tekintetében nem tér el a törvényben szabályozottaktól.** Az iskolában folyó munka továbbra is két markánsan elkülönülő egységre oszlik:

A kötelező és szabadon tervezhető időkeret:

- a Komplex Alapprogram a pedagógusok módszerbeli gazdagságát, korábbi gyakorlaton alapuló pedagógiai-módszertani kultúráját tekintve **kb. 80 %** -ban nem szabályozza.

- A tanítási órák **20%-ban** azonban javasolt a Komplex Alapprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a **DFHT tanítási-tanulási stratégiának** az alkalmazása (differenciált egyéni munka, rétegmunka, pármunka, kooperatív módszerek, csoportmunka, drámajáték és projektmunka).
- **10-30%-ban** pedig a **Komplex órák** keretében a keresztantervi tantervek feldolgozása történik.

A Komplex Alapprogram által **innovált alprogrami foglalkozások** és a „Te órád” többnyire a délutáni időszávban valósulnak meg.

A Komplex Alapprogram tanítási-tanulási stratégiához kapcsolódó elemei

2. Időkeretek:

Az egyes évfolyamok kötelező óraszámai alapján számított, a **DFHT- módszertant alkalmazó órák arányait** alsó tagozaton és felső tagozaton **az alábbi táblázatok mutatják be.**

A Komplex Alapprogram hetirendje, 1–6. évfolyam

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
7.20–7.50	Ráhangolódás	Ráhangolódás	Ráhangolódás	Ráhangolódás	Ráhangolódás
7.50–8.35					
8.35–8.50	15 perces tízórai szünet				
8.50–9.35					
9.45–10.30					
10.40–11.25					
11.35–12.20	Ebéd és játék				
12.25–13.10					
13.15–14.00	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás	AP-foglalkozás
14.05–14.50	„Te órád”	„Te órád”	„Te órád”	„Te órád”	„Te órád”
14.50–16.00	Játék-felügyelet	Játék-felügyelet	Játék-felügyelet	Játék-felügyelet	Játék-felügyelet

Amennyiben több osztályból tevődik össze egy alprogrami foglalkozás, s akik nem vesznek részt ezen a foglalkozáson, azoknak napközis foglalkozás vagy „Te órád” biztosítható.

3. Tantárgyfelosztás és a KAP által kínált módszertani elemek összehangolása

A tanuló heti kötelező tanóráinak számát, beleértve a választható tanóráinak számát az Nkt. határozza meg.

A tantárgyfelosztás a törvény által meghatározott feltételeknek megfelelő, de az intézmény sajátos helyzetét figyelembe vevő alpdokumentum. Alapjául az intézményre érvényes törvény által előírt, a közismereti tantárgyakra vonatkozó heti óraszám szolgál.

Az általános iskolában a nevelés-oktatást a **délelőtti** és **délutáni** tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások ajánlottan tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről. Tehát e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet.

VII. JELÖLÉSEK AZ OSZTÁLYNAPLÓKBAN

A digitálisnaplóban az alábbi jelölések szolgálnak a program megvalósításának jelölésére:

DFHT –DFHT –val megvalósított tanóra

TA – testnevelés alapú alprogram

ÉA – életgyakorlat alapú alprogram

DA – digitális alapú alprogram

MA – művészetalapú alprogram

TÓ – „Te órád”

R – ráhangolódás

2.2. A tankönyv- és taneszköz választás elvei

Az alábbiakban azokat az általános elveket (tartalmi és formai követelményeket) fogalmazzuk meg, melyek alapján a pedagógusok kiválasztják az adott tantárgyhoz, annak helyi tantervéhez illeszkedő tankönyvet, munkafüzetet, egyéb taneszközöket.

A tankönyv-választás tartalmi követelményei

- Felépítése közel álljon a helyi tanterv logikai felépítéséhez.
- Feleljen meg a tudományosság elvének.
- Tartalmilag és nyelvezetében feleljen meg az adott korosztály életkori sajátosságainak, segítse az otthoni, önálló tanulást.
- Fogalomépítése, problémafelvetése logikus legyen.
- Adjon útmutatást a további ismeretszerzésre, a kiegészítő ismeretek szerzésére.
- Legyen kidolgozott a tankönyvcsalád a teljes képzési ciklusra.
- Figyelembe vesszük a kompetenciafejlesztést segítő taneszközöket

Formai követelmények

- Tetszetősség, esztétikusság, megfelelő betűméret, színek alkalmazása, az ábrák használhatósága.
- **Az SNI-s gyermekek oktatásához, fejlesztéséhez szükséges speciális fejlesztő – rehabilitációt segítő képességfejlesztő játékok beszerzése.**
- Jól tagolt szövegben legyenek kiemelések, eltérő betűtípusok.
- Tartósság, az összefűzés, a fedőlapok, a belső lapok minősége.
- A tankönyvcsomag ára-az ingyenesség figyelembevételével-, súlya a törvényi szabályozóknak megfelelően.

A munkafüzetrel kapcsolatos követelmények

- Feladatai, ábrái, képsorai egészítsék ki, épüljenek rá a tankönyv ismeret-anyagára.
- Nyújtson lehetőséget a kiegészítő ismeretek szerzésére, a képességek differenciált fejlesztésére.
- Lehetőség szerint tartalmazzon a tanulók tudásának diagnosztizálására alkalmas feladatsorokat.
- Jelölje meg az érdeklődő tanulók számára a további ismeretszerzés lehetőségét.

Formai követelményei

- Esztétikum, betűméret, ábrák alkalmassága, ezek megfelelő mérete és felismerhetősége.

Szemléltető és egyéb taneszközök kiválasztásának elvei

- Kapcsolódjanak a tananyaghoz, illetve a választott tankönyvhöz, munkafüzethez.
- Feleljen meg esztétikumban, használhatóságban az életkori sajátosságoknak.
- Biztosítsa a problémafelvetésből kiinduló anyagfeldolgozást, az önálló ismeretszerzést, a felfedeztetés örömét.
- Motiválja a gyermekeket az ismeretek szerzésére.
- Legyen korszerű, kövesse a változásokat.
- Lehetőleg több tantárgyban, illetve egy tantárgyon belül több témakörben is felhasználható legyen.

Feladatunk az előzetes egyeztetés: alsó tagozaton belül; alsó és felső tagozat között az azonos tantárgyakat tanítóknál; iskolai szinten az integrációs szempontok figyelembevételével.

Feladatunk a jogszabálynak megfelelően a *Szülők tájékoztatása az alábbiakról:*

- mely tankönyvekre, taneszközökre lesz szükség a következő tanévben,
- mely tankönyvek kölcsönözhetők ki az iskola könyvtárából,
- mely tankönyvek használhatók fel az előző tanévekből.

2.3. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

2.3.1. A tantárgyak tanításának specifikus jellemzői az 1–4. évfolyamon

Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszának négy évfolyamán a legfontosabb cél a beszéd és az anyanyelven történő kifejezőkészség fejlesztése, az olvasás és az írás stabil megalapozása. A fő hangsúly az alapkészségek fejlesztésén, az értő olvasás kialakításán, a szövegértés és -értelmezés megalapozásán van. A sikeres óvoda–iskola átmenet, gyengéd átmenet érdekében szükséges a nyelvi, a mozgáskoordinációs és egyéb hátrányok iskolakezdekor történő felmérése, és a hátrányok mértéke szerint a kompenzációs és fejlesztő gyakorlatok: beszédgyakorlatok, téri tájékozódást és mozgáskoordinációt fejlesztő gyakorlatok beépítése a tanórákba. Az olvasás és az írás sikeres elsajátításához elengedhetetlen képességek folyamatos fejlesztése és diagnosztizáló értékelése a köznevelési intézmény feladata. Az anyanyelvi készségek és képességek, kompetenciák valamennyi tanulási területen meghatározzák a tanuló későbbi előmenetelét. Ezek elégtelen szintje az egyes tantárgyakban megmutatkozó alulteljesítésben, valamint a lemorzsolódásban, a végzettség nélküli iskolaelhagyásban nyilvánulhat meg. A készségfejlesztésnek és felzárkóztatásnak ugyanakkor összhangban kell lennie a korosztályt tipikusan jellemző kognitív fejlődési szinttel, az egyéni képességeknek megfelelő terhelhetőséggel, és a differenciálást is ennek megfelelően kell tervezni. Az alapozás első szakasza, amelyben hangsúlyos szerepet kap az olvasás- és íráskészség, valamint a szövegértés fejlesztése, a második évfolyam végén zárul. Ebben a szakaszban folyamatos diagnosztizáló és fejlesztő, tanulást támogató értékeléssel kell követni az eltérő beszéd-készséggel, nyelvi adottságokkal iskolát kezdő tanulók képességeinek alakulását. A késleltetett írástanítás lehetővé teszi a hosszabb és alaposabb íráselőkészítést és az ehhez kapcsolódó differenciált fejlesztő tevékenységeket. A tanulási terület legfontosabb tanulási eredménye az olvasás és az írás, mint alaptéchnika elsajátítása, valamint a szövegértéshez és -értelmezéshez szükséges alapkészségek, kompetenciák kialakítása. Az olvasóvá nevelést támogatja a tanulócsoporthoz érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi alkotások közös olvasása, élményszerű feldolgozása. Az anyanyelvi kompetenciák fejlesztése érdekében a nyelvtani szabályok megismertetése helyett a tanuló kreatív játékos, alkotó jellegű vagy kísérletező feladatokkal, változatos munkaformákban tapasztalja meg a nyelv összefüggéseit, működését. A tantárgyi készségfejlesztés komplex rendszert alkot azokkal a

tantárgyakkal, amelyek a zenei hallást, a ritmuskészséget, a mozgást, a mozgásügyességet, a manuális készségeket, az idő- és térbeli szekvenciák azonosítását és követését, a téri-vizuális és időbeli tájékozódást fejlesztik.

2.3.2. A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az 5–8. évfolyamon

A magyar nyelv és irodalom tanulási terület két tantárgy összekapcsolásával jött létre. Nyelvi meghatározottságuk, tudományterületi összekapcsolódásuk, közös fejlesztési céljaik ellenére önálló diszciplínák, saját szerkezeti és tartalmi elemekkel. Mindkettő saját logikája mentén szerveződik, így a kerettantervben is külön jelennek meg, tananyagtartalmuk, fejlesztési területeik, tanulási eredményeik szerint. A felső tagozatos tananyag szervesen kapcsolódik az alsó tagozatban elsajátítottakhoz, valamint a tanulók életkori sajátosságaihoz. A képzési szakasz első felében motívumokra épülő témakörök uralják a tananyagot. Ezek biztosítják a tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését. A képzés második szakaszában a fő tananyagszervező elv a kronológia. Ennek célja, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom néhány nagy korszakát, művelődéstörténeti korszakát, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagtartalmaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is. Az irodalmi ismeretek elsősorban az olvasás öröméhez, a különféle befogadási, értelmezési stratégiákhoz, az irodalmi művek kontextusaihoz vezető utakat mutatják meg, ezzel előkészítve az irodalmi művek eszme-, stílus- és hatástörténeti, valamint történelmi nézőpontú értelmezését. Az anyanyelvi ismeretek és készségek alapvetően a tanuló nyelvhasználatának fejlesztését szolgálják. A tanórai és az iskolán kívüli tevékenységeket úgy kell megtervezni, hogy alkalmazkodjanak a tanuló társadalmi, kulturális és életkori sajátosságaihoz, és segítsék az adott esetben szükségessé váló differenciálást (felzárkóztatás, tehetséggondozás). Az iskolai munka során törekedni kell a módszertani sokszínűségekre, az aktív tanulói tevékenységekre épülő módszerek alkalmazására (gyűjtőmunka, projektek, kooperatív, együttműködésen alapuló változatos és ötletgazdag írásbeli és szóbeli feladatok). A tantárgyak fejlesztési céljai csak úgy valósíthatók meg, ha a tanuló a magyar órák aktív alakítójává válik, és nem csupán passzív befogadóként vesz azon részt. A tanulói tevékenységekre és együttműködésre épülő módszerek erősítik a tanuló problémamegoldó képességét, és képessé teszik őt arra, hogy összekapcsolja a különböző forrásokból nyert sokféle információt. M A G Y A R K Ö Z L Ö N Y • 2020. évi 17. szám 303 Az 5–8. évfolyamon a tanítás célja az is, hogy megfelelően előkészítse a középiskolai tanulmányokat. A tervezéskor figyelembe kell venni a középiskolai felvételi vizsgák elvárásait, azaz a középiskolák ismert bemeneti követelményeit. Az értékelési eljárások alkalmazásakor fontos a tanuló teljesítményének kiegyensúlyozott, szóban és írásban történő megítélése.

A kulcskompetencia olyan kompetencia, amely döntő a személyiség kiteljesítése és az egész életen át tartó fejlődés (kulturális tőke), az aktív állampolgári szerepvállalás és beilleszkedés a társadalomba (társadalmi tőke) és a foglalkoztathatóság (emberi tőke) szempontjából.

Az iskolai nevelés-oktatás alapvető célja az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák fejlesztése, melyek a következők:

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

2.4. Mindennapos testnevelés

Törvényi háttér:

A köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27. § (11) bekezdése értelmében az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban azon osztályokban, ahol közismereti oktatás folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében. Ezt először a 97. § (6) bekezdése alapján a 2012/2013 – as tanévben az iskolai oktatás első, ötödik évfolyamán kellett bevezetni, majd ezt követően felmenő rendszerben minden évfolyamra kiterjeszteni.

Intézményünk mindennapos testnevelési programja a testnevelés órákon, a délutáni sportköri foglalkozásokon valósul meg. Ezen felül tervezünk a szabadidő hasznos eltöltésére különböző programokat, amelyekbe a szülőket is bevonjuk.

Célja:

Napjainkban felértékelődött a sportolás szerepe, az egészséges életmód, a jobb életminőség kialakításában. Az intézmény mindennapos testnevelési programja a helyi lehetőségekből kiinduló, reális, fenntartható célkitűzés, mivel a program iskolánk minden tanulójának egész éven át lehetőséget ad a rendszeres mozgásra.

A mindennapos testnevelésben lehetőség van arra, hogy a tanuláshoz szükséges tulajdonságokat megerősítsük: legyen erős, kitartó, becsületes és szorgalmas, ne legyen fáradékony, bírja a tanulással járó idegi és fizikai terhelést.

A gyerekek iskolai leterheltsége, a felnőttek mindennapos munkája egyre inkább indokoltá teszi azoknak a mozgásformáknak az előtérbe kerülését, amelyek alkalmasak a rekreációra, kikapcsolódásra, a sport, a mozgás örömeinek élvezetére. Ezért programunknak célja, hogy a

gyerekek minél szélesebb körben ismerkedjenek meg – lehetőségeinknek megfelelően – a legkülönbözőbb szabadidősportok alapjaival, hogy kiválaszthassák a számukra megfelelő sportot, amelyeket később folytatva javulhat életminőségük, testi-lelki egészségük, fenntartva természetesen a „klasszikus”, a tantervben is szereplő mozgásformák elsődlegességét.

A csapatjáték fontos eleme a mindennapos testnevelésnek, mert része a vereség és a győzelem, feltétele a szabályok betartása, és ami a legfontosabb, része a siker is. A programnak fontos része a gyerekek és szülei számára közös mozgáslehetőség szervezése.

Pedagógiai, módszertani kapcsolódási pontok

A mindennapos testnevelés programja része az iskola egészségnevelési programjának. A program pedagógiailag, módszertanilag szorosan kapcsolódik az intézmény nevelési programjához – ezen belül az intézmény által kidolgozott helyi tantervhez és szociális kompetencia oktatásához -, így a testnevelés és sport sajátos eszközeivel járul hozzá, hogy kialakuljon az egymás iránti tisztelet, önfegyelem, tolerancia, szolidaritás, csapatszellem, kudarcűrítés, valamint fejlődjön a szabályok megértése és betartása.

Általános tanítás-tanulásszervezési eljárások

Az adott foglalkozás jellegéből adódóan megjelenik az egyéni, a páros és a csapatmunka, és ezekben a differenciálás az egyéni képességeknek megfelelően. Fontos a mozgásbeli hátrányok kiegyenlítése, szükség szerint a felzárkóztatás és a tehetségek gondozása, ahol kiemelten kezeljük a labdajátékokat, ezen belül a labdarúgást.

Programunk fő célja a mindennapos testmozgás változatos lehetőségének biztosítása, mellette olyan programok szervezése, amelyek bővítik, kiegészítik, változatosabbá teszik a mindennapos testnevelést.

Intézményünk mindennapos testnevelési programjának tartalmi elemei:

- Tantervi testnevelés órák heti 5 óra. Amennyiben a humán erőforrás lehetővé teszi, heti egy alkalommal, egy testnevelés órán néptánc oktatást valósítunk meg.
- a mindennapos testnevelés programot egyéb mozgáslehetőségek egészítik ki:
 - úszásoktatás az 5. osztályban (a testnevelés órák keretében, együttműködésben, megállapodás alapján)

Tantervi testnevelés órák

A tanterv alapfeladatként fogalmazza meg a mozgásműveltség kialakítását, a kondicionális és koordinációs képességek fejlesztését. A tananyag tartalma, annak feldolgozása közvetlenül szolgálják az egészségvédelmet, a tanulók fizikai állapotának javítását, teherbíró képességük növelését.

A délutáni sportköri foglalkozások célja

A tanulók iskolai leterheltségének ellensúlyozása, önfeledt játékpercek biztosítása. Alakítsuk ki bennük az igényt a rendszeresen végzett testmozgásra. Töltsék szabadidejüket megfelelő közösségben, éljék át a csapathoz tartozás örömét, a közös felelősség élményét.

A délutáni sportkörök feladatai

- elsősorban játéklehetőség biztosítása
- házbajnokságok szervezése, lebonyolítása változatos
- sportjátékokból (labdarúgás, kosárlabda, tollaslabda) felkészítés versenyekre, versenyztetés
- felkészítés iskolai és iskolán kívüli egyéb (atlétika) versenyekre
- Bozsik labdarúgó tornán való részvétel

Egyéb mozgáslehetőségek

A szülőkkel közös sportprogramok célja

- a szabadidő közös eltöltése
- a szülői példamutatás nevelő hatása
- a szülő bevonása a testmozgás megszerettetésébe
- a szülők aktivizálása
- a szülők is ismerjék meg azt a munkát, ami az iskolában folyik
- prevenció
- vidám, kellemes hangulatú közös programok

Lehetőség szerint sítábort szervezünk önköltséges formában érdeklődő tanulóink számára.

A szülőkkel közös sportprogramok feladatai, tartalma

- Bűn-és balesetmegelőzési napi akadályverseny
- Közös túrázás a környéken
- Iskolai sportnap

A mindennapos testnevelés programja

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás célja a gyermeke egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel. A mozgásszegény életmód kialakulásának megelőzése a testmozgás megszerettetésével, a rendszeres mozgáshoz szoktatással. Adjon lehetőséget az egészség hosszútávú megőrzésére, ezáltal egy jobb felnőttkori életminőségre. Az iskolai testnevelés és sport keretei közt az egészségnevelés, a szociális kompetenciák (kreativitás, önállóság, önbizalom, felelősségtudat, cselekvőképesség) a csapatmunka, a társakkal történő együttműködés egyaránt fejleszthető.

A hatékonyság érdekében megvalósítandó sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontok

- Minden gyermek minden nap kapjon lehetőséget a testmozgásra
- Minden testnevelés órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési és légző rendszer megfelelő terhelése;
- A program fontos része a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gyakorlatanyag és légző torna, a gerinc és ízületvédelem szabályainak betartása;
- Az eltérő adottságú tanulók számára is jelentsen örömet, sikerélményt;
- A testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesüljenek a teljes testmozgásprogramban;
- A lehető legszélesebb körben ismerkedjenek meg a szabadidősportokkal, egészségmegőrző sportokkal, azok alapjaival, amelyek közül kiválasztva a számára megfelelőt, később javulhat életminőségük, testi és lelki egészségük
- A program fontos része a megfelelő mennyiségű játék, versengés;
- Évente két alkalommal felmérésre kerül a tanulók fizikai állapota

A program személyi és tárgyi feltételei

Tárgyi feltételek:

- tornaterem,
- sportpálya
- udvar
- sporteszközök

Személyi feltételek:

- testnevelő tanár, alsós tanítók

A helyi program kialakításának egyéb szempontja

- Fontosnak tartjuk a helyes testtartás kialakítását és annak megőrzését.
- A 6-10 éves kor a gyerekeknél az ügyességfejlesztés később nem pótolható időszaka.

A programot kiegészítő más mozgáslehetőségek

- szervezett napközis, tanulószobás szabadtéri foglalkozások, játékok
- szervezett túralehetőségek
- részvétel kisiskolás, megyei, országos sportversenyeken, saját szervezésű versenyeken

Várható eredmények

A rendszeres mozgás hatására javul a tanulók egészségi állapota, fizikai állóképessége. Az alsó tagozatos sportfoglalkozások hatására a felső tagozaton, magasabb szinten tudják a gyerekek elsajátítani a sportjátékok, a torna, az atlétika mozgásanyagát. Csökken a gyerekek stresszszintje, jobban bírják az idegi terhelést is. Javul játékkultúrájuk és a közösségért érzett felelősségtudatuk. A gyógytestnevelés óráknak köszönhetően csökkennek a mozgásszervi elváltozások.

Az első évfolyamon és második évfolyam 1. félévig az értékelés szövegesen történik, a második évfolyam 2. félévétől minden évfolyamban év közben érdemjeggyel.

A mindennapos testnevelés heti 5 óra teljesítményét félévkor és év végén együtt egy osztályzattal minősítjük.

Az értékelés szóbeli, elsősorban a tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődését kell értékelni. Az adott tevékenységre jellemzően a tanulók aktivitását, kezdeményezőképességét, sportszerű viselkedését és a csapatmunkában való részvételét vesszük figyelembe.

A testnevelés órákon kívüli rendszeres sporttevékenységben való részvétel, eredmény a tantárgyi érdemjegyben is megjelenhet.

A tanév végén jutalomkönyv és sportoklevél formájában is elismerjük a teljesítményt.

Külső kapcsolatok

A mindennapos testnevelési programhoz és az azt kiegészítő más mozgáslehetőségekhez szükségünk van jó kapcsolatokra a sportot szerető és művelő szülőkkel, a helyi sportegyesületekkel, a környék sportegyesületeivel, ezek megfelelő végzettséggel rendelkező sportoktatóival, edzőivel.

2.5. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógus választás szabályai

Szabadon választható tanítási órák

1-8. évfolyamon	
Roma / cigány nemzetiségi népismeret	

Kötelezően választandó órák

1-8. évfolyamon	
Hit- és erkölcsstan	Etika

A tanuló tantárgyválasztásának rendje

- Az igazgató minden tanév április 15-ig elkészíti és a fenntartó jóváhagyását követően közzéteszi a tájékoztatót azokról a tantárgyakról, amelyek közül a tanuló választhat.
- Iskolánk az első osztályba jelentkező tanulók beiratkozásakor, de legkésőbb minden év május 20-ig felméri a **szabadon** és **kötelezően választandó** órákra való jelentkezést.
- Az első osztályba való jelentkezéskor tanulók szülője nyilatkozik a nemzetiségi iskolai nevelés-oktatásban, illetve a hit- és erkölcsstan oktatásban való részvételt illetően.
- A tantárgyválasztást a szülőnek írásban kell bejelentenie.
- A tájékoztatónak tartalmaznia kell, hogy a tantárgyat előreláthatóan melyik pedagógus fogja oktatni.

A tájékoztató elfogadása előtt be kell szerezni

- ✓ a szülői szervezet
- ✓ az iskolai diákönkormányzat
- ✓ az érintett helyi nemzetiségi önkormányzat véleményét is.

A tanárválasztás (pedagógusválasztás) rendje

A tanárválasztásra intézményünkben nincs lehetőség.

2.6. Projektoktatás

A projektoktatás egy új oktatási stratégia, mely kiválóan alkalmas a *tanulás tanulására* és ezáltal az élethosszig tartó tanulás megalapozására.

Iskolánk nevelő-oktató munkájába ez az új oktatásszervezési eljárás a TÁMOP 3.1.4 pályázat eredményeként szervesen épült be.

A projektoktatás megvalósításával célunk:

- a tanulók komplex szemléletformálása: együttes munkálkodás, egymás segítése, elfogadása, kommunikációs készségek, technikák elsajátítása
- a valós életet integráló tanulási tartalmak megjelenítése
- tevékenységközpontú, feladatorientált módszerek alkalmazása
- iskolai keretek kitágítása, természetes tanulási környezet bevonása
- változatos munkaformák, technikák, eszközök bevonása

A projekt módszer fő értéke a munkafolyamat, a gondolkodási folyamat, a gyakorlati tevékenységek megvalósítása során szerzett tapasztalatok, élmények szellemi és érzelmi hatása.

A projektoktatás szakaszai:

- ✓ Témaválasztás (probléma, cél megjelölése)
- ✓ Tervezés (időterv, felelősök, munkacsoportok)
- ✓ Kivitelezés (a téma feldolgozása kutatás-anyaggyűjtés, szelektálás,)
- ✓ Az eredmények bemutatása
- ✓ Értékelés

A projektoktatás munkaformái:

- *egyéni,*
- *páros és*
- *csoporthoz szervezeti formák*

A projektoktatás eredménye : mindig *egy produktum.*

A projektoktatás formái iskolánkban
tanévenként:

- egy témahét
- egy három hetet meghaladó projekt
- egy napos projekt (egy adott téma körbejárása)

A projekt és témahét értékelése

A zárás és értékelés magában foglalja a projekt bemutatását, valamint a bemutatott produktumok értékelését.

Az értékelés kritériumait előre közölni kell a tanulókkal.

A PRODUKTUM bemutatásával kezdődik a projektmunka értékelő szakasza, ahol fontos az önértékelés, egymás munkájának pozitív szemléletű mérése

Értékelni kell a munkát a

- produktum szempontjából - mennyire volt elégedett a közönség?
- tanulás szempontjából – milyen folyamatok játszódtak le a megvalósítás folyamatában?
- társas kapcsolatok szempontjából – hogyan tudott együttműködni a csapat? Voltak –e konfliktusok? Képesek voltak-e megoldani ezeket?

Az értékelés lehet szöveges és/vagy pontozásos.

Tanulói értékelés

- Önértékelés
- Társértékelés
- Projektfolyamat értékelése

Tanári értékelés

- Projektfolyamat értékelése
- Projekttermék értékelése
- Prezentáció értékelése

Iskolánk projektjei:

Egy napos projekt	Témahét	Három hetet meghaladó projektek
Id. Szabó István nap	Központi témahetek	Karácsony
Mesemondó nap	Egészséges életmód hete	Farsang
Versmondó nap	Roma témahét	
Európai Unió nap		
Bűn-és balesetmegelőzési nap		

Helyismereti nap		
		
Gyermeknap		
Pályaorientációs nap		
Az egészségtudatos gondolkodás és iskolai mozgástevékenységek témanap		
Európai diáksport napja		

2.7. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az EFOP-3.1.7-16-2016-00001 „Esélyteremtés a köznevelésben” c. kiemelt uniós projekt megvalósítása során elért eredmények alkalmazása az esélyteremtő intézménnyé válás területén

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet 7 § bn) pontja értelmében az intézmény konkrét tevékenységekkel segíti a tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések megvalósítását. Ennek elérése érdekében az iskolánk együttműködő partnere az **EFOP-3.1.7-16-2016-00001 „Esélyteremtés a köznevelésben” c. kiemelt uniós projektnek**, melynek alapvető célja befogadó nevelés támogatása, a végzettség nélküli iskolaelhagyás, és lemorzsolódás kezelésében történő részvétel, a hátrányos helyzetű tanulók oktatási és munkaerő-piaci esélyeinek növelése, társadalmi beilleszkedésük elősegítése és ezáltal a köznevelési rendszer méltányosságának, valamint a gazdaság versenyképességének növelése.

A fenti cél elérése a TÁMOP-3.3.13. azonosítószámú, Eötvös József Program-Pedagógiai-szakmai szolgáltató intézet fejlesztése és Projektháló című kiemelt projekt által kifejlesztett, Esélyteremtő Intézményfejlesztési Program és Eszközrendszer (továbbiakban ETIPE) bevezetésén keresztül történt az esélyteremtő intézményi (továbbiakban ETI) működés kialakítását támogató eszközrendszer intézményi adaptálásával. Az ETIPE intézményi,

osztálytermi és tanulói szintek szerint kínál gyakorlati segítséget a pedagógiai folyamatok, tevékenységek megvalósításához.

Iskolánk az Id. Szabó István Általános Iskola olyan esélyteremtő intézmény, amely valamennyi tanulója, pedagógusa számára biztonságos, befogadó szervezeti klímát teremt. A befogadást azzal is kifejezzük, hogy intézményünk pedagógiai környezete megfelel növendékei életkori sajátosságainak, reflektál szociokulturális háttérükre, beállítódásaikra.

Az Esélyteremtő Intézményfejlesztési Program és Eszközrendszer adaptációjával szélesedett módszertani repertoárunk, mely által a tanulók társadalmi integrációjának, sikerességének előmozdítása érdekében képesek vagyunk minden tanuló fejlődési szükségleteire, élethelyzetére, igényeire differenciált és adekvát pedagógiai válaszokat adni. Őket a mindenkori képességeik szerinti fejlettségi szintjükhöz, kompetenciáikhoz és a hozott tudások, értékek különbözőségeihez alkalmazkodva, individuális adottságaiknak megfelelő fejlesztésben részesítjük. A diákok önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeit, tehetségjegyeit feltárjuk, így egyaránt képesek vagyunk a lemaradók hátránykompenzálására és a kiemelkedő képességűek tehetségfejlesztésére is.

A hátrányújratermelődés mechanizmusának fékezése érdekében a tanulói teljesítményt korlátozó tényezőket mérsékeljük, a tanulók fejlődésbeli és tanulási nehézségeinek feltárását, problémái megoldását segítjük, melyhez a helyi társadalmi, szolgáltatói környezetet is komplexen bevonjuk. Egyenlő esélyeket érvényesítünk a nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén.

A tanulók közötti különbségeket tanulást segítő tényezőnek tekintjük és nem csupán legyőzendő problémának. A tudásépítés folyamatában ösztönözzük a tanulókat az együttműködésre, arra, hogy egymással kooperáljanak és kihasználják egymás erősségeit tudás, képességek és készségek terén egyaránt.

Az Esélyteremtő Intézményt, mint a fejlesztésben együttműködő kollégák műhelyét értelmezzük, építünk a proaktív gondolkodású pedagógusok ötletgazdagságára. A társadalmi változásokra rugalmasan és dinamikusán reagálunk, így folyamatosan megújulunk. A változást az intézményben folyamatként értelmezzük, amely azt jelenti, hogy tudatosan hagyunk időt az újítások, innovációk, adaptációk belsővé válására, a beépülésre.

A szülők és egyéb partnereik erőforrásait értéként kezeljük, és céljaink elérése érdekében mozgósítjuk, bevonjuk Őket. Törekszünk arra, hogy tevékenységünk az intézmény és környezete közösségének szükségleteire és igényeire épüljön. A tervezés, megvalósítás, értékelés az intézmény közössége és a partnerek bevonásával történik, ezzel biztosítjuk a nyilvánosságot, a kontrollt, a mérhetőséget.

Az optimális eredmények eléréséért a családdal és a tanulóval közösen tevékenykedünk, követjük a változásokat, és a mérések-értékelések tükrében folyamatosan igazítjuk a tanulók igényeihez, szükségleteihez a módszereket, fejlesztéseket.

Esélyteremtő Intézményként feladatunk, hogy a tanulási-tanítási folyamatot a pedagógiai, tanulási környezet továbbfejlesztésével alapozzuk meg, és ezáltal teremtsünk kondíciókat az egész életen át tartó tanuláshoz, a sikeres munkaerő-piaci belépéshez.

Fejlesztjük, alkalmazzuk és fenntartjuk azokat a módszereket, eljárásokat, eszközöket, kapcsolatrendszereket – ágazatközi együttműködéseket –, melyek a tanuló egyéni fejlődését, személyiségének kiteljesítését, szociabilitásának fejlődését, az életesélyeinek és életminőségének várható javulását, a társadalmi mobilitás lehetőségeit mozdítják elő.

Fejlesztő tevékenységünket mérés-értékelésre (kompetenciamérésre és egyéb diagnosztikus mérésre, elégedettségi mutatókra) alapozzuk.

Az Esélyteremtő Intézményfejlesztési Program és Eszközrendszer alkalmazásával a beavatkozás eredményeként:

Intézményi szinten

- Felismerésre és megszüntetésre kerülnek az intézményünkben a negatív diszkrimináció megnyilvánulási formái.
- Meghonosodik és egyre hatékonyabbá válik a teammunka, a pedagógusok közötti horizontális és vertikális együttműködés.
- Tudatosabbá, átgondoltabbá válik az intézményi szintű tervezőmunka.

- Csökken a lemorzsolódás, az évfolyamisméltés, a végzettség nélküli iskolaelhagyás.

Az osztályterem szintjén

- A pedagógusok új, korszerű módszereket is alkalmaznak a nevelési, oktatási folyamatban.
- A tanulóink komplex fejlesztése tudatos, mérés-értékelésen alapul.
- A mindennapok gyakorlatában megvalósul a tanulók szociabilitásának fejlesztése.

A tanuló szintjén

- A nevelési, fejlesztési, tanulási-tanítási folyamat és környezet továbbfejlesztésével igyekszünk elérni, hogy az egyes tanulók képességei, tudása mérhető hatékonysággal fejlődjön, motivációja javuljon.
- A diákok megfelelő felkészítést kapnak az egész életen át tartó tanuláshoz, sikeres munkaerő-piaci belépéshez.
- A tanulók komplex fejlesztése tudatos, mérés-értékelésen alapul.
- A mindennapok gyakorlatában megvalósul a tanulók szociabilitásának fejlesztése.

2.8. Az iskolai beszámoltatás követelményei és formái, a magatartás és szorgalom értékelése, minősítése

2.8.1. Értékelési alapelveink

A közoktatási törvényben megfogalmazott elvárásoknak megfelelően *nyomon követjük és értékeljük* a tanulók magatartásának, szorgalmának jellemzőit, *személyiségének* fejlődését.

Értékelésünk lényege a viszonyítás, viszonyítás a követelményekhez, a tanuló korábbi teljesítményéhez.

Értékelésünk az alábbi területekre terjed ki:

- magatartás,
- szorgalom,
- tanulmányi teljesítmény.

Az értékelés során –az életkori sajátosság maximális figyelembevételével –az alábbi szempontokat vesszük figyelembe:

- a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének jellemző vonásait,
- képességeik fejlődését, a változás tendenciáit,
- a tanulmányi követelményekhez viszonyított teljesítményüket.

Alapelveink:

- Értékelésünk előremutató legyen, építsen a pozitívumokra, ne legyen megbélyegző.
- Rendszeresség és folyamatosság jellemezze az értékelés gyakorlatát.
- További erőfeszítésre ösztönözze a tanulókat, ezért arról tájékoztatjuk őket, hogy feladataik, mely részét oldották meg sikeresen, hol, miben hibáztak, mi lehet a hibák oka, és mit kell tenniük azok kijavítása érdekében.
- Fontos alapelv a tanulók bevonása az értékelésbe, amely az értékelés szempontjainak az érintettek általi megismerésére épül. E szempontoknak való megfelelés közös megbeszélésével teret ad a demokratizmus megnyilvánulásának, a tanulók önértékelési képessége fejlődésének.
- Az ellenőrzést és értékelést minden szaktanár – az egységes alapelvek alapján – szaktárgyának jellegéből adódó módszerekkel, eszközökkel végzi.
- Az értékeléshez, ellenőrzéshez megfelelő légkört kell biztosítani. A tanulók érezzék azt, hogy az értékelés, ellenőrzés a tanítási tanulási folyamat szükségeszerű eleme és arra szolgál, hogy az ő fejlődésüket elősegítse.

- A tanulók ellenőrzését és értékelését a hagyományostól eltérő módszerek (kooperatív munkák, témahét, projektmunka) alkalmazása során minden szaktanár – az egységes alapelvek alapján – szaktárgyának jellegéből adódó módszerekkel, eszközökkel végzi. Az így kapott érdemjegyek súlya az osztályzatok kialakításában azonos a hagyományos keretben kapott érdemjegyekével.
- **Az SNI-s tanulók esetében az értékelésnél figyelembe kell venni a szakértői bizottság vizsgálati véleményét és javaslatát. Értékelésük speciális követelmények alapján történik.**

2.8.2. A szöveges értékelés célja, elvei, szempontjai, módszerei, a szöveges minősítés kategóriái

Az **első évben** és a **második évfolyam első félévében** szöveges értékelést kapnak a tanulók, amely figyelembe veszi a gyermek adottságait, tulajdonságait, fejlődési ütemét. Szöveges minősítéssel fejezzük ki, hogy a tanuló kiválóan, jól, vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul. A második évfolyam év végétől hagyományos, osztályozásos módszert használunk.

A szöveges értékelés célja:

- a helyes önértékelés alakítása, a reális énkép, önismeret kialakulásának segítése,
- szorongásmentes tanulás-tanítás biztosítása,
- segítő információk adása a szülőknek, kisdíjaknak a továbblépéshez, fejlődéshez.

A szöveges értékelésre vonatkozó elvárások:

- jellemezze a fejlesztőközpontúság, a tanuló önmagához mért fejlődését helyezze a középpontba,
- személyre szóló és ösztönző jellegű legyen,
- a tanítási-tanulási folyamatban megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet töltsön be,
- szolgálja a Pedagógiai programban megfogalmazott, a személyiségfejlesztésre vonatkozó célok megvalósulását,
- legyen összhang a helyi tantervi rendszer és a kimunkált értékelési koncepció között,
- árnyalt és differenciált legyen,
- nyelvi megformáltságában legyen érthető mind a tanuló, mind a szülő számára.

„Felzárkóztatásra szorul” minősítés esetén a szülők bevonásával értékeljük a tanuló teljesítményét, feltárjuk a fejlődését, haladását akadályozó tényezőket. Tájékoztatjuk a szülőket arról, hogy a felzárkóztatásra milyen segítséget tudunk nyújtani.

A tanuló az 1. évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamisméltásra, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan *mulasztás miatt* nem tudta teljesíteni.

A szöveges értékelés szempontjai:

- ismeretszerzésben, alkalmazásban elért eredmények,
- munkavégzés rendezettsége,
- munkafegyelem,
- önállóság,
- érdeklődés, aktivitás,
- odafigyelés, összpontosítás,
- munkatempó, hatékonyság,
- együttműködés a társakkal és a tanítókkal.

A felszerelést, a házi feladat megletét, illetve hiányát a szorgalom értékelésénél vesszük figyelembe!

A szöveges értékelés módszerei:

Félévi értékelés

1. évfolyamon:

Szabad, előzetesen meghatározott kötelezően alkalmazandó **szempontok** nélküli szöveges értékelés.

2. évfolyamon:

Előre meghatározott, nyomtatott skála szerinti értékelés.

Tanév végi értékelés az első osztályban:

Előre meghatározott, nyomtatott skála szerinti értékelés.

A szöveges minősítés kategóriái:

- ***kiválóan teljesített***
- ***jól teljesített***
- ***megfelelően teljesített***
- ***felzárkóztatásra szorul***

Az első évfolyamon tanév végén a tanuló szöveges minősítése az engedélyezett bizonyítvány pótlapon (pótlapokon) történik. A kitöltött pótlap a bizonyítvány része. A pótlapot a bizonyítvány borítólapjának tárolójában kell elhelyezni.

2.8.3. A tanulói teljesítményre vonatkozó követelményszintek, érdemjegyek és osztályzatok

A követelmények azt a teljesítményszintet jelzik, amelyek valamely anyagrész vagy - egy-egy tantárgy tanulása során várunk el a tanulóktól. A teljesítmények értékelésében a követelményszintek jelentik a viszonyítási alapot.

Az **egyes tantárgyak részletes követelményeit** a helyi tanterv megfelelő fejezetei tartalmazzák.

A tanulók teljesítményét a 2. évfolyam II. félévében továbbá az 3-8. évfolyamokon tanév közben **érdemjeggyel**, tanév végén **osztályzattal** minősítjük.

Az alsó tagozatban az Irodalom tantárgy értékelésébe tartozik a fogalmazás és a szövegértés. A Magyar nyelv tantárgy értékelésébe tartozik az írás. Az Irodalom és Magyar nyelv minősítése külön érdemjeggyel történik, értékelése osztályzat formájában együtt történik a tantárgyi értékeléssel.

Érdemjegyek

Az értékelés egyik formája az **érdemjegy** adása. Az érdemjegy visszajelző, informatív értékű, a tanulói részteljesítmény és az adott témához tartozó tantervi követelmények összehasonlításának eredménye.

Az érdemjegy szerzésének módjai:

- szóbeli felelet évenként legalább egy alkalommal (tények, leírások, fogalmak, szabályok, törvények, összefüggések, kísérletek prezentálása),
- önálló kiselőadás, gyűjtőmunka, részvétel különböző versenyeken.
- írásbeli munkák (évközi dolgozatok, tematikus mérések, tudásszint-mérések),
- óraközi munka alapján.

Tanulóinkat félévenként legalább **a heti óraszámmal megegyező számú, de minimum 3 érdemjegy** alapján osztályozzuk.

A **helytelen viselkedés és a kötelességteljesítés elmulasztása** (felszerelés hiánya) miatt szaktárgyi **elégtelen érdemjegy nem adható!**

Osztályzatok

Az osztályozás alapelvei:

- Az osztályzatban a pedagógus a tantárgy feladatrendszerének minél több elemét értékeli, vegye figyelembe a tanuló adott tárgyban mutatott többlet munkáját.
- Az év végi osztályzat az évi összteljesítményt értékeli, tükrözze a fejlődést és ne az érdemjegyek középarányosaként jelentkezzen.

Osztályzatok

jeles (5)	Ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, alkalmazni is képes.
----------------------	--

	Pontosan, szabatosan fogalmaz. Tud szabadon, önállóan beszélni a témáról. Tanév végén jeles (5) helyett kitűnő minősítést kap az a tanuló, aki az adott tantárgyban egyenletesen kimagasló teljesítményt nyújt.
jó (4)	Ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan kevés és kisebb hibával tesz eleget. Apró bizonytalanságai vannak, hibáit képes önállóan javítani.
közepes (3)	Ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, több hibával tesz eleget, nevelői segítségre (javításra, kiegészítésre, segítő kérdésre) szorul. Kevésbé tud önállóan dolgozni, beszélni a témáról. Segítséggel képes megoldani szóbeli feladatát.
elégséges (2)	Ha a tantervi követelményeknek jelentős hiányossággal tesz eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Önálló feladatvégzésre csak a legegyszerűbb esetekben képes.
elégtelen (1)	Ha a tantervi követelményeket, a továbbhaladáshoz szükséges minimumot a nevelői segítségnyújtással sem tudja teljesíteni.

2.8.4. Az iskolai mérések rendje

A belső mérési rendszer kidolgozásának **célja** egyrészt az iskola, az évfolyamok, másrészt a tanulói teljesítményének figyelemmel kísérése, trendvizsgálat végzése, elemzése az eredményekre épülő **fejlesztési feladatok** meghatározása egyéni, évfolyam és intézményi szinten egyaránt.

Alapelv, hogy az **országos, megyei, helyi méréseket** kövesse munkaközösségi szintű, illetve iskolaszintű értékelő, elemző, feladatmegbeszélő munka, és ezt követően a fejlesztési feladatok megtervezése.

Mérés tartalma	Érintett osztály	Időpontja
Diagnosztizáló mérések	Nem osztályozzuk, de értékeljük százalékosan.	tanév elején
Tudásszint mérések	Félévkor, tanév végén	május
Egyéb szaktárgyi mérés		1-1 témakör után
Nevelési terület, attitűd, motiváció, stb. mérése	Az éves munkatervben kerül rögzítésre.	

2.8.5. Az országos kompetenciamérést követő feladatok

Intézkedési terv

1. Cél: Eredményes országos kompetenciamérés

2. Erőforrások:

Humán: érintett tanítók, szaktanárok, osztályfőnökök, mérés-értékelés szakember,

Dologi: Mérőeszköz és iskolai adatfeldolgozó szoftver (OKÉV), számítógép

3. Érintettek köre: tanulók, szülők, pedagógusok, fenntartó

4. Eljárásrend

Ssz.	Tevékenységek/feladatok	Módszer	Határidő	Felelős
1.	Adatfeldolgozás minden tanulóra vonatkozóan	Adatfeldolgozó szoftver segítségével (OKÉV)	3 héten belül	Érintett tanulók, szaktanárok, számítástechnikus
2.	Az adatok elemzése	Teljesítmények kimutatása <ul style="list-style-type: none"> • Osztályok teljesítménye • Egyéni teljesítmények (tantárgyanként, feladatonként) 		
3.	Az alulteljesítés okainak feltárása		2 héten belül	Érintett tanítók, szaktanárok, számítástechnikus, osztályfőnökök
	Háttértényezők vizsgálata <ul style="list-style-type: none"> - tanulói képességek mérése - Szülők iskolázottsága 	Attitűdvizsgálat, induktív gondolkodás mérése, olvasási képességek mérése, stb. Kérdőív		
	Pedagógusok módszertani kultúrájának vizsgálata	Eredményesség, hozzáadott érték, képességfejlesztés, stb.		
	Egyéb okok feltárása	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagógusok távolléte miatti helyettesítések, pedagógusváltás, betegség, stb. - - Alkalmazott tankönyvek, szemléltetések - Motiválás 		

4.	A feltárt okok elemzése	Összehasonlító vizsgálat a tanulói teljesítménnyel	1 héten belül	Osztályfőnökök, érintett pedagógusok
5.	Fejlesztési terv készítése			
	• Tanulókra vonatkozóan	Tantárgyanként, Osztályonként tanulókra lebontva az elemzések tapasztatai alapján	3 héten belül	Érintett tanítók, szaktanárok, intézményvezetők
	• Pedagógusokra vonatkozóan	Alkalmazott módszerek, feladatok, tankönyvek, motiválás, tanulói képességek fejlesztése, tanulói munkáltatás, felzárkóztatás stb.		
	• Egyéb területek	A feltárt okoknak megfelelő intézkedés meghozatala		
6.	A szülők tájékoztatása a fejlesztési tervekről	Fejlesztési tervek tartalma, együttműködés, szülők bevonása a fejlesztési tervek végrehajtásába	1 héten belül	Osztályfőnökök
7.	A fejlesztési tervek megküldése a fenntartónak	Iktatott anyag/dokumentálás	1 héten belül	Intézményvezető
8.	A fenntartó által jóváhagyott intézkedési terv végrehajtása	Beépítése az éves iskolai munkatervbe	A jóváhagyást követően azonnal	Igazgató, érintett pedagógusok

2.8.6. A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelése, minősítése

A **magatartás és szorgalom** minősítésénél alapelvek, hogy a tanuló a *kritériumok többségének* megfeleljen.

A magatartás és szorgalom helyi követelményeit a nevelőtestület állapítja meg, figyelembe véve a diákönkormányzat és az SzK véleményét, javaslatát.

A követelményeket az iskolai Házirend tartalmazza.

A magatartás értékelésének szempontjai:

- Fegyelmezettség

- Viselkedéskultúra
- Aktivitás, példamutatás
- Közösséghez való viszonya, hatása a közösségre, társas kapcsolatai (5-8. évf.)
- A különböző tanulásszervezési eljárások során tanúsított magatartás, segítőkészség, odafigyelés, együttműködés, team munkában való részvétel.

A **szorgalom minősítése** a tanuló egyéni képességeihez, körülményeihez mérten a tanulmányi munkához való viszonyát, munkavégzését és kötelességtudatát értékeli. Itt kerül értékelésre a **házi feladat** és a **felszerelés** megléte, illetve hiánya.

A szorgalom értékelésének szempontjai:

- Tanuláshoz való hozzáállás, tanulmányi munka, felszerelés
- Feladattudat
- Tanórán kívüli tevékenység
- A különböző tanulásszervezési eljárások során tanúsított aktivitás

A magatartás és szorgalom elbírálása a tanulók bevonásával az **osztályfőnök feladata**. Tanév közben egyeztet az osztályban tanító nevelőkkel, félévkor és év végén tantestületi értekezleten történik az elbírálás.

A magatartás és szorgalom értékelését **külön szempontrendszer** szerint végezzük az **1-4.** és az **5-8.** évfolyamon.

A magatartás és szorgalom értékelésének, minősítésének kategóriái

1-4. évfolyam

MAGATARTÁS	Példás (5)	Jó (4)	Változó (3)	Rossz (2)
Fegyelmezettség	A házirend előírásait betartja. Tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, viselkedik. Nincs írásbeli figyelmeztetése,	A házirend előírásait betartja. Tanórán és a tanórán kívül jól viselkedik. Nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy	A házirend előírásait nem minden esetben tartja be. Tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmeztet- lenül	A házirend előírásait gyakran megsérti. Magatartása fegyelmezetlen. Több alkalommal igazolatlanul mulasztott.

	intője vagy megrovása.	megrovása.	viselkedik. Igazolatlanul mulaszt. Írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása van.	Több írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása van.
Viselkedéskultúra	Tisztelettudó. Társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik.	Tisztelettudó. Társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben előzékenyen viselkedik.	Előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlanul, durván viselkedik.	Társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik.
Közösséghez való viszonya	Az osztályközösség életében aktívan részt vesz.	Az osztályközösség munkájában felkérésre, biztatásra vesz részt.	A közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik.	Viselkedése romboló hatású, társai tanulását akadályozza.

SZORGALOM	Példamutató	Együtműködő	Többnyire együtműködő	Nem együtműködő
Tanuláshoz való hozzáállás	Képességeihez mérten egyenletes teljesítményt nyújt.	Képességeihez mérten tanulmányi teljesítménye nem egyenletes.	Tanulmányi munkája elmarad képességeitől.	Képességeihez mérten keveset tesz a jobb teljesítményért.
Feladattudat	Feladatait rendszeresen elvégzi. Tanórákon aktív. Munkavégzése pontos.	Tanulmányi munkáját nem végzi mindig megbízhatóan. Tanórákon nem mindig aktív.	Tanulmányi munkája ingadozó, tanulásban nem kitartó	Feladatait többnyire nem végzi el.
Tanórán kívüli tevékenység	Tanórákon kívüli foglalkozásokon szívesen vesz részt. Többletmunkát önként vállal.	Tanórákon kívüli feladatot önként nem vagy ritkán vállal.	Tanórán kívüli foglalkozásokon ritkán vesz részt. Többletmunkát önként nem vállal	Tanórán kívüli foglalkozásokon nem vesz részt. Többletmunkát nem vállal.

A magatartás és szorgalom értékelésének, minősítésének kategóriái

5-8. évfolyam

MAGATARTÁS	példás (5)	Jó (4)	változó (3)	rossz (2)
1. Fegyelmezettsége, viselkedés	Példaértékű, tisztelettudó,	Tisztelettudó, udvarias	Másokat zavaró, kifogásolható,	Erősen kifogásolható, másokat

kultúrája	udvarias Másokra pozitívan kiható		ingadozó, de a figyelmeztetésre pozitívan reagál	erősen zavaró, negatív
2. Aktivitás, példamutatás	Igen jó	Jó	Gyenge	Negatív, romboló
3. Kötelességtudata, feladatvállalása	Aktív, rend- szeresen vállal közösségi feladatot	Elfogadható	Ingadozó	Felelőtlen, megbízhatatlan
4. Hatása a közösségre, társas kapcsolatai	Pozitív, aktív, segítőképző, kezdeményező, jóindulatú	Részt vesz, de befolyást nem gyakorol, jóindulatú	Nem árt, ingadozó,	Negatív, goromba, ártó, megfélemlítő

SZORGALOM	példás (5)	Jó (4)	változó (3)	hanyag (2)
1. Tanulmányi munkája	Igényes, példamutató	Többnyire igényes, példamutató	Gyakran kivánnivalót hagy maga után	Hanyag
2. Munkához való hozzáállása	Kitartó, pontos, megbízható, önálló	Rendszeres, többnyire önálló	Rendszertelen, hullámzó, önállótlán	Megbízhatatlan, gondatlan
3. Kötelességtudata	Házi feladat felszerelés rendben	Házi feladat felszerelés ritkán hiányos	Munkája, felszerelése gyakran hiányos	Erősen kifogásolható
4. Tanórákon kívüli többletmunkája	Rendszeres, többletmunkát önként vállal, részét vesz versenyeken, érdeklődő	Nem rendszeres, ösztönzést igényel	Ritkán vállal többletmunkát	Egyáltalán nem vállal semmit

2.8.7. A tanulók beszámoltatásának, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A tanulók írásbeli beszámoltatásának szabályai

Évf	Formái	Rendje	Korlátai	Értékelése	Súlya	Szülő joga
-----	--------	--------	----------	------------	-------	------------

1.	a.) Időszakos mérés Tájékozódó mérés Negyedévi mérés Félévi mérés Év végi mérés	negyedév félév év vége	Napi 1 írattható (be kell jelenteni)	Szövegesen, ill. százalékosan.	A félévi illetve év végi osztályozásnál a témazáró dolgozatoknak van döntő súlya az érdemjegy megállapításánál.	Lehetőség szerint kiadni a szülőnek. Fogadóórán, ill. szülői értekezleten megtekintheti.
	b.) Írásbeli felelet	témakörön belül	Nem kell bejelenteni	Szövegesen		
	c.) Témazáró dolgozat	témakörönként	Napi 1 írattható (be kell jelenteni)	Szövegesen, ill. százalékosan		
2-4.	a.) Időszakos mérés Tájékoztató mérés félévi mérés Év végi mérés	év eleje félév év vége	Napi 1 írattható (1 héttel előbb be kell bejelenteni)	1-3. és 4. évfolyam félévéig szövegesen, ill. százalékosan a 4. évf. 2. félévében érdemjeggyel		Lehetőség szerint kiadni a szülőnek. Fogadóórán, ill. szülői értekezleten a szülő megtekintheti.
	b.) Írásbeli felelet	témakörön belül	Nem kell bejelenteni			
	c.) Témazáró	témakörönként	Napi 1 írattható (1 héttel előbb be kell jelenteni)			
5-8.	a.) Írásbeli felelet	témakörön belül	Nem kell bejelenteni	Érdemjeggyel		Lehetőség szerint kiadni a szülőnek. Fogadóórán megtekintheti
	b.) Témazáró dolgozat ill. Félévi vagy év végi felmérő dolgozat	Témakörönként félév év vége	Napi 2 írattható (1 héttel előbb a szaktanár köteles bejelenteni).	Érdemjeggyel		

A tanulók szóbeli beszámoltatásának szabályai

Évf.	Formái	Rendje	Korlátai	Értékelése
1-3.	a.) Szóbeli felelet	Témakörön belül	Nem kell bejelenteni	Szövegesen szóban vagy %-osan
	b.) Gyűjtőmunka,	esetenként 1-		A tanító egyéni értékelő

	beszámoló, kiselőadás, stb.	1 alkalommal		eszközének megfelelően
4.	a.) Szóbeli felelet	Témakörön belül	Nem kell bejelenteni	I. félévben szövegesen szóban
	b.) Gyűjtőmunka, kiselőadás, stb.	Esetenként 1-1 alkalommal		I. félévben szövegesen szóban; II. félévben a tanító egyéni értékelő eszközének megfelelően, illetve érdemjeggyel
5.-8.	a.) Szóbeli felelet	Témakörön belül	Nem kell bejelenteni.	Érdemjeggyel
	b.) Gyűjtőmunka, kiselőadás, memoriter, stb.	Esetenként 1-1 alkalommal		A tanár egyéni értékelő eszközének megfelelően, illetve érdemjeggyel

Projekt és témahét minősítése

A projektoktatás tanítási-tanulási folyamat megszervezésének az a formája, amelyben a művelődési folyamatok részeként olyan **konkrét, a résztvevők általi közös tevékenység keretében meghatározott, főbb lépéseiben megtervezett és elfogadott feladatok** kerülnek megvalósításra, amelyek lehetővé teszik a **problémamegoldó gondolkodás, a tervszerű cselekvés, az önállóság, a kooperációs- és kommunikációs képesség** (tovább) fejlesztését.

Formái: Egy tanévben két témahetet és egy három hetet meghaladó projektet valósítunk meg.

A projektnek mindig kell, hogy legyen produktuma.

Rendje:

- A téma meghatározása
- A projektmunka tervezése
- A téma feldolgozása
- Az eredmények bemutatása
- Értékelés

Ennek előkészítésére tanárokból, tanulókból, esetleg szülőkből vagy külső szakértőkből álló munkacsoport dolgozhatja ki azokat a javaslatokat, amelyekből a tanulók kiválasztják az érdeklődésüknek leginkább megfelelő projekttemákat. Ezt követően több napon át folyik az "alkotás" elkészítése. Ezt aztán az utolsó napon az iskolaközösség és a téma iránt érdeklődő külső résztvevők jelenlétében kerül bemutatásra: egy kisebb színdarab, vagy táncjáték, az elkészített különböző jellegű művészeti (képzőművészeti, fotó, videó) kézműves, kertészeti munkák, vagy ökológiai, szociális, földrajzi jellegű terepgyakorlatok stb. eredményeit

bemutató előadás vagy kiállítás keretében. Ebbe a körbe minden, olyan jellegű tevékenység is bevonható, amely pedagógiai szempontból felhasználhatónak tűnik, illetve viszonylag könnyen megvalósítható.

Korlátai: Az otthoni internet hozzáférés lehetősége nem biztosított minden tanuló számára

Értékelése:

A zárás és értékelés magában foglalja a projekt bemutatását, valamint a bemutatott produktumok értékelését.

Az értékelés kritériumait előre közölni kell a tanulókkal.

A **PRODUKTUM** bemutatásával kezdődik a projektmunka értékelő szakasza, ahol fontos az önértékelés, egymás munkájának pozitív szemléletű mérése

Értékelni kell a munkát a

- **produktum szempontjából** - mennyire volt elégedett a közönség?
- **tanulás szempontjából** – milyen folyamatok játszódtak le a megvalósítás folyamatában?
- **társas kapcsolatok szempontjából** – hogyan tudott együttműködni a csapat? Voltak –e konfliktusok? Képesek voltak-e megoldani ezeket?

Projektmunka értékelésének jellemzői

- Projekt típusú tervezés – rendszeres értékelés – folyamatos korrekció
- Pedagógus szerepe az értékelésben is megváltozott – a közösség feladata az értékelés
- Cél, hogy minden tanuló maga lássa, hogy megkonstruált tudása mennyire használható

Értékelési szempontok

- Mennyire volt önálló a munkavégzés?
- Mennyire fejtették ki szabadon a véleményüket?
- Együttműködés foka
- Saját ötletek
- Önbizalom
- Bíráló feladatok
- Dominancia
- Vitakészség
- Megalapozott ítéletalkotás
- Kitartás

Az értékelés szempontjait a projektmunka megkezdése előtt ismerjék meg a tanulók!

A projektmunka értékelésének jellemzői

- Azokat az eszközöket részesítsük előnyben, melyek sokszínű teljesítmények értékelésére alkalmasak
- Komplex, átfogó értékelési formák
- Az értékelési kritériumoknak is rugalmasnak kell lenniük

Tanulói értékelés

- Önértékelés
- Társértékelés
- Projektfolyamat értékelése

Tanulói értékelés – önértékelés

- Kérdőív - mintakérdések

Kompetencialista - állítások sorozata (Az állításokat 2-5 fokú skálán értékelik.)

Tanulói értékelés - társértékelés

- Az önértékelés szempontjai itt is alkalmazhatóak.
- Az ön- és társértékelés ugyanazzal az értékelő eszközzel is történhet (pl. egy db táblázat több különböző oszlopában).

Projekt vezetői értékelés

- Az értékelőlapot kialakíthatjuk úgy, hogy az minden projekt értékeléséhez alkalmas legyen, de készíthetünk az adott projektre szabott értékelőlapot is.
- Az értékelés lehet szöveges és/vagy pontozásos, utóbbi akkor javasolt, ha osztályzásra is szükség van.

A projektzáró értékelés elemei:

- Projektfolyamat értékelése
- Projekttermék értékelése

2.9. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

Évf.	Elvei	Írásbeli	Szóbeli	Korlátai
1.-4.	A Komplex Alaprogram elveinek megfelelően alsó tagozaton kötelező házi feladat nem adható.			
5-8.	A tanult és megértett tananyag begyakorlását szolgálja, és ahhoz kapcsolódik. (készség – és képességfejlesztés) Lehetőség szerint képességek alapján differenciált házi feladat adása.	Az írásbeli és szóbeli házi feladatok arányát a tantárgy jellegéből adódóan határozzuk meg, a tanulók terhelhetőségét és képességét maximálisan figyelembe véve.		Hétfélig (szombatra-vasárnapra) valamint a tanítási szünetekre (ősz, téli, tavaszi) írásbeli és szóbeli házi feladat annyi adható, mint 1-1 napra. A tanulóknak szorgalmi feladat, gyűjtőmunka adható.

Az SNI tanulóknál a házi feladat egyénre szabott, és figyelembe veszi a tanuló egyéni szintjét, a tanulóra szabott egyéni követelményt. Az újfajta tanulásszervezési eljárások alkalmazása során (projekt, témahét) az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásakor ugyanazok az **elvek és korlátok** érvényesek, mint a hagyományos oktatásszervezési eljárások esetén, különös tekintettel pl. gyűjtőmunka, stb.

2.10. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Tanórán és tanórán kívüli foglalkozásoknál egyaránt figyelembe vesszük az integrációs nevelés alapelveit.

2.11. A tanulók fizikai állóképességének mérése, értékelése

A tanulók fizikai állóképességének méréséhez, értékeléshez az Oktatási Minisztérium testnevelési Bizottsága által készített tesztet használjuk (Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez c. OM 2000.).

A tesztsorból „a kötelező megjegyzéssel” jelölt tesztek mérjük.

Ezek az alábbiakat mérik:

- hajlékonyságot,
- a dinamikus láberőt, a törzserőt,
- a funkcionális karerőt,
- a futási sebességet,
- a kardio-respiratorikus állóképességet.

A felmérés anyaga

1. Ülésben előrenyúlás
2. Helyből távolugrás
3. Sit-Up teszt, felülések
4. Függes hajlított karral
5. 10x5 méteres ingafutás
6. 12 perces futás – Cooper teszt

A mérés ideje:

Ősszel és tavasszal

A teszteken kívül (ősszel és tavasszal) rögzítjük az antropometriás adatokat: testmagasság, testtömeg.

A mérést végző személy:

A tanuló testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa

2.12. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

2.12.1. Helyzetelemzés

Társadalmi környezeti, családok jellemzése

A társadalmi környezet és a családok jellemzői a Helyzetelemzés című részben kerültek bemutatásra.

A humán erőforrás jellemzői

Iskolánkban 1 fő testnevelés szakos pedagógus dolgozik. 2 fő pedagógus részt vett a Magyar Gerincgyógyászati Társaság tartásjavító tornája akkreditált, 60 órás képzésen.

2.12.2. Állapotfelmérés-elemzés

2.12.2.1. Közegészségügy

Közétkeztetés

Több helyiségből álló melegítő konyhával rendelkezünk, továbbá egy tágas (egyszerre 50 fő étkezhets), barátságos és tiszta ebédlő biztosítja a tanulók étkeztetését.

Iskolai ellátás

Az iskola *orvosával* a kapcsolatunk jó. Minden kötelező szűrővizsgálatot, oltást maradéktalanul elvégez. A védőnő közvetlen kapcsolatban áll a tanulókkal, tanárokkal, aktív segítőtje az iskolaorvosnak. Rendszeresen tart felvilágosító, egészségfejlesztő osztályfőnöki órákat. Az *iskolai fogorvossal* a kapcsolatunk jó. A szűréseket elvégzi. Felvilágosító, ismeretszerző munkát iskolánkban nem végez.

Balesetmegelőzés, baleseti ellátás

Minden tanév első tanítási napját az osztályfőnökök a tanulók balesetmegelőzési ismereteinek tudatosítására használják. A szaktanárok az első órán tantárgyaknak megfelelő baleset megelőzési tájékoztatást tartanak.

Könnyű sérüléssel járó baleseteket helyben kezeljük. Súlyosabb sérülésnél az iskolaorvost, vagy a mentőket értesítjük a szülővel párhuzamosan.

Az iskola helyiségei

Tornateremmel rendelkezünk, melynek felszereltsége átlagon felüli. Helyiségeink megfelelő méretűek, tantermeink tágasak, világosak, tiszták. A neonvilágítás korszerű, energiatakarékos. A fűtés gázzal történik. A mellékhelyiségek állapota, a kézmosók száma megfelelő.

Munkavédelem

Minden évben a Salgótarjáni Tankerület által megbízott szakember tartja az iskola összes dolgozójának a kötelező munkavédelmi oktatást.

2.12.2.2. Személyi szokások kialakítása, gondozása

Személyi tisztaság

Tanulóink döntő többségének megfelelő a személyi higiéniája. Néhány család egészségtelen lakáskörülményei és igénytelensége az oka, hogy ezeknek a családoknak a gyermekei ápolatlanok. A szülő-pedagógus négy szemközti javító szándékú beszélgetései, figyelem felkeltési szándékkal vezethetnek pozitív változáshoz.

Egészséges öltözködés

A réteges öltözködés helyes szokása általában jellemző a tanulókra.

2.12.2.3. Testi nevelés

Testi nevelés a helyi tantervben

- A testnevelés órák száma a közoktatási törvényben előírtaknak megfelelő. Évenként kétszer mérjük (ősz-tavaszi) tanulóink fizikai állóképességét.

Diáksport

- Első osztálytól-nyolcadikig a délutáni szabadidőben levegőzés, mozgásos játék foglalkozás van.

2.12.2.4. Drogprevenció

Az iskola drog-stratégiájában részletezve található.

2.12.3. Az egészségnevelési program

Az **egészség** pozitív fogalom, amely a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza. Az **egészségnevelés átfogó célja**, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat, s ezáltal képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére. Az egészséget tehát alapvetően, mint a mindennapi élet **erőforrását**, nem pedig, mint életcélként kell értelmezni.

Közvetlen célunk a tanulók egészségvédelme, egészségfejlesztése és az egészséges életmódra történő felkészítése. Ebből adódóan programunk az egészség megőrzését, kondicionálását, erősítését, fejlesztését célozza.

Ezt úgy tudjuk elérni, ha tanulóink a célhoz vezető szabályokat megismerik, elfogadják, majd **mindennapi gyakorlattá** tudják tenni. Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások – hatékonyan – a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki.

2.12.3.1. Az egészségnevelési program célja

A tanulók ismerjék meg az egészségvédelem kiemelt kérdéseit

- az életkorral járó biológiai-pszichohigiénés tennivalókat;
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztésének módjait;
- a rendszeres fizikai aktivitás egészségmegőrzésben játszott szerepét;
- az egészségtudatos léthez tartozó egyénileg kialakított mozgásprogram fittség megőrzése szempontjából való fontosságát;
- az egészségre káros szokások biológiai – élettani – pszichés összetevőit (alkoholfogyasztás, dohányzás, inaktív életmód, helytelen táplálkozás, drogfogyasztás);
- a stressz- és feszültségoldó gyakorlatok szerepét a testi-lelki kiegyensúlyozottság elérésében;
- a társas kapcsolatok egészségi-etikai kérdéseit.

Cél: Ezen tudás birtokában képesek legyenek egészségük megőrzésére, a betegségek megelőzésére, egészséges személyiség kimunkálására, a helyes magatartás kialakítására.

Szomatikus nevelés

- higiénés nevelés (személyi nevelés, környezethigiénére nevelés)
- profilaxisra (betegség megelőzésére) nevelés
- kondicionálás (testedzés, sport)
- baleset megelőzésre nevelés

Pszichohigiénés nevelés

- önismeretre, önfejlesztésre nevelés
- fizikailag aktív, egészségtudatos életvezetésre nevelés
- környezeti hatások feldolgozására nevelés
- emberi kapcsolatok harmóniájára nevelés
- abúzusok, devianciák (káros szokás, szenvedély) megelőzésére nevelés
- érzelmi nevelés

Szociálhigiénés nevelés

- kedvező társas miliő működtetése
- kommunikációs nevelés
- családi életre nevelés

- az iskola, mint munkahely pszichoklimájának alakítása
- szerepfeszültségek felismerése, feloldása
- a stressz- és feszültségoldás metódusai
- társadalmi izolációk megelőzése, közéletiségre nevelés
- egészségpropaganda

Alapvető célunk: az egészségmegőrzés elemi feltételeinek megismertetése és betartatása.

Célok	Feladatok	Kritériumok
A rendszeres testmozgásra való igény kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> - A három kondicionális alapképesség (erő, gyorsaság, állóképesség), a koordinációs képességek (egyensúly, térérzékelés, reakciógyorsaság, ritmusérzék, hajlékonyság) fejlesztése. - A sportjáték komplex szerepének kihasználása. - Mindennapos testmozgás gyakorlati alkalmazása (heti 5 testnevelés óra + min. 2 alkalommal játékos testmozgás egyéb foglalkozásokon). - komplex intézményi mozgásprogram tanévre aktualizált feladattervének kialakítása és megvalósítása. 	<p>A kondicionális és koordinációs alapképességek az életkornak megfelelő szinten legyenek (Eurofit-mérés).</p> <p>Az aktív, mozgásos tevékenységek az iskolai élet minden területét fogják át.</p>
Az egészséges „fair-play” uralta versenyszellem kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> - A céllal szorosan összefüggő felnőtt életben nélkülözhetetlen pozitív tulajdonságok (küzdeni tudás, alázatosság, hazaszeretet, kitartás, büszkeség, önismeret, önuralom) fejlesztése. - A közösségbeli „én-szerep” felismerése. 	<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vegyenek részt aktívan a különböző iskolai, kerületi sport-, illetve tanulmányi versenyeken, diákolimpiákon; - alakítsanak ki közös érdeklődésen alapuló, tartalmas baráti kapcsolatokat.
Az egészséghez és az egészséges környezethez való igény kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> - Megtanítani, bizonyítani, hogy alapvető értékünk az egészség. - Kialakítani, hogy az egészség egy soktényezős fogalom. - Az egészség megvédésére, megőrzésére, visszaszerzésére vonatkozó közérthető, de tudományos ismeretek átadása. - Annak tudatosítása a tanulóknak, 	<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismerjék az egészséges táplálkozás aktuális alapelveit; - legyenek igényesek a személyes higiéniát illetően; - ismerjék és alkalmazzák az egészség megővésának

Célok	Feladatok	Kritériumok
	<p>hogyan az élethossziglani öntevékeny testedzés, az önálló sportolás és a motoros önkifejezés fontos eszköze a személyiség fejlesztésének és a lelki egészség megőrzésének.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tudatmódosító szerekekkel kapcsolatos prevenció. - Az egészségmegővő alternatívák terjesztése, gyógynövények, természetgyógyászat. - A saját testkép megismerése és a testtudat kialakítása a tanulóknál az egészségtudatos, az egészségmegőrzést preferáló magatartás fontos része. - A helyes napirend kialakítása. - A környezetszennyezés, mint egészségkárosító tevékenységforma vázolója. - Az egészséges életmód-tréningek beépítése az iskolai programokba (sport- és egészségnapok). - A „természet-iskola” tevékenységek megszervezése és megtartása (tanulmányi kirándulások, erdei iskolák, séták). 	<p>lehetőségeit és alternatíváit;</p> <ul style="list-style-type: none"> - legyen tudatos stratégiájuk egészségük megőrzésére.
<p>Önismeret, önuralom, a társadalmi normák szerinti viselkedés és pozitív gondolkodás kialakítása Boldog iskola programban való részvétel</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Értékkorlatió, személyes példamutatás, azaz a tanári magatartás legyen modell értékű. - Tolerancia és empátia fejlesztése. - A kapcsolatok, problémák konfliktusmentes megoldására való igény kialakítása, fejlesztése. - A stressz- és feszültségoldás alapvető fontossága az interperszonális kapcsolatok kezelésében. 	<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> - iskolai életükben nyilvánuljon meg a felnőttek és társak tisztelete; - ismerjék fel a jó és rossz tulajdonságokat; - legyenek fogékonyak a tanárok által nyújtott modellekre; - tudjanak könnyen és vidáman alkalmazkodni a változó élethelyzetekhez.
<p>A biztonságos életvezetés elsajátítása</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A fejlett technikai eszközök szakszerű és biztonságos használatának bemutatása, megtanítása. - Rávilágítás a lehetséges veszélyforrásokra. 	<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismerjék a KRESZ, az elsősegélynyújtás és munkavédelem reájuk vonatkozó szabályait és alapelveit.

Célok	Feladatok	Kritériumok
	<ul style="list-style-type: none"> - Annak tudatosítása, hogy az egészségtudatos magatartásra szocializálásnak szerves része a lelki egészség erősítése és fejlesztése, a szükséges prevenciók folyamatok és tevékenységek kialakítása. - A KRESZ, munkavédelem, elsősegélynyújtás elsajátíttatása, ilyen jellegű és témájú vetélkedők szervezése. 	

2.12.3.2. Az egészségnevelés várható eredményei

1. A család szerepének megértése
2. A helyes viselkedés szabályainak elsajátítása, a felnőttek és a társak tisztelete.
3. A jó és a rossz tulajdonságok felismerése, önismeret és az önuralom kialakítása
4. A közösségben az „én-szerep” felismerése, a tolerancia, empátia és pozitív gondolkodás kialakítása.
5. A jó emberi és baráti kapcsolatok kialakítására és a problémák konfliktusmentes megoldására való igény megteremtése
6. Az egészségmegőrzés alapvető feltételeinek ismerete a helyes napirend kialakítása
7. Az egészséges táplálkozás aktuális elveinek ismerete.
8. A biztonságos közlekedés és elsősegélynyújtás alapelveinek elsajátítása.
9. A káros szenvedélyek negatív hatásainak felismerése.
10. A testi higiénia iránti igény kialakítása.
11. A rendszeres testmozgásra való igény kialakítása.
12. Az egészséges életkörülményekre való igény: tudni azt, mit tehet az ember szűkebb és tágabb környezetéért.
13. A környezet egészségre káros hatásainak ismerete.
14. Az egészségért és az egészséges környezetért folyó törekvésekben (egészség- és környezetvédelem) való aktív részvétel igényének kialakítása.
15. Az egészségtudatos, fizikailag aktív – egészségmegőrzésre épülő – motoros tevékenységekben rejlő személyiség- és közösségfejlesztésben rejlő lehetőségeket kiaknázó életvezetés igényének kialakulása és megvalósítása.
16. A stressz- és feszültségoldás elméleti ismerete és gyakorlati megvalósítása.

2.12.3.3. Komplex intézményi mozgásprogram

1. Egészséges életmód-tréningek épüljenek be a kötelező iskolai programokba (sport- és egészségnap, részvétel a különféle helyi szervezésű fitnesz és más sportprogramokon).

2. A mozgásos tevékenységek a tantárgyi jellegnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően épüljenek be az óratervi órákba.
3. Az egész napos iskolai (szabadidős), napközis és tanulószobai foglalkozásokon a foglalkozási programban (tervben) foglaltak szerint, míg a különféle szabadidős tevékenységekben azok időkeretének minimum 40 %-a erejéig a testmozgás különféle formái domináljanak a tematikai-tárgyi jelleghez igazodóan.
4. Az egyéb foglalkozásokon – a tantárgyfelosztás keretei között – nagyobb időkeretben és változatosabb programok keretében képviseltessék magukat a sportfoglalkozások (tömegsport, sportszakkör, sportkör stb.).
5. Az éves munkatervben a szorgalmi időszak minden hónapjához – az évszak sajátosságainak megfelelően (pl. tél – síelés, tavasz- lovaglás) – legyen egy-egy kiemelt mozgásos tevékenység rendelve, mely az iskolai szabadidős és napközis időkeretben szervezett tevékenységek kiemelt iránya legyen.
6. Az intézmény horizontális kapcsolatrendszerének keretében az iskolai sportkörrel illetve a településen működő más sporttevékenységgel foglalkozó társadalmi szervezettel, továbbá az iskolai működést támogatni hivatott egyesülettel alakuljon ki stratégiai együttműködés az iskola tanulóinak mozgáskultúráját fejleszteni hivatott programok támogatása céljából.
7. A tanulmányi kirándulások egyik központi eleme legyen a mozgás és az egészségtudatos életmódra nevelés.
8. A felső tagozat osztályfőnöki foglalkozásain tematikus program kerüljön kidolgozásra a testmozgás propagálására, amely életvezetési tanácsokat is foglaljon magába.
9. Az uniós és a központi költségvetési források kimerítésével, az ezekre épülő anyagi alapokra támaszkodva a legkülönbélebb sportprogramok kerüljenek megszervezésre.
10. A tanulók fizikai állapotának méréséből fakadó tapasztalatok értékelése alapján a szabadidős és sporttevékenységek terén a mozgásprogramok tartalmára készüljön minden tanévben javaslat.

A komplex intézményi mozgásprogram adott tanévre aktualizált feladatterve az éves munkaterv mellékleteként kerül kidolgozásra.

2.12.3.4. A célok érdekében végzett tevékenységek, ezek szinterei

Tanórai tevékenységek, módszerek	Tanórán kívüli tevékenységek
– Osztályfőnöki óra (serdülőkori önismereti és csoportfoglalkozások, problémamegoldó gyakorlatok, esetelemzések)	– túrák, kirándulások – sportkör foglalkozásai – mozgásfejlesztő órák

<ul style="list-style-type: none"> ▪ egészségnevelés, napirend ▪ egészséges életmód és személyiség (lelki egészség) fejlesztő foglalk. – Egészségtan, technika és életvitel, társadalmi ismeretek – Biológia, környezetismeret, kémia óra – kapcsolódó ismeretek átadása – Testnevelés – testi nevelés, edzés 	<ul style="list-style-type: none"> – környezetvédelmmel kapcsolatos ismeretek átadása, – egészségügyi világnapok részvétel az iskolai, városi szintű programokon, – a szabadidő hasznos, értelmes eltöltését segítő egyéb programok
--	--

Az iskola helységeinek rendje:

- öltöző használat, mellékhelyiségek, mosdók helyes használatának ismerete,
- szellőztetés tanórák közti szünetekben,
- világítás napszaknak, időjárásnak megfelelően,
- padban történő helyes ülés mód elsajátítása,
- ebédlőben való viselkedés, étkezési kultúra ismerete, alkalmazása.

2.12.3.5. Segítő kapcsolatok

Intézményen belüli segítők	Intézményen kívüli segítők
<ul style="list-style-type: none"> – osztályfőnökök – mint elsődleges oktató, nevelő, – testnevelő – a tanulók testi, fizikai állapotának fejlesztője, a sport, a mozgás, mint életmód kialakításáért felelős személy. – gyermekvédelmi felelős – az összes nevelő, tanár, aki a tanulóval napi munkakapcsolatban áll. 	<ul style="list-style-type: none"> – szülők – iskolaorvos – iskolai védőnő – kortárssegítők (középiszkolások) – Vöröskereszt – ANTSZ egészségfejlesztő csoportja – iskolai fogorvos

2.12.3.6. A program ellenőrzése, értékelésének rendje

A program célkitűzésének megvalósulását **évente értékeljük.**

Így válik követhetővé, mi az, amit meg lehetett valósítani, melyek voltak a sikeres tevékenységek, melyek a kevésbé megvalósítható elemek. Ezek alapján módosítható a célkitűzés, a feladatok, megváltozhatnak a hangsúlyok.

Az ellenőrzés, értékelés felelőseit és határidejét az intézményvezető jelöli ki.

2.12.4. Környezeti nevelés

Hitvallásunkban megfogalmazzuk, hogy környezeti nevelésünk átfogja az iskolai élet mindennapjait, a tanulást, a játékot, a tanórán kívüli programokat is. E tevékenység folyamatos és rendszeres közös munkát jelent, amelyben a gyerekek nem passzív szemlélők, hanem aktív résztvevői a különböző programoknak.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben. Ebből adódóan a családban és az iskolában kell a környezetvédelmi nevelést megalapozni.

2.12.4.1. Alapelveink

A környezeti nevelés olyan pedagógiai folyamat, amely a társadalom fejlődése és a természet fenntarthatósága céljából elősegíti és erősíti az emberek környezettudatos magatartását, életvitelét.

A környezeti nevelés átfogja a személyiség kognitív és nem kognitív tartományait, alakítja az érzelmi viszonyulásokat, értékrendet, megismerési, cselekvési és döntési képességeket fejleszt, az embert képessé teszi az együttműködésre, altruizmusra és életvitelének tudatos hangolására, beleértve az önkorlátozást is.

Valljuk, hogy környezetünkben azt kell megbecsülnünk, azokat az értékeket kell megőriznünk, amelyek hozzájárulnak a kellemes közérzet megteremtéséhez, amelyek látványa örömmel, jó érzéssel tölti el az embert.

Számunkra *fontos feladat* iskolánk és környezetének tisztasága, a **falvainkat körülövező** szép természeti környezet megismerésére, megóvására nevelés. Ebből adódóan kiemelt figyelmet fordítunk a témához kapcsolódó tartalmi elemek tanítására a környezettudatos magatartás erősítésére.

A természeti, az épített a társas-társadalmi környezet **fenntarthatósága** (és ezen belül a fenntartható fejlődés és fogyasztás) érdekében szükséges ismeretek, magatartás minták, értékek és életviteli szokások megtanítása.

A *fenntarthatóságra nevelés*, amely azt jelenti, hogy az oktatás kapcsolatokat hoz létre a környezeti, a társadalmi és a gazdasági rendszer között azért, hogy megértessük a kapcsolatok működési szabályait.

A széles értelemben vett környezetvédelem magában foglalja az alábbi területeket:

- a növekedés korlátai, a Föld, a földi erőforrások végeessége,
- alapvető emberi szükségletek kielégítése,
- az elővigyázatosság elve, ökológiai folyamatok figyelembe vétele.
- kölcsönös függőség a természeti rendszerekben.

2.12.4.2. A környezeti nevelés célja

Kiemelt stratégiai céljaink

- Természetismereti, természetvédelmi, környezetvédelmi problémákkal kapcsolatos ismeretek átadása.
- A természettudományos gondolkodás tanórán kívüli környezetben való fejlesztése a természeti környezet értékeinek és megóvásának céljaival összhangban.
- Globális környezeti problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása. A fenntartható fejlődéshez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése.
- Helyi környezeti, természeti problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása, ezek felismeréséhez szükséges kompetenciák fejlesztése.
- Saját környezetünkkel kapcsolatos aktivitásra, tevőleges magatartásra nevelés.
- A tanulók lakóhelye közelében található természeti értékek megismertetése.
- A természet szeretetére nevelés, közvetlen élmény kialakítása a természettel.
- A globális és a helyi környezeti problémákkal kapcsolatos aktivitásra, tevőleges magatartásra nevelés.
- Szelektív hulladékkezelésre szoktatás.
- A természetes anyagok és hagyományos kézműves technikák megismertetése.
- A mindennapi életben való környezettudatos gondolkodásra és magatartásra nevelés.
- A kertészkedés, kertészeti munkák megismertetése, örömeinek megmutatása.
- A kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése.
- Falvaink helytörténeti, építészeti értékeinek megismertetése.

Módszerek, tanulásszervezési formák:

- A tanítási órák klasszikus módszerei
- Kooperatív tanulási technikák
- Tanítási órán kívüli környezetben megvalósuló egyéni, páros és csoportos tevékenységformák

2.12.4.3. A környezeti nevelés szinterei

- Tanítási órák
- Egyéb foglalkozások, kiemelten az egész napos iskolai foglalkozások szabadidőszegmense, valamint a napközis és tanulószobai foglalkozások
- Osztálykirándulások, táborok, tematikus kirándulások
- Iskolai, területi, megyei, országos versenyek
- Projektnapok iskolán kívüli helyszínein

2.12.4.4. Tartalma, tanulásszervezési keretei

2.12.4.4.1. Környezeti nevelés a tanórákon

A környezeti nevelés átfogja az alsó tagozatos foglalkozások teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon. Az első és második osztályban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

Felső tagozaton a környezeti nevelés alapvető pillérei a **természettudományi** tantárgyak: *biológia, földrajz, fizika, kémia, matematika*. E tantárgyak tanulása során szerzi meg a tanuló a természetre vonatkozó ismeretek, összefüggések, kölcsönhatások sokaságát. Védni, szeretni csak azt lehet, amit ismerünk. Környezetünk élővilágának ismerete nemcsak tananyag, hanem a szemléletformálás nagyon fontos eszköze is.

A **társadalomtudományi** tantárgyak feladata, hogy a társadalomszerveződés, valamint az emberi viselkedés és kultúra irányából közelítse meg a kérdést. A környezeti válság megoldása nem képzelhető el a jelenlegi társadalmi-kulturális viszonyok pozitív irányú formálása nélkül. A korábbi döntések elemzése segíti a jelenben való eligazodást, növeli a jövő iránti felelősséget. Ezek a tárgyak útmutatást adnak a környezeti gondok felismeréséhez és megoldásához, a közügyekben való részvételhez. A humán tantárgyi oktatás feladatai közé tartozik az is, hogy bemutassák a fogyasztói modell helyett javasolt utakat, a környezeti válság kezeléséhez és megoldásához szükséges világnézet, erkölcsi értékrendet, valamint a rendelkezésre álló gazdasági és jogi eszközöket.

Az *életvitel és gyakorlat* (1-4. évfolyam), illetve a *technika, életvitel és gyakorlat* (5-8. évfolyam) tantárgy nagy lehetősége, hogy gyakorlati szempontból elemezze a környezetbarát létformát, és követendő, helyes példákat keressen és mutasson be.

A *művészeti tantárgyak* alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára.

A *test- és egészségnevelési tantárgyak* a környezet és az egészség szoros kapcsolatának megértésével, és az igények kialakításával tehetik a legtöbbet.

Feladat, program	Tanulásszervezési forma	Módszer	Sikerkritérium
Egy évszak, egy nap. Ősz Tél Tavaszi	Egy nap a természetben	Terepen végzett mérések, gyűjtések, megfigyelés, vizsgálódás, feladatos feldolgozás, gyűjtés, kiállítás.	A programot valamennyi tanuló teljesíti.
Tanulmányi kirándulás (túra jellegű, költségmentes) 1–8. osztályig	Cered Zabar és Szilaspogony szűkebb környékével ismerkedés Nógrád megyei kitekintés kicsit távolabb, ismerkedés a palóc múlttal, természeti értékek.	Növény, állat meghatározás, helytörténet, közvetlen megfigyelés, séta, gyűjtőmunka. Közvetlen megfigyelés, múzeumlátogatás, gyűjtőmunka, (kőzet, növény), élménybeszámoló napló.	A programot valamennyi tanuló teljesíti.

2.12.4.4.2. Környezeti nevelés az egyéb foglalkozásokon, kiemelten a napközis és tanulószobai foglalkozásokat

Az egyéb foglalkozásokon a nevelési-oktatási tartalomhoz igazodóan a környezettudatos magatartásra nevelés a tantárgyhoz illetve műveltségi területhez kapcsolódó tartalmi struktúra része. Minden szabadidőben töltött pedagógiai tartalmú foglalkozás döntő arányban magába foglalja – a foglalkozás tematikai jellegétől függően – mind a környezet és a természet megismerésének és védelmének témáját, mind az egészségnevelés preferált céljait. Jellegéből fakadóan elsősorban a szakkörök esetén teljesebben ki a gyakorlatban is a nevelési tartalom.

A napközis és tanulószobai foglalkozások természetes része a környezettudatos magatartásra nevelés.

Környezeti nevelés a tanórán kívül

Feladat, program	A programban résztvevők köre	Módszerek, eszközök	Sikerkritérium
Iskolai tantermek, folyosók díszítése, virágosítás, tisztaság	Minden tanuló	Felelősi rendszer működtetése.	Tiszta virágos tantermek, folyosók.
Iskola környékének rendben tartása: egy osztály – egy terület.	Osztályonként felváltva 4-5 tanuló.	Felelősi rendszer működtetése	Tiszta iskolakörnyezet
Játszótér gondozása (ceredi, zabari, szilaspogonyi)	1-4. évf.: szülők bevonásával.	Takarítás, játékok karbantartása.	1-4. évf. tanulói rendszeresen felügyelik a játszótér állapotát.
Jeles napok Szeptember 20.	Világtakarítási nap	Akciók szervezése, az intézmény területén és környékén. Játszótér, tó környékének tisztítása. Bekapcsolódás helyi programokba	Iskolánk tanulói részt vesznek a jeles napok ünnepség sorozatán.
Április 22.	Föld napja „Jó közérzet hete” programsorozat	Osztályonként naphoz kapcsolódva: 1 – virágosítás, virágrend. – iskola környékének rendbetétele, túra (időjárástól függ)	A programokon való cselekvő részvétel, osztályszinten.
Szeptember	Bűn-és balesetmegelőzési nap	Iskolánk e naphoz közel rendezi hagyományos túráját akadályversennyel	Iskolánk tanulói aktív közreműködőként vesznek részt a versenyen.

2.12.4.4.3 Környezeti nevelés osztálykiránduláson

A környezeti nevelés egyik hatékony módszere a tantárgyi időben szervezett terepi program és az osztálykirándulás szervezése, mely a helyi tantervi célok megvalósulását szolgálja azzal, hogy a valóságos környezet megismerésére, értékeinek befogadására, a problémák értelmezésére támaszkodik. A programokon az érzéki-megismerő tanulás, a cselekvő-felfedező magatartás dominál. Ösztönzi a kollektív és egyéni érdeklődés kialakulását. A szabadidő megszervezése, az önkiszolgálás, a tanulási helyzeteken kívüli csoportos

tevékenységek és együttesen megélt élmények képezik fontos előnyeit. Jelentős személyiség- és közösségfejlesztő hatású.

A kirándulások időpontját éves munkatervünkben előre meghatározzuk.

2.12.4.4.4 A környezeti nevelés tantárgyközi keretek közt

A környezeti nevelés szempontjából kiemelt jelentősége van a szabadidős tevékenységeknek. A szabadabb keretek nagyobb teret engednek a többirányú pedagógiai módszerek alkalmazásához.

Területei:

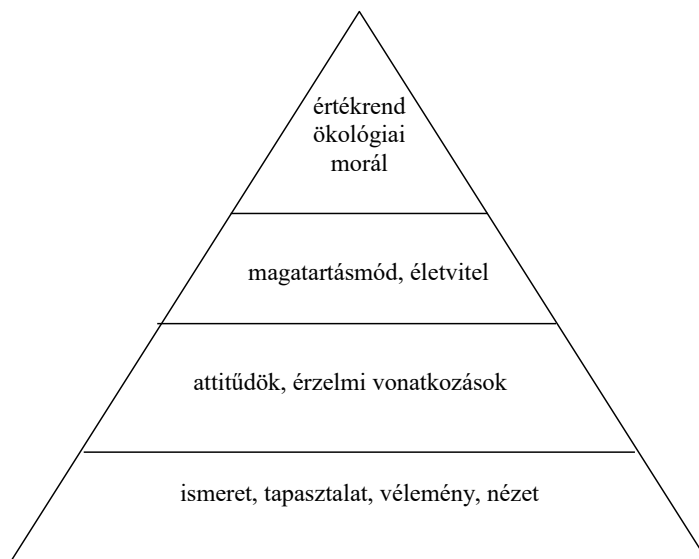
- Ökoiskolai program
- Helyismereti és helytörténeti foglalkozások, versenyek.
- Hagyományőrző programok.

Környezet -és természetvédelmi tevékenységrendszerünk kiemelt területei

	Célrendszer	Eszközrendszer
1.	Az iskola és környékének rendje tisztasága, esztétikája. A környezetért felelős egészségorientált életvitel elősegítése. Szelektív hulladékgyűjtés	Tantermek, folyosók virágosítása. Életközeli tanulási környezet biztosítása. Gazdag eszköztár, játékoság, sokszínű tevékenységrendszer. Rendszeres tisztasági ellenőrzések a vöröskeresztes csoport szervezésében. Papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtők az iskola településén. A komplex intézményi mozgásprogramban szereplő feladatok megvalósítása.
2.	Ismerkedés olyan szakemberekkel, akik elkötelezettek az ügy iránt. Közvetett tájékozódás a természetről (szakirodalom, film).	Személyes beszélgetések szakkör vagy osztályszinten Filmvetítés Nógrád megye védett természeti értékeiről. Az Alaptörvény környezet védelméről szóló cikkeinek értelmezése.
3.	A természet szépségeinek, csodálatos világának közvetlen megismerése. Védett növények	Kirándulások, túrák a közeli és távoli természetvédelmi területekre. Előzetes feladatadás – a tanulók felkészítése az aktív

	és állatok. Turistajelzések.	munkára. Megfigyelési vizsgálatok (víz, növény, kőzet). Szemétyűjtés. Helyzetgyakorlatok, tanórai és tanórán kívüli tevékenységek. Az iskola esztétikai képének közös kialakítása. Osztálykirándulás, projektnapok, iskola szintű programok közös megvalósítása
4.	A család bevonása, motiválása együttes élmények szerzése.	Kirándulások, túrák a közeli és távoli természetvédelmi területekre.
5.	Madárvédelem	Odúk, etetők készítése, kihelyezése. Madármegfigyelő napon részvétel.
6.	Tevékenységrendszerünk kiszélesítése. Az óvodák bevonása a környezetvédelmi munkába.	Környezet- és természetvédelmi vetélkedő megszervezése, lebonyolítása. Vízminőség- vizsgálat. Levegőtisztaság-minőségének figyelemmelkísérése a településen.

A környezeti nevelés piramisa:

Természetvédelmi Napok tervezett időpontjai:

Március 22. A Víz Világnapja
 Április 22. A Föld Napja
 Szeptember 23. Takarítási Világnap

2.12.4.4.5 Az iskolai környezet kialakításában és az iskola működtetésében rejlő környezeti nevelési lehetőségek

Iskolánk külső, belső megjelenésének tükröznie kell azt a szemléletet, hogy mindenki fontosnak tartja a környezet állapotának milyenségét, az egészséges, esztétikus környezet biztosítását a hatékony munkavégzéshez. Nem sokat ér a szavakban átadott tudás, ha az iskola egész működése, a dolgozóinak személyes példája ellentmond annak.

Ehhez mindenkinek – pedagógusoknak, technikai munkatársaknak egyaránt – tevékenyen hozzá kell járulnia a saját munkaterületén, tevékenysége során.

Iskolánk arculatának fontos eleme a településünk lakói felé való nyitottság, törekvés arra, hogy a lakosság egy szélesebb rétege számára szabadidős és kulturális tevékenységek színtere lehessen. Ez a nyitottság viszont – egyesek ellenőrizhetetlen romboló magatartása miatt – sok előnye és lehetőségei mellett jelentős elmaradást eredményezett néhány olyan fejlesztési területen, mint például az iskola külső környezetének parkosítása, a kényelmes, kulturált pihenést szolgáló eszközökkel való felszerelése. Ezen a területen rengeteg tennivalónk van.

Az iskola belső környezete

Az iskolai környezet természet közelivé formálásához az osztályteremben szobanövények gondozásával, járulhatunk hozzá. Az élőlények természetes közegükben való megfigyelése hasznos tapasztalatokat nyújt, igényességre nevel, hozzászoktatja a tanulókat a növényekkel való gondoskodáshoz, s egyúttal a közvetlen környezetet is emberibbé teszi.

Általánossá kell, hogy váljon iskolánkban a környezetbarát termékek használata a papírhasználattól az írószereken át a takarításig, tanórákon, tanórákon kívül és az irodákban egyaránt.

A tantermek dekorálásához lehetőség szerint természetes alapanyagokat használjunk: színes karton, fa, textil, parafa. Kerüljük az egészségkárosító adalékokat tartalmazó termékeket (oldószeres ragasztó, alkoholos filc). Műanyagokat csak indokolt esetben alkalmazzunk. A dekoráció legyen tartós, máskor is felhasználható.

A környezetismeret és a természetismeret órák eszközigenyesek. Fontos, hogy milyen tárgyi felszereltségre építhetünk: szemléltetőeszközök, tablók, poszterek, képgyűjtemények, képi, vizuális információk. Ezek beszerzése, újítása folyamatos.

Hulladékgyűjtés

A veszélyes hulladék gyűjtés (elemgyűjtés) megszervezésével hozzájárulunk nemcsak iskolánk, hanem tágabb életterünk, szűkebb környezetünk megóvásához.

Kommunikáció: faliújság, iskolarádió

Tanulóink és természetesen a szülők, a pedagógusok figyelemfelkeltését, tájékoztatását biztosítja a faliújság és az iskolarádió. Így tudunk szóban, írásban, fotókon hírt adni az iskolában, a megyénkben történő jelenségekről, folyamatokról, eseményekről, programokról.

2.12.4.5 Belső, külső segítők, támogatók

Iskolánkban minden pedagógus kiemelt feladata a környezetvédelmi nevelés.

Szervezet, intézmény neve	Terület, téma
Bükk Nemzeti Park helyi vezetője	Karancs-, Medves TVK Nemzeti parkok, versenytámogatás, előadás.
Magyar Madártani Egyesület Nógrád Megyei Szervezetének helyi vezetője	Akciók szervezése, versenyek támogatása (szakmai, túrák vezetése).
Észak Magyarországi Környezetvédelmi Egyesület vezetője	Programok szervezése, lebonyolítása, szakmai és anyagi támogatás, kapcsolatok kiépítése.

Mellékletek

1. számú melléklet

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének irányelvei

1. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatnak.

Az enyhe értelmi fogyatékoság (enyhe intellektuális képességzavar) diagnosztizálása orvosi, gyógypedagógiai és pszichológiai feladat. Pszichodiagnosztikai vizsgálatokkal megállapítható a kognitív funkciók lassúbb/eltérő fejlődése, valamint az adaptív funkciók érintettsége. Az enyhe értelmi fogyatékos személyek fejlődése igen változatos attól függően, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési stb. rendellenességeket mutatnak, amelyek vagy oksági összefüggésben állnak az értelmi fogyatékosággal, vagy egyéb hatásokra alakulnak ki.

Az enyhe értelmi fogyatékoság sok esetben először iskolai tanulási helyzetekben jelentkezik, összefüggésben az alapképességek eltérő, lelassult fejlődésével. Így a tanulási sajátosságok szinte valamennyi tantárgyban generalizáltan, átfogóan és tartósan jelentkeznek. Különösen jellemző a kognitív funkciók, valamint a beszéd lassúbb fejlődése; a diszpraxiás (helytelen vagy kialakulatlan testséma, koordinálatlan mozgás eszközhasználatban) tünetek megjelenése; a figyelem-összpontosítás, a téri tájékozódás és a finommotorika nehézségei; a lassú feladatvégzés; a gyakori hibázás; az érdeklődés hiánya a kultúrtechnikák elsajátításával kapcsolatban és a viselkedési problémákban megmutatkozó szociális tanulás nehézségei. Ezek egyénenként változó mértékben és mindig egyedi kombinációban jelennek meg; a tanulási képesség különböző mértékű fejlődési zavarát mutatják, és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét. Mindezek következményei a középiskolás fiatal tanulási teljesítményében is megjelennek, ezért a nevelés-oktatás során még ekkor is figyelemmel kell lenni rájuk. Az enyhe értelmi fogyatékos emberek döntő többsége minimális támogatással képessé válik az önálló életvezetésre.

Már iskoláskor előtt tapasztalhatunk egyértelmű, fogalmi területen mutatkozó eltérést. Az iskoláskorú gyerekeknek nehézségeik vannak a kultúrtechnikák (pl. olvasás, írás, számolás, órahasználat, pénzhasználat) elsajátításában. Az absztrakt gondolkodás és a tervezés akadályozott, a gondolkodás inkább konkrét. Ez a konkrét (tárgyhoz kötött vagy képi szintű) gondolkodásmód befolyással van a feladatok megértésére az elsajátítás folyamatában és a visszacsatolás fázisában egyaránt. A szociális dimenzióban azt tapasztaljuk, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kommunikációja, beszéde és az általuk használt nyelv konkrétabb és éretlenebb, mint a hasonló életkorú társaiké. A gyermeknek nehézségei lehetnek a szociális jelzések megértésével, a játékszabályok betartásával, a barátságok kialakításával és fenntartásával. Az érzelem- és viselkedésszabályozás is nehezített. A

praktikus dimenzióban, az öngondoskodásban az általános iskolás korú tanulók életkoruknak megfelelően funkcionálhatnak. Serdülőkorban segítséget igényelnek a komplexebb mindennapos tevékenységekhez, mint pl. bevásárlás, főzés, pénzügyek.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a minél korábban megkezdett, hosszantartó, rendszeres és intenzív gyógypedagógiai fejlesztés és terápia, a tanulási képesség szintjéhez igazodó tanulási módszerek folyamatos alkalmazása, a tanulási motiváció megfelelő fejlesztése, valamint a stigmatizációs hatások (eredménytelenség a tanulásban, kisebbségi érzés kialakulása, csúfolódás stb.) megelőzése/kompenzálása a fő feladat. A tanulási képesség fejlesztéséhez a pedagógiai, gyógypedagógiai eszközök alkalmazása mellett szükséges a környezeti, szociális feltételek javítása is.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek/tanulók képességszintje a megközelítően azonos életkorú tanulócsoportokban sem homogén.

Az enyhe értelmi fogyatékosághoz sok esetben társul más fogyatékosági típus is:

- hallássérülés,
- látássérülés,
- mozgáskorlátozottság,
- autizmus spektrumzavar.

Mindezek befolyásolják az ellátási szükségletet, a taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előrejelzéseket.

2. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek oktatását-nevelését-fejlesztését elláthatja gyógypedagógiai intézmény, iskolai osztály és/vagy a többi tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos iskolai osztályban együttnevelést biztosító befogadó iskola. A tanulói szükségletek ismeretében szakmai támogatás igényelhető (amennyiben nincs az intézménynek saját státuszban lévő gyógypedagógusa):

- az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményekben (EGYMI) működő utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatoktól;
- pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől; valamint
- pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok:

- tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon vagy (korábban) oligofrénpedagógia szakon végzett gyógypedagógus vesz részt a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztési

folyamatban, valamint szükségszerűen más szakirányon végzett gyógypedagógus és/vagy egyéb szakember (pszichológus, orvos, szociálpedagógus stb.);

- a tanórák mellett az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelezően részt vesznek az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyéni fejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- elengedhetetlen az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;
- a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;
- a fogalmak lassú érlelése, a sokrétű és intenzív tapasztalatszerzés, az elvonatkoztatás lépéseinek szemléltetésén alapuló folyamat a fogalmak fokozatos „bővítését” teszi lehetővé;
- a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;
- a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatok kis lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a továbblépéshez;
- fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése (pl. feladatok választhatósága, több megoldási lehetőség keresése, az önálló tanuláshoz szükséges technikák elemeinek fokozatos elsajátítása, a metakognitív folyamatok állandó megerősítése, az egyéni tanulási utak feltárása);
- fontos a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolattérkép stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- megfelelő tanulási környezet kialakítása (tételrendezés, berendezés, változtathatóság stb.).

A tanuló fejlődését támogató feltételek:

- megfelelő osztálylétszám;

- az aktív tanulás biztosítása;
- a szükségleteknek megfelelő tanulásszervezési mód kiválasztása;
- a személyre szabott tanulás lehetősége;
- differenciálás alkalmazása;
- együttnevelés során a kéttanáros modell alkalmazása és/vagy a pedagógus-gyógypedagógus szoros együttműködése, rendszeres konzultációja;
- fejlesztő értékelés (tanulást támogató értékelés) alkalmazása.

Összességében véve a cél az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kompetenciafejlesztése a következő területeken: kommunikációs képességek, kognitív képességek, orientációs képességek, kreatív képességek, motoros képességek és szociális képességek.

3. Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

3.1. Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek számára az óvoda–iskola átmenet megkönnyítésének lehetséges útja például az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás vagy az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb idő megjelölésének lehetősége.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az 1–4. évfolyamon a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzékleti tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosítani a pedagógiai folyamatot. Az iskolába lépéskor a tanulók átlagosan 5-10 percet képesek koncentrálni, ezért a tanóra felépítésénél erre figyelemmel kell lenni. Várhatóan a 4. évfolyam végére sem tudnak egy teljes tanórát koncentráltan végigdolgozni. A tanulók iskolakészültsége eltérő, ezért a tanulási feladatok jellege, összetettsége és a megvalósításhoz szükséges idő különbözik. Az alsó tagozat 1. évfolyamán javasolt – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. Érdemes élni az előkészítő szakasz meghosszabbításával is. A nagyobb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tanulási tevékenységre készíti a tanulókat. A nevelésnek az egész személyiség fejlesztésére kell törekednie.

3.2. Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai

Kiemelt feladat az alsó tagozat módszertanának további alkalmazása, hogy lehetővé váljon az alkalmazható tudás megszerzése. Fontos, hogy a tanulás iránti motiváció az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében – megfelelő tanulási környezetben – hosszabb ideig megmarad, mint a többségi tanulóknál, így erre még felső tagozaton is lehet építeni. A felső tagozaton a tanulók

fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik továbbá az önálló tanulási tevékenység. A tanulás-tanítás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is. Ezek a gondolkodásbeli szintkülönbségek egyéni fejlettségtől függően az értékelési területek és szintek (kognitív, affektív, pszichomotoros) megválasztását is befolyásolhatják.

3.3. A harmadik nevelési-oktatási szakasz (9–12. évfolyam) feladatai

A cél elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a pályaorientáció, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása, a szociális képességek fejlesztése. A tanulók eltérő képességprofilja, iskolai életének különbözősége, egyéni fejleszhetőségi prognózisa esetén is kiemelt cél, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez, helytálláshoz és az egész életen át tartó tanulás megalapozásához elengedhetetlenül szükségesek. A nyelvi kommunikáció fejlesztése hangsúlyos feladat, de nem várható el minden enyhe értelmi fogyatékos tanulótól az elvont fogalmi hálókat érintő értelmezési és alkalmazási képességek kialakulása.

4. A Nat alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

4.1. Tanulási és nevelési célok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

- Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése kiemelt feladat. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek – mint a munkavégzés alapvető feltételének – kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szabad mozgás, a sport és a rekreáció lehetőségeire. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára érdemes támogatást nyújtani a kortárskapcsolatok kialakításában. A konfliktusok megoldásához a pedagógus modellálása és a konfliktuskezelési technikák tanítása/begyakoroltatása is szükséges. A célok elérése érdekében fontos a tanulók családjával keresni az együttműködési lehetőségeket.

- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A megfelelő önértékelés, a tanuló saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

A kooperatív csoportmunka segíti megtapasztalni az alkalmazott szabályokat, később pedig hozzájárul a munkavállalás során szükséges együttműködési készségek fejlődéséhez. Az enyhe

értelmi fogyatékos tanuló a szükséges támogatással fokozatosan képessé válik a felelősségteljes döntések meghozatalára.

- Médiatudatosságra nevelés

A tanulók az egyéni sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálására, értelmezésére, közvetítésére és alkotására. Ismerjék fel a hiteles, megbízható és fontos információkat. A pedagógus választékos kommunikációval segíti ezt a folyamatot, valamint fejleszti digitális kompetenciáit, és rendszeresen használ digitális eszközöket a nevelés-oktatás folyamatában, amelyeket a tanulók pszichológiai jellemzőinek megfelelően válogat és gyűjt össze.

- A tanulás tanítása, pályaorientáció

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését ellátó intézmények biztosítják azokat az információkat és tapasztalatokat, amelyek a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelően támogatják az életpálya-tervezést és a pályaorientációt. Fontos az egyénre szabott motiválás, az egyéni tanulási módok biztosítása, az élményt adó tanulási szokások kialakítása. Az életkori sajátosságokhoz illeszkedve törekedni kell a tanulók saját tudásáról való reális ismeretek kialakítására, valamint a növekvő felelősségvállalásra a saját tanulásukért. Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés fontos a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából.

- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértetésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fontos felkészíteni a felnőttlét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Az iskolai szintéren belül ajánlott lehetőséget adni a demokratikus jogok gyakorlására (diákönkormányzat).

- A fenntarthatóság, környezettudatosság

Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása, az egyéni felelősség tudatosítása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell hogy jelentkezzen.

4.2. Kiemelt kompetenciatételek

A Nat-ban alapvető célként meghatározott kiemelt kompetenciatételek fejlesztése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók integrált (inkluzív) és a gyógypedagógiai intézményekben megvalósuló nevelési formáiban egyaránt fontos nevelési-oktatási elvárásként jelenik meg. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

4.2.0. Alapkompetenciák

Az alapkompenciák teszik lehetővé a többi kompetenciaterület fejlesztését. Ezáltal a tanulók használható tudáshoz jutnak, ami kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is. Az írás, olvasás, számolás, a térben és időben való tájékozódás, valamint az IKT-eszközök alapszintű használata lehetővé teszi, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes legyen önálló ismeretszerzésre. Fontos a tanuló pozitív viszonyulásának kialakítása a feladatokhoz és az élethelyzetekhez. Ezen feltételek megteremtése az egész nevelési folyamaton végighúzódik.

4.2.1. A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

4.2.2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Az idegen nyelvi kommunikáció, mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra.

Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

4.2.3. A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamata során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

4.2.4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világnézet kialakítása a feladat.

Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

4.2.5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

4.2.6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

4.2.7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói

magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

4.3. Tanulási területek

4.3.1. Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv, irodalom

Az anyanyelvi kompetencia fejlődése a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is; az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás- és írástanulás feltételeinek megteremtése, az alapképességek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában. Az irodalmi ismeretek célja, hogy a tanulókat a műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a világról, az emberi természetről, az emberi létről, az érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. A Magyar nyelv és irodalom tanulási területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.
- b) Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analízáló és szintetizáló képesség fejlesztése.
- c) A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókincs bővítése.
- d) A grafomotoros készségek fejlesztése.
- e) Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:
 - vizuális észlelés – jelfelismerés,
 - akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
 - a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- f) Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- g) A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.
- h) A szövegösszefüggések megláttatása, a szövegértés fejlesztése.
- i) Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.
- j) Szövegalkotás szóban, majd írásban.
- k) A helyesírási szokások megerősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- alkalmazza a tanult nyelvi fordulatokat tanulási helyzetben és a spontán beszédben egyaránt;

- képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartásra és viselkedésre;
- képes véleménynyilvánításra és mások véleményének meghallgatására;
- fokozódó önállósággal alkalmazza a szövegtartalmat és a beszélő szándékát tükröző kommunikációs eszközöket;
- receptív (passzív) és expresszív (aktív) szóincse bővül;
- egyéni sajátosságaihoz mértén törekszik a rendezett és olvasható írásképre;
- érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;
- felismer helyesírási problémahelyzeteket, képes hibakeresésre és hibajavításra.

4.3.2. Matematika: matematika

Ezen a területen a kognitív képességek fejlesztési lehetőségei vannak a középpontban.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- b) A kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos erősítése.
- c) A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- d) Az ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- e) Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- f) Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése és a tapasztalatok összefoglalása.
- g) A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- h) A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- i) A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- j) A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- k) Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- tájékozódik a térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban saját élményből kiindulva;
- felhasználja a megszerzett tudást, az elvont fogalmakat, szabályokat, összefüggéseket stb. kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban;
- használja a problémamegoldó képességét először próbálkozás útján, majd racionális szinten;
- képes kérdéseket megfogalmazni, állításokat bizonyítani, valamint véleményt alkotni;
- ismeri a matematikai fogalmakat, a mennyiségi viszonyokat, valamint a mennyiségállandóság fogalmát a kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével;
- változatos feladatokban használja számolási készségét;
- emlékszik a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra), így képes műveleteket írásban elvégezni;
- megtervezi a cselekvési sorrendet; megoldást keres: kiválasztja a lehetséges megoldásokat, a feladatot megoldja a készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A sémák alkalmazásának nehézsége esetén felismeri a lehetséges műveletet, és eszközhasználat (pl. számológép) váltja ki;
- összehasonlítja a feltételezést és a valóságot az eredmény helyességének megítélésében;
- megnevezi a gyakorlatban megfigyelt tulajdonságokat, kiemeli a lényeges jegyeket;
- elemzi és összehasonlítja a látottakat, felfedezi a különbségeket;
- képes mennyiségeket elképzelni, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással;
- tanult ismereteit digitális eszközön is alkalmazza;
- képes segítséget kérni és elfogadni, valamint együttműködni.

4.3.3. *Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek*

A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk. A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.

- b) Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és a társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, a világ nemzetei.
- c) Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése: bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- d) A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- e) A kommunikációs képességek fejlesztése.
- f) A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- g) Tapasztalatszerzés a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- h) A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- i) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- j) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.
- k) Az érdeklődés felkeltése és fenntartása a világ, a társadalom eseményei iránt.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- érzékeli a különbséget a múlt és a jelen között, képes beazonosítani eseményeket saját élményből;
- elemzi a történelmi események okait és következményeit fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett;
- ismeri a közös európai civilizációs és magyar nemzeti kulturális kódrendszer (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások) legalapvetőbb elemeit;
- felismeri a saját szerepét, a saját feladatát, valamint a saját felelősségét;
- felismeri a szabadság, a felelősség és az emberi helytállás jelentőségét;
- tájékozódik a munkalehetőségek és a munkavállalás terén;
- az információk szerzéséhez és rendszerezéséhez infokommunikációs eszközöket használ.

4.3.4 Erkölc és etika

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál különös jelentőséggel bír az önfogadás, a másság elfogadása, a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. Fontos a szociális érzékenység, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és -megoldás képességének kialakítása.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kommunikációs képességek fejlesztése.
- b) Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- c) Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- elfogadó attitűdöt tanúsít a hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylő tanulók iránt;
- ismeri a különböző közösségekben való létezés formáit és lehetőségeit;
- ismeri az erkölcs, a vallás helyét és szerepét az egyén és a társadalom szempontjából;
- ismeretekkel rendelkezik a családi költségvetéstől az államháztartásig.

4.3.5. Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A tanulók ismeretsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív – a természet védelmében, valamint a saját és mások egészségének megőrzésében tudatos – magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.

A tanulók a mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit. Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztése a specifikumokra figyelve történik.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.
- b) Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- c) A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.
- d) A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonyszavak pontos használata.
- e) A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.
- f) Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- g) Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.

- h) Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- i) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.
- j) A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- k) A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.
- l) Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.
- m) Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megkülönböztet anyagokat és halmazállapotokat a hétköznapi élet példáinak segítségével;
- megállapítja, majd összehasonlítja az élőlények érzékelhető jegyeit;
- megfigyeli a természet egyes ciklusait, összegyűjti az ezzel kapcsolatos tapasztalatait és ismereteit;
- irányítással, egyszerű példákkal felfedezi az állandóságot és a változást;
- jól tájékozódik a közvetlen környezetében, a szűkebb lakóterében, lakóhelyén;
- jól tájékozódik a földrajzi térben és időben;
- jól tájékozódik a földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban;
- tájékozott a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban;
- ismeri a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeit;
- tájékozott a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben;
- jól tájékozódik a térben térkép, illetve digitális alkalmazások segítségével;
- felismeri a használati tárgyak anyagait, az anyagfogalmat biztosan használja;
- ismeri saját szervezete működését, felépítését – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével;
- ismeretekkel rendelkezik a gyakoribb betegségek megelőzéséről, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismeréséről, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásairól;

- jól használja a háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeit, a fizikai ismereteit alkalmazza a működtetés során;
- felismeri a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat;
- ismeri a háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályokat;
- segítséggel alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért.

4.3.6. Idegen nyelv: élő idegen nyelv

Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.

A szülők igényei, a tanulók fejlettsége alapján az iskola hozhat döntést a 7. évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás kérdésében. Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés kialakulásának támogatása. Ennek érdekében, valamint a későbbi nyelvtanulás megalapozása miatt a tanulót sikerélményekhez kell juttatni. A nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátításra épül, amelynek során a tanulók bátorító nyelvi tapasztalatokra tesznek szert. Az idegen nyelv elsajátítása során a tanulók olyan nyelvi tevékenységekben vesznek részt, amelyek képességeiknek megfelelnek. A nyelvtanulási stratégiák között fontos szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek modellezésének, ismert helyzetek, tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének. A nyelvórákon érdekes, az életből vett gyakorlati tartalom jelenik meg.

A tanuló és a pedagógus tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet párhuzamosan használnak az idegen nyelvvel együtt. Az anyanyelv alkalmazása szükséges továbbá az idegen nyelv és az anyanyelv szókincsének, szórendjének, minimális nyelvtani ismereteinek magyarázatára, összehasonlítására. A nyelvtanulás középpontjában a motiváció fenntartása, a hallott szöveg (kérdés, utasítás, cselekvés stb.) megértése, fejlesztése áll.

Az írás és az olvasás kismértékben jelenik meg az idegen nyelv oktatása során, célja pusztán a hallottak megerősítése, támogatása. A tanulóban erősödő igény alapján azonban az írás-olvasás tanítása, fejlesztése kívánatos.

Az idegen nyelv tanulása nem önmagáért történik, hanem az idegen nyelvi környezetben alkalmazott elemi kommunikáció és kapcsolattartás érdekében, az egyszerű információk felfogása, megértése céljából. A sikeres nyelvtanulás érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a memóriastratégiák kialakítására, amelyek segítik a szótanulást, illetve a minimális nyelvtani ismeretek elsajátítását és alkalmazását.

Az idegen nyelv tanításának és tanulásának célrendszerében a kommunikációs kompetencia fejlesztésén van a fő hangsúly. A receptív nyelvi készségek közül a hallásészlelés fejlesztése, a produktív nyelvi készségek közül a beszédfejlesztés az idegennyelv-tanítás leghangsúlyosabb területe.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- megismerkedik a nyelvtanulással, nyelvtudással, és pozitív viszonyulása alakul ki ezekhez;
- bekapcsolódik a szóbeliséget, interakciót igénylő alapvető, korának megfelelő játékos, élményalapú nyelvi tevékenységekbe;
- érdeklődik az idegen nyelvi információhordozók, a számítógép nyelve iránt;
- felismeri és használja a legegyszerűbb kérés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- megérti és értelmezi az adott témakörökben feldolgozott, begyakorolt szavakat.

4.3.7. Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az iskolai nevelés-oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megértést, fejlesztik a kreativitást. A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a sikerélmény biztosítására, a pozitív személyiségfejlesztésre, valamint a szabadidő hasznos eltöltésére és az érzelmi feszültség csökkentésére is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- b) Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- c) Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- d) A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- e) Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- f) A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- g) A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- h) A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- i) Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- j) Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.
- k) Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal;
- egyszerű közlő ábrákat értelmez;
- képes a kezdeményező, alkotó magatartásra;
- változatos technikákat alkalmaz az önkifejezésben és az alkotásban;
- képes az egyéni ízlését, stílusát érvényesíteni egy-egy saját tárgy készítése során;
- értelmezi a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat, és ez segíti a toleráns, másokkal szemben empatikus személyiség kialakítását;
- egyszerű dalokat énekel emlékezetből, énekhangját árnyaltan használja;
- ismeri a tempó, hangerő, hangszín, hangmagasság és ritmus fogalmát;
- zeneértő és zeneérző képessége, zenei koncentrációja és érzékenysége fejlődik;
- alapszinten alkalmaz digitális zenei eszközöket, hangfelvétel készítéséhez, szerkesztéséhez és tárolásához.

4.3.8. *Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra*

A tanulási terület középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és képességfejlesztést állítja. A tanulók megismerik a környezet szervezett átalakítását, megtanulják használni a korszerű eszközöket, megértik a kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdéseket.

A digitális kompetenciák elsajátítása az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel kialakítása céljából is kiemelkedő jelentőségű. A tanulóknak képessé kell válniuk a digitális kompetenciák alkalmazására a tudás aktív bővítésében, az ismeretszerzésben és a hatékony kommunikációban. A tanulási terület tanítása során kialakított kompetenciák messze túlmutatnak e tanulási terület keretein, mivel beágyazódnak más tantárgyak tanulásába is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Érzékszervi megismerések.
- b) Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- c) Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- d) Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- e) Csoportosítások, következtetések.
- f) Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- g) A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.

- h) A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- i) Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- j) Analízis, szintézis.
- k) A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- l) A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- m) A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- n) Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akaratú mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
- o) A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- p) A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- q) Szociális képességek fejlesztése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- felhasználja az infokommunikációs eszközöket a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is;
- kezdetben segítséggel, majd önállóan információkat keres az interneten, később használja kapcsolatokat építéséhez, problémák megoldásához;
- megkülönbözteti a számára releváns információt a lényegtelen, illetve hamis információktól;
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére;
- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- önállóan használja az informatikai eszközök operációs rendszereinek felhasználói felületét, az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- a hulladékokat szelektíven gyűjti, környezetét rendben tartja;
- ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait;
- munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;
- munkája során odafigyel a takarékos anyag-, idő- és energiafelhasználásra;

- elvégzi a rábízott családi és iskolai feladatokat;
- odafigyel az egészséges étkezés szempontjaira, egyszerűbb ételeket, italokat elkészít;
- a lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel összehangolja a valóságot és a vágyakat.

4.3.9. Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási területhez kapcsolódó nevelés, fejlesztés célrendszere az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek körében igen sokrétű. Általános célként a testi fejlődés segítése, a praktikus mozgások fejlesztése jelölhető meg. A tanulóknál atipikus mozgásfejlődési folyamat tapasztalható, ezért a fejlesztés célja az ebből származó nehézségek kialakulásának megelőzése, csökkentése is. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók későbbi társadalmi beválása, a munka világába való beilleszkedése szempontjából különösen fontos a megfelelő fizikai állapot; a mozgások elsajátításának előkészítése a munkatevékenységek megtanulásában is szerepet játszhat.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- a) Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- b) Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömeire.
- c) Fejlessze a mozgásos alaptermék elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.
- d) Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- e) A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonyszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.
- f) A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- g) A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- h) Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- képes önállóan elvégezni koordinációs gyakorlatokat, amelyek a kinesztetikus differenciáló képességet (ezen képességterület az izmokból, inakból, ízületekből származik, és a finoman szabályozott mozgások működésében nyilvánul meg), a térbeli tájékozódó képességet és az egyensúlyozó képességet fejlesztik;

- képes önállóan elvégezni kondicionálást biztosító gyakorlatokat, amelyek növelik az erőt, az állóképességet és a gyorsaságot;
- megosztott figyelme automatizálódik;
- helyzetfelismerő képessége fejlődik;
- képes helyesen kivitelezni tartásjavító és korrekciós gyakorlatokat, prevenció és rehabilitációs feladatokat sporteszközök alkalmazásával is;
- a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelő önismeretre tesz szert, fejlődnek az érzelmi-akarati készségei és képességei;
- toleráns a fogyatékos személyek iránt, tiszteletben tartja a szexuális kultúra alapelveit, elfogadja az egészségügyi szűrések és a környezetvédelem fontosságát.

5. Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló. Az iskolában együtt tanított tanulók különböznek egymástól, ugyanakkor mindenkinek joga van a képességeihez mért legmagasabb szintű, minőségi oktatáshoz. A differenciálás lényege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában. A differenciálás célja annak biztosítása, hogy a tanulók abban a tempóban fejlődhessenek, amely számukra a legoptimálisabb, illetve önmagukhoz képest érik el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

A hatékony differenciálás megtervezéséhez szükséges a tanulókat megismerni a következő tekintetben:

- a továbbhaladáshoz szükséges előzetes, megalapozó tudás;
- az aktivizálhatóság;
- az önálló, egyéni munkavégzés terén való fejlettség;
- az együttműködési képesség;
- a társas helyzet jellemzői.

Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

6. Értékelés (tanulási eredmény)

A szakértői bizottság a komplex diagnosztikát követően megállapítja a sajátos nevelési igényt, ezen belül az enyhe értelmi fogyatékos állapotot. Ezzel egyidőben – szükség esetén – javaslatot tesz egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alóli mentesítésre. A szakértői vélemény alapján az intézményvezető mentesítheti a tanulót az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, a gyakorlati képzést kivéve. A szülő kérésének megfelelően a szakértői vélemény alapján javasolja a szóveges értékelés és minősítés alkalmazását. A felmentés, mentesítés természetesen nem elsődleges cél.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szöveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja. Célja a tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása. A szöveges értékelés lehetőséget ad az egyéni képességek és eredmények szerinti differenciálásra, illetve javaslatokat tartalmaz, hogy a gyermek mire fordítson nagyobb figyelmet a tanulási folyamatban. A szöveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.). A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

A leíró, szöveges értékelés feltételei a következők:

- az értékelés a konkrét teljesítményre vagy viselkedésre vonatkozik, sohasem címkéz;
- tartalmában komplex, mind pozitív, mind negatív elemek megjelennek;
- a fejlődés előző fokához kell kapcsolódnia, és a perspektíva következő fokát jelöli meg;
- emellett a továbblépésre vonatkozóan konkrét javaslatokat fogalmaz meg a szülők és a tanulók számára differenciáltan és érthető módon.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekről, fiatalról általában a családban és az iskolában is kevésbé feltételezik az önszabályozás képességét, így önértékelésükben a külső visszacsatolások jelenthetik a legmeghatározóbb megerősítést.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat. Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet kifejezni. Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelés formatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre. A diagnosztikus és szummatív értékelésnek ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

Az ötfokú érdemjegy (osztályzat) skála alkalmazása – a gyermekek egyéni fejlődése szempontjából – nehézségeket vet fel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődési tempója ugyanis nagy egyéni eltéréseket mutat. A tapasztalatok azt támasztják alá, hogy az egy-egy tanév végéhez kapcsolódó követelményszintek alapján történő minősítő értékelés döntően az ismeretjellegű tudás megállapításakor lehetséges. A bonyolult pszichikus struktúrájú képességek kialakulása kevésbé időzíthető a tanévek egyes szakaszaihoz (pl. félév vége, tanév vége); egy-egy képesség fejlődésében a változás megállapítása (esetleges mérése) esetenként csak több év elteltével lehetséges.

A tanulók teljesítményét a számukra előírt követelményekhez kell viszonyítani. Az árnyalt, reális értékelés érdekében nem csupán a tanulás-tanítás folyamatában, hanem az értékelés során is

szükséges a változatos, differenciált körülmények megteremtése. Fontos, hogy a tanuló a mérési-értékelési helyzetben élhessen a jogaival (pl. eszközhasználat, több idő stb.), továbbá arányosan jelenjenek meg a követelményekben a kompetenciák, az ismeretek, a készségek és az attitűdök is. Törekedni kell a tanulói tevékenységek és produktumok változatosságára.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődésének, tanulási eredményeinek, viselkedésének dokumentálására az egyes iskolák különböző megoldásokat alkalmaznak. Ezek segítségével nyomon lehet követni a tantárgyi teljesítmények mellett a gyermek általános fejlődésének folyamatát.

7. Állapotmegismerés, szakértői vélemény

A szakértői bizottság komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, orvosi vizsgálat alapján szakértői véleményt készít. A szakértői vizsgálat a szülő kérelmére, illetve ha az eljárást nem a szülő kezdeményezi, a szülő egyetértésével indul. Amennyiben a megyei illetékességű szakértői bizottság a vizsgálat alapján sajátos nevelési igényt, ezen belül enyhe értelmi fogyatékoságot állapít meg, javaslatot tesz a tanuló különleges bánásmód keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, a szükséges szakemberre és annak feladataira.

A szakértői véleménynek tartalmaznia kell:

- az ellátás intézményes módjára vonatkozó javaslatot: külön- vagy együttnevelés, együttnevelés esetében részleges vagy teljes integráció;
- a kijelölt nevelési-oktatási intézmény megjelölését;
- a gyermek, tanuló nevelésével, oktatásával kapcsolatos sajátos követelményeket, fejlesztési feladatokat;
- a fejlesztési feladatok ellátásának javasolt időkeretét;
- a kötelező felülvizsgálat idejét;
- a szükséges szakemberre vonatkozó javaslatot; valamint
- tartalmazhatja a javaslatot az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítésre.

8. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók mind a gyógypedagógiai, mind az együttnevelési folyamatban a kötelező tanórákon kívül részt vesznek egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás során a probléma jellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával alakítják a gyermek képességeinek fejlődését, egyidejűleg biztosítva az ahhoz szükséges feltételeket. A fejlesztési célok közé tartozik az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése, hogy a tanuló ismeretszerzési-tanulási folyamatban való részvétele aktív és eredményes legyen, és a lehető legkevesebb nehézséget tapasztalja a folyamat során. A foglalkozás célja a hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák

megváltoztatása, de a kiemelkedő képességek fejlesztése szintén a fejlesztő munka hangsúlyos tartalmi eleme.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és foglalkozás segít a tananyag és a fejlesztési követelmények differenciálásában, a képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolásában, az egyéni tanulási technika kialakításában, a haladási tempó és a motiváció egyéni biztosításában, a fejlődés és a fejlődést tükröző értékelés megállapításában.

A foglalkozás eredményességét növeli, ha minél rendszeresebben – terápia során akár naponta – egyénre szabottan valósul meg, a fejlődés üteméhez illeszkedik, illetve a rehabilitáció teljes ideje alatt folyamatos a szakember támogatása.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és foglalkozások dokumentálása az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus készít el, együttműködve a partnerekkel. Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a reálisan megfogalmazott rövid és középtávú célokat, ezek elérésének lépéseit, a tervezett eszközöket, valamint a fejlesztés lehetséges helyszíneit. Funkciója a segítségnyújtás tervezése, koordinálása és ellenőrzése. Az együttműködő partnerek előre meghatározott időnként – például havonta, háromhavonta – ellenőrzik, értékelik a végrehajtás eredményességét, az akadályozó tényezőket, és új fejlesztési célokat tűznek ki. A fejlesztendő területek mellett figyelni kell a tanuló erősségeire is, és ezeket a kiemelkedő képességeket is be kell építeni a tervbe, illetve a foglalkozásokba. Az EFT segít, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló életét támogató különböző szakemberek összehangolják tevékenységüket, tudásukat; tapasztalatuk mindenki számára hozzáférhetővé és hasznosíthatóvá váljon.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és foglalkozások megvalósulása lehet osztálytermen belül és kívül is, egyéni vagy kiscsoportos formában. Mindehhez szükséges az együttnevelést megvalósító iskola pedagógusai és a tanulás támogatását megvalósító fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok és a pedagógiai munkát segítő más szakemberek közötti együttműködés. Ez az együttműködés a pedagógusok kötelező tanórával le nem kötött órakerete terhére tervezhető, s a konzultációkkal alátámasztott pedagógiai tevékenységként valósulhat meg.

A kéttanáros modell során egy többségi pedagógus és egy gyógypedagógus dolgozik együtt azért, hogy közösen irányítsanak egy heterogén összetételű osztályt. Ahhoz, hogy ez sikeresen megvalósuljon, közösen kell tervezniük, közösen kell tanítaniuk, és ezt követően közösen is kell értékelniük. A megfelelő együttműködéshez a következő feltételek szükségesek:

- egyértelmű és nyílt kommunikáció;
- az osztályterem és az eszközök közös használata;
- a tantermi folyamatok közös tervezése;
- a tanórák közös megtartása;
- az osztály vezetését, szervezését segítő szabályok;
- közös értékelési normák.

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei

1. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanuló

Az egyéb pszichés fejlődési zavar a Köznevelési törvény által használt gyűjtőfogalom, a sajátos nevelési igényre (SNI) való jogosultság egyik kategóriája. Ebbe a kategóriába tartoznak a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmazott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavart a pedagógiai szakszolgálat minősíti szakértői bizottsági tevékenysége során, a sajátos nevelési igény megállapítása céljából, a diagnosztikus protokollra épülő komplex állapotfelmérés alapján.

A kategória többféle diagnózist tartalmaz, részben idegrendszeri fejlődési zavarokat, részben a magatartás-szabályozás más zavarait. Az idegrendszeri fejlődési zavarok nagy csoportjából ebbe a kategóriába tartozik a specifikus tanulási zavar és a figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD). Ezeknek az állapotoknak közös vonása, hogy a háttérükben mindig eltérő idegrendszeri fejlődés áll, ami számos esetben genetikai okokra visszavezethető vagy pre-, illetve perinatálisan (magzati korban vagy a születés körüli időszakban) szerzett, nem a környezet vagy a nevelés hatására alakulnak ki, és a zavar a korai életkortól kezdve jelen van. Ezzel szemben a magatartásszabályozási zavarok általában nem az eredendően eltérő idegrendszeri fejlődés talaján alakulnak ki, hanem az idegrendszer biológiai sérülékenysége és a rossz környezeti feltételek, elégtelen bánásmód, tartósan extrém magas stressz együttes következményeként jönnek létre.

Kívánatos lenne az egyéb pszichés fejlődési zavar kifejezés helyett erre a meglehetősen heterogén tanulói csoportra a Nemzeti köznevelési törvényben zárójelben szereplő **tanulási, figyelem- és magatartás-szabályozási zavar** megnevezést mint SNI főcsoport-elnevezést használni. Ezt elméleti és gyakorlati szempontok, valamint a nemzetközi terminológiahasználat is indokolja.

- A (specifikus) **tanulási zavar** egy olyan multifaktoriális meghatározottságú ún. idegrendszeri fejlődési zavar (pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, vagy ezek halmazódása), mely az átlagos vagy akár átlag feletti értelmi képességek és a szükségletekhez illeszkedő, megfelelő oktatási feltételek ellenére okoz komoly nehézségeket a tanulásban, a sikeres iskolai előmenetelben. Az egyes tanulási zavarok tünetei gyakran egyszerre is jelen lehetnek, ezáltal több iskolai készséget is érinthetnek, pl. az olvasás elsajátításának zavara és az aritmetikai műveletvégzés zavara. A specifikus tanulási zavar iskolai alulteljesítést eredményez, de nem minden iskolai alulteljesítés mögött áll specifikus tanulási zavar. Bár a (specifikus) tanulási zavarral küzdő gyerekek adott területeken gyenge teljesítményt produkálnak, nehézségeik ellenére bizonyos tanulási területeken akár kiemelkedő teljesítményre lehetnek képesek, bizonyos területeken tehetségesek. Ez a paradox tanulási helyzet számtalan feszültséget, meg nem értést indukál mind az érintett tanulóban, mind a szülőben, pedagógusban.

- Az **olvasási zavar** (diszlexia) neurobiológiai eredetű specifikus tanulási zavar, az olvasás, írás elsajátításának nehézségét jelenti, gyenge szófelismerés, pontatlan és lassú olvasás jellemzi, mely legtöbbször helyesírási zavarokkal együtt jelentkezik.
- A **helyesírási zavar** (diszortográfia) önmagában előfordul ugyan, de ritkán.
- Az **íraskivitelezés** (íraskép) **zavara** (diszgráfia) gyakran olvasási zavar nélkül jelenik meg. Másodlagos következményként szövegértési nehézségek jelentkezhetnek, valamint a kevesebb olvasási tapasztalat hátráltathatja a szókincs és a háttértudás fejlődését.
- A **számolási zavar** (diszkalkulia) esetén az intellektuális teljesítményhez, életkorhoz (osztályfokhoz) viszonyítva jelentős elmaradás mutatkozik a számkörü ismeretek, számérzék, szám- és műveleti fogalmak kialakulásában, az alapvető műveletek végzésében és a bázisfunkciók (téri-vizuális rendszer, központi végrehajtó rendszer, munkamemória, beszéd és nyelv, gondolkodási funkciók) működésében. Következésképpen nehezebb lehet a magasabb szintű matematikai fogalmak elsajátítása, a matematikai ismeretszerzés és -alkalmazás folyamata, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldása.

Mindezen tünetek markánsan és perzisztensen/tartósan fennállva jelentkeznek, nem tekinthetők csupán fejlődési késésnek. A (specifikus) tanulási zavarok hátterében a nyelvi rendszer eltérő fejlődése, a munkaemlékezet gyengesége, valamint az információfeldolgozás sajátos szerveződése áll. Mindezek mellett gyakran mutatkoznak a mozgásszervezés, kézügyesség, bizonytalan kézpreferencia, téri tájékozódás, vizuális észlelés, szenzoros integráció, végrehajtó működés nehézségei.

- A hétköznapi nyelvhasználatban is egyre gyakrabban felbukkanó **ADHD** kifejezés egy angol mozaikszó (Attention Deficit Hyperactivity Disorder, magyarul **figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar**), mely
- **figyelemhiánnyal** és/vagy
- **túlmozgással** (hiperaktivitás) és **impulzivitással** jellemezhető.

A két altípus önállóan vagy kombinált formában is előfordulhat.

Az ADHD átlag alatti, átlagos és átlag feletti intellektuális teljesítmény mellett egyaránt jelen lehet. A szakirodalom szerint az iskoláskorú gyermekek kb. 5%-át érintő, a tanulási teljesítményt és a viselkedésszervezést jelentős mértékben befolyásoló, támogatás hiányában rontó, idegrendszeri fejlődési zavar, mely jelentős mértékben aluldiagnosztizált, számos esetben a diagnózis és a sajátos nevelési igény megállapítása nélkül van jelen a köznevelés szinterein. A mindennapi oktatási, nevelési helyzetekben ennek következménye a szétszórtság, feledékenység, a figyelem könnyű elterelhetősége, huzamosabb ideig történő fenntartásának nehezítettsége, az egymást követő utasítások megjegyzésének nehézsége, a feladatok megfelelő sorrendjének kialakítási problémái és a véghezvitel nehézsége, saját holmik gyakori elhagyása, mások félbeszakítása, mérlegelés nélküli beszéd és cselekvés, ami gyakran inadekvátnak vagy erőszakosnak is tűnhet. Nehéz az érintett tanulók számára az önszabályozás és önirányítás, a mindennapi élethez szükséges tevékenységek szervezése, a célorientált cselekvés tervezése, kivitelezése, az érzelmek szabályozása. Mindezek gyakran alulteljesítést eredményeznek az iskolai haladásban is.

Az ADHD számos erősséggel is együtt jár. Az érintett tanulók kreatívak, kíváncsiak, lelkesek és kockázatvállalók, sikerorientáltak, szokatlan és eredeti ötleteikkel, javaslataikkal értékes tagjai a tanulóközösségnek. Számukra érdekes témákban elmélyült érdeklődést mutatnak és kimagasló teljesítményre is képesek lehetnek. Megfelelő támogatás mellett hihetetlen energiáikkal rengeteg feladatot ellátnak, pozitív értelemben motorjai lehetnek a tanulási folyamatnak.

Az ADHD háttérében a végrehajtó funkciók gyenge és/vagy eltérő szerveződése áll, amely a munkamemória (rövid távú emlékezetben megtartott elemek és az ezekkel való mentális műveletvégzés), a viselkedésgátlás (gátlás kontroll), a kognitív flexibilitás (rugalmas váltás) és a figyelem működését befolyásolja.

A viselkedésszabályozás problémái ADHD-ban az érzelmi kontroll gyengeségében, az önmaguk vagy mások felé irányuló agresszióban, szorongásban, az én-szabályozás gyengeségében, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció (saját tudásról való tudás, kognitív önreflexió) eltérő fejlődésében mutatkoznak meg. Minthogy a magatartás-jellemzőkben hasonlóság figyelhető meg a magatartásszabályozási zavarral, fontos hangsúlyozni, hogy ezeknek háttérében elsődlegesen idegrendszer-működési zavar, az ún. végrehajtó funkciók zavara, és nem kizárólag környezeti ártalom húzódik meg.

- A **magatartásszabályozási zavar** is az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriában nevesülő SNI állapot. Összefoglaló név, mely alatt
- **impulzuskontroll-zavart** (személyre és/vagy tárgyakra, tulajdonra irányuló agresszív, destruktív szóbeli és viselkedéses kitörések) és
- **diszruptív** (irritált, vitatkozó, bomlasztó),
- **diszszociális** (normasértő, agresszív, megbotránkoztató) **viselkedészavarokat** értünk.

A magatartásszabályozás zavarával együtt járó problémák súlyosan és tartósan megnehezítik a tanulási helyzetekben való aktív és produktív részvételt, ezáltal jelentős tanulási hátránnyal járnak. A zavarok természetéhez tartozik, hogy kihatással vannak a társas viselkedésre, az interperszonális kapcsolatokra, kommunikációra, a normakövetésre és a szabályok betartására, így ezek a problémák az oktatási, nevelési helyzetekben is jelen vannak. Szakszerű állapotfelmérés és intervenció szükséges ahhoz, hogy az érintett tanuló és tanulóközösség hatékony tanulása megvalósulhasson. Az ADHD és a magatartásszabályozási zavarok diagnosztizálása pszichiáter szakorvosi kompetencia, a beavatkozás tervezésénél a család, pszichiáter szakorvos, (klinikai) szakpszichológus, gyógypedagógus és pedagógus együttműködése szükséges.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó állapotok gyakran együttesen is előfordulnak, illetve más idegrendszeri fejlődési zavarokkal is együtt járhatnak (komorbiditás). A tanulási zavar gyakran együtt jár figyelemhiányos/hiperaktivitás zavarral (ADHD), nyelvfejlődési zavarral vagy fejlődési mozgáskoordinációs zavarral. Megfelelő intervenció hiányában a hosszú távon fennálló tanulási kudarcok következtében különböző másodlagos pszichés eltérések (szorongásos, kényszeres zavarok, érzelem- és magatartásszabályozási problémák) alakulhatnak ki. A fenti zavarok együttesen súlyos és tartós tanulási problémákhoz vezethetnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók gyakran élnek át kudarchelyzetet, sikertelenséget, elutasítást, amelynek következtében az iskolai teljesítményelvárások iránti közömbösség vagy

ellenállás, önértékelési zavarok, különböző jellegű és mértékű társas interakciós és alkalmazkodási problémák alakulhatnak ki. Ezek a sajátosságok az életkor előrehaladtával a társadalmi beilleszkedés szempontjából fokozott veszélyeztetettséget idézhetnek elő. Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének jelei az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében abban is megmutatkoznak, hogy a tanulók általában fáradékonyabbak, a változásokra érzékenyebbek, nehezebben tűrhetnek zajokat, szenzorosan könnyen túlterhelődnek, nehezen viselik el a várakozás, kivárás okozta feszültséget, aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak, gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, esetleg egyedüllétre, támasznyújtásra, fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

2. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatásának alapelvei

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ. Fejlesztésük az egyéni szükségletek figyelembevételével a szülővel és a tanulóval, valamint a pedagógusokkal történő megbeszélést követően történhet. Kiegészítő szolgáltatás (pl. pszichológiai gondozás, családterápia, tehetségazonosítás) igényelhető a pedagógiai szakszolgálatban, a segítő szakemberek és az intézmény együttműködésével. Beilleszkedésük segítését intézményi pszichológus is támogathatja.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszéd fogyatékossgal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulás-szervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejlődési dinamika nyomán követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevételével;
- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

3. Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az alapelvek megvalósítása érdekében feladat:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása:
- a feladatok megoldásához hosszabb időszavokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbíráshoz szükséges igazítani;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
- ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

E szemlélet gyakorlatban történő alkalmazásához olyan fejlesztési célokat kell kijelölni, amelyek a tanulási környezetet is illesztik a tanuló egyedi jellemzőihez, és az ehhez igazodó, a képességtartományok mindkét határán – tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte – kihívást jelentő feladatok megtervezését támogatják.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarcűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális hátterét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

3.1. Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- a) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analizáló-szintetizáló módszerrel;
- b) stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- c) biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- d) olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- e) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- f) szövegértési stratégiák kialakítása;
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- i) a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolattérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépipírással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- j) speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- k) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- l) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
- b) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
- c) modalitás-specifikus integráció fejlesztése,
- d) különböző észlelési funkciók fejlesztése.

3.2. Íráskép zavara

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- a) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- b) a különböző írásformák tanulói képességekhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- b) megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- c) a mozgáskoordináció fejlesztése;
- d) a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- e) a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- f) célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- g) a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- h) a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

3.3. Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készségi szintű elsajátíttatása.

Fő célkitűzések:

- a) a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- b) a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
- c) önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- d) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- b) beszédpercepció fejlesztése;

- c) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- d) modalitás-specifikus integráció fejlesztése;
- e) hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

3.4. Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- b) matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- c) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- d) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- e) segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- f) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- g) a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellizálás, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- h) a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- b) szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- c) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- d) a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- e) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

3.5. Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi szintereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések:

- a) a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- b) teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- c) a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- d) a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- e) fokozott egyéni bánásmód;
- f) az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- g) önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
- h) szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
- i) feladatkivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
- j) dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- b) a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- c) a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- d) a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- e) speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- f) koncentráció fejlesztése;
- g) utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- h) a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- i) mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

3.6. Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- a) az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- b) kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- c) adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- d) társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- b) érzelemfelismerés és érzelmkifejezés fejlesztése,
- c) kommunikáció fejlesztése,
- d) konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- e) megküzdési képesség fejlesztése,
- f) figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

4. A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges, a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de a kompetenciaterületek, tanulási területek és tudástartalmak (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhatnak.

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos rehabilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevételével. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált céljelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölsönös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodást, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést-oktatást végző intézmények között **valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.**

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell hogy jelenjenek.

4.1. Kulcskompetenciák fejlesztése

4.1.0. Alapkompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében kiemelt jelentőségű az alapkompetenciák kialakítása: az olvasáshoz, íráshoz, szövegértéshez szükséges nyelvi funkciók, mennyiségi, számfogalmi (készségszintű, elvont számolás kis számköröktől kezdve), téri-vizuális és idői viszonyokban való tájékozódáshoz, valamint a mozgáshoz kapcsolódó ismereteknek, készségeknek és attitűdöknek a rendszere. Az alapkompetenciák fejlesztése elsősorban az alapozó négy évfolyam feladata, ugyanakkor az érintett gyermekeknél a felsőbb évfolyamokon átívelve szükséges e kompetenciák stabilizálása, a lemorzsolódás, korai iskolaelhagyás csökkentése érdekében is.

4.1.1. A tanulás kompetenciái

Kiemelt fejlesztési terület az érintett gyermekek aktív, önirányított tanulási kompetenciájának kialakítása a tanulási területeken átívelve. Tudatosítani kell a tanulóban az erősségeit és gyengeségeit/nehézségeit, valamint hangsúlyozni szükséges, hogy az eltérő információfeldolgozási stratégia és tanulási stílus nem feltétlenül hibás, csupán a megismerés másfajta útja. A tanulóval közösen meg kell találni azt a tanulási-kognitív stílust, mely illeszkedik képességmintázatához és személyiségéhez, s mellyel hatékony, önálló tanulóvá képes válni. A pedagógus a reális tanulási célok kitűzésében, a tanulási preferenciák megtalálásában támogathatja őt. Lépésekre bontott, idői ütemezést is tartalmazó, elérhető tanulási tervek összeállítása szükséges. Lényeges elem a

kíváncsiság, önreflexió és önellenőrzés iránti igény felkeltése és fenntartása, valamint annak a megerősítése, hogy a tanulás természetes velejárója a hibázás, s ezt kellő belátással, türelemmel és problémaérzékenységgel erőforrássá lehet tenni. Lényeges továbbá a saját tanulásért érzett felelősségvállalás kialakítása, a kitartás erősítése és az érintett gyermekek kimozdítása a tanult tehetetlenségből, azáltal, hogy megélik saját kompetenciájukat és kontrolljukat a tanulási tevékenységük felett.

4.1.2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral érintett gyermekek számára gyakran nehézséget jelent

- mások arckifejezésének, érzelmeinek leolvasása és értelmezése;
- a gesztusok, testbeszéd felismerése, értelmezése;
- a másik hanghordozásának, hangsúlyának, hangerejének észlelése, ezek jelentésének, üzenetének értelmezése;
- megőrizni és tiszteletben tartani mások személyes terét;
- szociálisan megfelelő módon érintkezni másokkal;
- gondolatokat, érzéseket, szükségleteket és benyomásokat hatékonyan, összeszedetten kifejezni.

A tanulás-tanítás során ki kell aknázni a kommunikációs helyzetekben meglévő fejlesztési lehetőségeket a fenti kommunikációs kompetenciák gyakorlására, a metakognitív viselkedési stratégiák kialakítására, például kooperatív technikák, projektmunkák alkalmazásával.

4.1.3. A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák kiváló lehetőséget kínálnak az érintett tanulók hatékony információszerzésére, a kompenzációs utak megtalálására. A szövegszerkesztő, a bemutatókészítő, az adatkezelő, az adatfeldolgozó, a grafikus, hang-, videoszerkesztők hatékonyan használhatók fel a tananyag adaptálására, ezáltal a nehézségek leküzdésére, valamint tehetséggondozásra. Az érintett gyermekek sérülékenysége miatt különösen fontos, hogy tisztában legyenek a digitális technológiák alkalmazásának jogi és etikai alapelveivel, megtanulják, hogyan lehet megvédeni a magánszférát, a személyes adatokat és a digitális identitást.

4.1.4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tudomány és technológia iránti érdeklődés, nyitottság felkeltése azért lényeges, mert az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók negatív énképük, önértékelésük miatt gyakran elveszítik az intellektuális nyitottságukat, különösen a kognitív kihívással telített helyzetekben. Valós, érdeklődési körükbe eső problémamegoldás során megtanulják alkalmazni az analízáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodási formákat, valamint az induktív (rávezető, egyediből az általános felé mutató), deduktív (levezető, általánosból az egyedire mutató) és abduktív (hipotézisalkotás, célja a magyarázat) következtetések szabályait, alkalmazási területeit.

4.1.5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett gyermekek gyakran nehezen boldogulnak családi és intézményi kapcsolataikban, nehezítettek lehetnek a felnőttekkel és kortársakkal való társas interakciók. A kortársközösség a tanulási, viselkedésszervezési problémáik miatt kevésbé elfogadó lehet velük szemben, ezért mindenképpen támogatni szükséges a kapcsolati háló kiépítését, fenntartását. Fontos, hogy megtanulják az érzelmek és más szociális jelzések felismerését, a metakommunikatív jelzések megértését, az érzelmek, vágyak, célok, gondolatok megfelelő kifejezését és értelmezését. A társas interakció az egészen alapvető készségektől (pl. üdvözlés) az összetett készségekig (pl. érzelmileg feszült helyzetben kritika elfogadása) számos elemből tevődik össze, alapjai jellemzően a családi szocializáció során kerülnek elsajátításra, melyeket az intézményes nevelés megerősít, kiegészít. Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett tanulók esetében – az eltérő fejlődésment következtében – hiányos vagy nem megfelelő lehet a szociális készségek készlete (különösen ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), vagy az ismételt rossz tapasztalatok és kudarcok következtében gátlottság, visszahúzóds (különösen tanulási zavarok esetén), esetleg a kritikai mérlegelés hiánya alakulhat ki, valamint a végrehajtó működések gyengesége miatt tartós jellemzője is lehet a fejlődésnek, ezért a pedagógiai figyelemnek fokozott mértékben ki kell terjednie ennek a kompetenciának a fejlesztésére. A kortárskapcsolatok kiépítéséhez és fenntartásához szükséges készségek fejlesztésével, a kapcsolatépítés facilitálásával/ösztönzésével lehetőség adódik a szociális viselkedéselemek fejlesztésére, gyakorlására. Lényeges az érintett tanulók kimozdítása az esetleges passzivitásból, az iskolai életben való aktív részvétel támogatása. Támogatni kell a tanulóban a felelősségvállalást, a gondoskodást, a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, a kockázatvállalást, a konfliktushelyzetekben az asszertivitásra támaszkodó konfrontációt is.

4.1.7. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az esztétikai átélés élménye és a művészi önkifejezés lehetősége az érintett tanulók rezilienciáját (a nehézségekhez való rugalmas és adaptív alkalmazkodáshoz szükséges készségek) és rekreációját egyaránt támogatja. Így a kreatív tevékenységekbe történő aktív bekapcsolódás lehetősége elengedhetetlen eszköz a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében.

4.1.8. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében hangsúlyos szerepe van az iskolák pályaorientációs tevékenységének, hogy a tanulók és szüleik megismerjék a továbbtanulási, szakmatanulási opciókat, a felvételi rendszerben adható többlettámogatási, méltányossági lehetőségeket. Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltságra, az innovációs készség kialakítására.

4.2. Egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Az egyes tanulási területekre vonatkozó tanulási célok elérését, a fejlesztésre fordított időt, a tananyag adaptálásának módszereit nem lehet egységesen az egyéb pszichés fejlődési zavarra vonatkoztatni. Az érintett tanulócsoport heterogenitása miatt lényeges megismerni a tanuló problémájának természetét, mélységét, az információfeldolgozás sajátosságait s az egyéni szükségleteket. A Magyar nyelv és irodalom, a Matematika, az Idegen nyelv, a Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási területek fejlesztési feladatainak megvalósítása kíván nagyobb figyelmet. Az egyéb pszichés fejlődési zavar típusától, súlyosságától függően az egyes témakörök között hangsúlyeltolódások válhatnak szükségessé. Ugyanakkor minden tanulási terület (tantárgy) esetében fontos:

- a tantervi adaptáció;
- az éppen szükséges és elégséges módosítás és támogatás;
- a támogató pedagógiai környezet;
- a tananyagot úgy kell megtervezni és felépíteni, hogy az befogadható legyen a tanulók számára, illeszkedjen előzetes tudásukhoz, érdeklődésükhöz, aktiválja a tanulók kognitív sémáit;
- módszertani sokrétűség;
- differenciált rétegmunka;
- segédeszköz használata, pl. laptop, számítógép, szoftveres támogatás;
- multiperspektivitás: egy probléma több szempontból való megközelítése, különböző alkalmazási példák behozása a tanulási folyamatba;
- önhatékonyság érzésének megtapasztaltatása, valamint az önirányítás lehetőségének biztosítása;
- a tanulási stratégia kialakítása mellett az egyéni tanulási stílus megismerése, figyelembevétele;
- multiszenzorialitás: a tanulók számára a minél több érzékszerv bevonását igénylő tanulás, valamint a motoros tapasztalatszerzés fontossága. A tanulás során a lehető legtöbb érzékelési tapasztalat megszerzésének biztosítása a cél, melyhez a konkrét tárgyak, applikációk, infokommunikációs eszközök, modellek bevonása szükséges;
- hozzáférhetőség biztosítása: itt egyrészt a fizikai akadályok leküzdése fontos, látja-e, hallja-e minden gyermek a pedagógust, a demonstrációt, hozzáfér-e a különböző szemléltetőeszközökhöz (van-e belőlük elég). Az ún. nyitott polcok, sarkok, illetve az ezeken elhelyezett, a tanulás aktuális tematikájához illeszkedő könyvek, eszközök, modellek szintén növelik a hozzáférhetőséget. Ugyanilyen jelentőségű a tananyagokhoz való hozzáférhetőség is. Minden tanuló számára hozzáférhető-e az órán feldolgozandó szöveg, vagy van-e olyan tanuló, akinek a számára nagyobb méretű, illetve adaptált szövegverzióra van szükség, mely akár hosszúságában, akár a fogalomhasználatában eltér az eredetileg használttól.

4.2.1. Magyar nyelv és irodalom

A grammatikai rendszer tudatos felépítése, megerősítése, mind a beszélt, mind az írott nyelv területén kiemelten fontos.

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése szükséges a dekódolás tanítása előtt. Az olvasás, írás kognitív bázisképességeinek megalapozása elengedhetetlen előfeltétele az olvasástanulás megkezdésének. A szódekódolás tanítása, a betűhang asszociációk kialakítása kellő módszertani tudatossággal és a gyermek haladásához igazított idői ütemezéssel történjen!

A grafomotoros ügyetlenség gyakran okoz technikai értelemben nehézséget az írástanulás során, a lassú írástempó mellett a nehezen olvasható vagy olvashatatlan íráskép is jellemző lehet. Éppen ezért lényeges, hogy a késleltetett, elnyújtott írástanítást grafomotoros alapozás előzze meg, a finommotoros tevékenységek számtalan lehetőségét kiaknázva. Az íráskép zavarában érintett gyermekeknél a szépírás, külalak és fűzetvezetés értékelése a rendezettségre való törekvés és a gyermek képességeinek, önmagához mért haladásának figyelembevételével történjen! Hasonlóképp az olvasás és szövegértés értékelésekor is az önmagához mért fejlődést figyelembe vevő fejlesztő értékelés kerüljön előtérbe! Szükség lehet egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésére, illetve a kézírás helyett számítógép használatának engedélyezésére (pl. házi feladatok, beadandók nyomtatott vagy elektronikus formában való leadására), folyóírás helyett nyomtatott betűvel való írás jóváhagyására.

Az olvasás gördülékenységének, fluenciájának elősegítése szükséges változatos szövegek páros, közös, paralel, ill. váltott hangos olvasásával.

A tanulási zavarral és figyelemzavarral küzdő tanulóknál szükséges lehet a szöveg adaptálása (nagyobb, eltérő színű betűk, a szöveg egyszerűsített, rövidített verziójának elkészítése). A szövegértés fejlesztése elősegíti a mindennapi és az irodalmi szövegek befogadását, majd az azokkal való tovább dolgozást, tovább gondolkodást.

Amennyiben a szövegfeldolgozás is érintett, különösen fontos a szisztematikus, a nyelv különböző szintjeit elemenként értelmező, a tanulót tapasztalati úton információhoz juttató oktatás. Érdemes a mindennapi élettel összefüggő, a tanuló személyes élményeihez és érdeklődéséhez kapcsolódó szövegeket alkalmazni.

A nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg) hangsúlyos. A mentális lexikon és az ahhoz történő hozzáférés, a fogalomalkotás folyamatos fejlesztése kiemelt feladat.

4.2.2. Matematika

A matematika területén az érintett tanulók heterogenitása miatt nagy egyéni eltérésekre számíthatunk. Egyes egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló esetén pont ezen a területen jelentkezik a gyermek kiemelkedő képessége, tehetsége, miközben súlyos olvasási zavarral küzd. Más esetben a matematikai képességek érintettsége olyannyira jelentős, hogy szükséges lehet a tantárgy vagy az aritmetikai tantárgyrész alóli felmentés vagy segédeszköz-használat, pl. számológép biztosítása, szorzó- és bennfoglaló tábla, korong, rehabilitációs foglalkozásokon használt eszközök, számológép (esetenként nagyobb kialakítású négyzethálós fűzet) használata (szükség esetén más tanórákon is, pl. fizika, kémia, történelem, természettudomány). Ajánlott lehet ezeken a tanórákon – a tanuló egyéni sajátosságaihoz igazodva – a képletek, esetleg definíciók számonkérése (pl. a megfelelő nyelvi, emlékezeti kompetenciákra támaszkodva), illetve szükség esetén bizonyos tantárgyrészek értékelése alóli mentesítés biztosítása.

Egyes esetekben számolni kell a grammatikai szint sérülésével, ami szövegértési nehézségekben nyilvánul meg, ezt fokozhatja a szimbólumok megértésének, illetve a verbális absztrakciónak a fejletlensége. A mennyiségekkel és a számossággal kapcsolatos ismeretek tanításakor, a szám- és műveleti fogalmak kialakításakor (pl. a számok közötti viszonyok, relációk megértési nehézségei

esetén stb.) különös figyelmet kell fordítani a megfelelő tempó kialakítására, és építeni kell a tanulók maximális együttműködésére, a mozgással társított szemléltetésre, az eszközhasználatra és az analóg cselekedtetésre, mindvégig verbális megerősítéssel kísérve. Rendkívül fontos az analóg, bevéső, ismétlő-rendszerező gyakorlás végzése is. A geometriai ismeretek, az arányosság témaköreinél tekintettel kell lenni a vizuális észlelés nehezítettségére, a téri tájékozódás zavarára, ill. geometriai szerkesztéseknél, koordinátatengelyen való jelöléseknél a kivitelezési nehezítettségre (vizuomotoros koordináció, praxis zavara). A matematikai gondolkodás fejlesztése speciális szemléltetéssel és tananyagokkal, vagyis az interaktív tábla és digitális tananyagok lehetőség szerinti alkalmazásával is támogatható, ám elsősorban a metakogníció, a nyelvi kompetenciák és gondolkodás fejlesztésével valósulhat meg.

Kiemelt figyelmet szükséges fordítani az időbeli tájékozódás fejlesztésére és a szerialitások feladatok gyakorlására.

A matematikai szakkifejezések és a szaknyelv használatának fokozatos megkövetelése a szóbeli kifejezés erősítésének fontos eszköze, a szabályok, definíciók precíz elvárásának elkerülésével.

A kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést.

4.2.3. Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

Az olvasás és szövegértés nehézsége hátráltathatja a társadalmi folyamatok összefüggéseinek, mozgatórugóinak megértését.

Az idővel kapcsolatos fogalmak, a történelmi időszemlélet kialakulása szintén nehézséget okozhat. A gyenge verbális emlékezet miatt problémát jelenthet egyes gyermekeknél az évszámok precíz bevésése, az idegen szavak (történelmi személyek, helynevek, fogalmak) pontos memorizálása. A vizuális segédeszközök alkalmazása és a kapcsolódó elvárások egyénre szabott csökkentése segítheti ezen nehézségek minimalizálását. A nyelvi érintettség miatt bizonyos absztrakt fogalmak megértése és használata is nehézséget jelenthet. Érdemes a tananyag-feldolgozás előtt fogalomlistát, ill. vázlatot adni a tanulóknak. A tanulás további támogatásához képek, az összefüggéseket szemléletesen ábrázoló gondolattérképek használata is kiemelt jelentőségű, magasabb szinten azok készítésének a megtanítása is célul tűzhető ki az önálló tanuláshoz.

Külön figyelmet kell fordítani a térképhasználat tanítására és gyakoroltatására, mivel a tanulók ezen csoportjának sok esetben nagy kihívást jelent az absztrakt ábrakon való tájékozódás. Ide tartozik a grafikonok, táblázatok, diagramok értelmezése is, melyek a történelmi, társadalomismereti tananyag szerves részét képezik, és elemzésük a tantárgyi követelményrendszerhez tartozik.

Fontos a gyakorlati bemutatás, illetve az ismeretek szituációs helyzetekben való kipróbálása, a dramatizálás, az érzelemdús, szubjektív elemeket megmozgató, a mindennapi tapasztalathoz köthető társadalmi feladatok szemléltetése, a tanulók közvetlen megszólítása, bevonása a feladathelyzetbe. A tanuló mindig lássa maga előtt a folyamatot, a kiindulástól kezdve a végkifejletig, értse benne szerepét, esetleges feladatát, képes legyen esetlegesen a társadalmi folyamatok őt személyesen érintő részében véleményének megfogalmazására és az önképviseletre!

4.2.4. Erkölc és etika

Csakúgy, mint a Történelem és állampolgári ismeretek tanulási terület esetében, a szövegértési és figyelmi nehézségek hátráltathatják az összefüggések megértését, a tanulságok generalizálását.

Figyelmet kell fordítani a tanuló szükségleteihez igazodó szövegmenyiségre, tagolásra, a magyarázatok részletezettségére, a megértés ellenőrzésére. A tanulási terület témái közül az önszabályozás, a társas-emocionális szabályok, az etikai normák, a másság elfogadása, a tolerancia, a pozitív diszkrimináció, a jogérvényesítés és általában a speciális szükségletekhez, fogyatékoságokhoz kapcsolódó témák elsajátítása különösen fontos az érintett tanulók szempontjából, egyrészt ezek mind támogatják azokat a fejlesztési nevelési célokat, amik az egyéni fejlesztési tervben is hangsúlyos, másrészt az aktuális és későbbi életvezetés szempontjából a mindennapi életben is azonnal hasznosuló tudástartalmakat jelentnek minden osztályfokon.

4.2.5. Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A természettudományok gyakran az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók erősségei közé tartoznak, ez a terület különösen az ADHD-ban érintett gyerekek esetében a kíváncsiság, kreativitás és alkotó fantázia kiteljesedésének terepe lehet. A tanuló érdeklődése és figyelme könnyebben felkelthető és fenntartható, motoros aktivitása kevésbé kifejezett, amikor számára is motiváló tartalmak kerülnek átadásra. A Természettudományok tanulási terület a témák gazdagsága és sokszínűsége okán támogathatja a kiemelt fejlesztési célok megvalósítását.

Mindemellett külön figyelmet kell fordítani a szakszavak bevésésére, a térképen való tájékozódás gyakorlására, az összefüggések logikájának megértetésére. A kémia és fizika tantárgyak során elsősorban a szöveges, illetve számításos feladatok során szorulhatnak külön megsegítésre a számolási és/vagy olvasási zavarral küzdő tanulók, valamint a kísérletek, mérések kiemelt figyelemkoncentrációt és pontosságot igényelnek, a szerialitás (sorrendiség) figyelembevételével, ami szintén nehezített feladat lehet.

4.2.6. Idegen nyelv

Fontos célkitűzés az idegen nyelv szókincsének, fonológiai és helyesírási sajátosságainak, valamint nyelvi kódrendszerének tudatos felépítése, a szóbeli és az írásbeli kommunikáció fejlesztése, figyelembe véve az egyéb pszichés fejlődési zavar következtében érintett nyelvi funkciókat. A nyelvi zavar esetenként olyan súlyosságú, hogy szükségessé válhat a tanulót a tantárgy vagy tantárgyrész értékelése alól mentesíteni. Az élő idegen nyelv ismeretének jelentősége egyre erőteljesebb, így ezt a lehetőséget alapos mérlegelés, szakmai megfontolás után ajánlott biztosítani.

Az idegen nyelvek tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt. A tudásátadás során szükséges a figyelemfenntartás, a feladatszervezés és a motiváció felkeltésének vizuális támogatása, a párhuzamosan több csatornán történő szemléltetés. Javasolt a memoriterek kisebb részletekben való kérdezése szóbeli beszámolók során.

Helyesírási, olvasási és szövegértési problémákkal küzdő tanulók esetében főleg a szóbeli kommunikáció magabiztos alkalmazásának elsajátítása a cél. Ennek során sok esetben méltányosan, az egyéni fejlődési lehetőségeket figyelembe véve kell megítélnünk a kiejtési és nyelvhelyességi kérdéseket; elsősorban a beszédbátorság elérése lehet a célunk. Az írásbeli kommunikáció használatát, a differenciált fejlesztés mellett, az IKT-alapú olvasó- és helyesírás-ellenőrző programok is segíthetik.

4.2.7. Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra

A Művészetek tanulási területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

Bizonyos tanulók a művészetek terén kimagasló képességgel bírnak. Ezekben az esetekben nagyon fontos a tehetség kibontakozásának támogatása. Szintén nagy szerepe lehet a művészeti nevelésnek a szabadidő hasznos eltöltésében és a társas kapcsolódás lehetőségeinek bővítésében, az önkifejezésben. Más gyermekeknél a grafomotoros ügyetlenség nehezítheti a kreatív alkotás kifejeződését.

4.2.8. Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A digitális kultúra tantárgy tartalmának elsajátítása lehet a tanulók erőssége. A digitális kompetenciák elsajátítása és alkalmazása több szempontból is kiemelt szerepet játszhat az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulóknál. A digitális technológia nyújtotta lehetőségek egyfelől kiemelt jelentőséggel bírnak a tudásterületek, tananyagok egyéni szükségletekre, preferenciákra szabásában, adaptálásában. Másrészt a sokszor jól működő algoritmikus, komputációs gondolkodás fejlesztésének eszközei is. Az életpálya-építés, pályorientáció szempontjából szintén kiemelt szerepe van a tantárgy tanulásának. Fokozott jelentőséggel bír a hétköznapi életet, ismeretszerzést és -elsajátítást, valamint a tanulást könnyítő alkalmazások készségszintű használatának elsajátítása.

4.2.9. Testnevelés és egészségfejlesztés

A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során javasolt a szenzoros integrációs programok és terápiák beállítása, ill. azok elemeinek megvalósítása a tanórán, továbbá ajánlott a kiegészítő egészségügyi ellátáson belül gyógyújszás, valamint logopédiai ritmika alkalmazása is.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar, indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

4.3. Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet], alsó tagozat, felső tagozat, középiskola)

Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.

A különbségek feltárása, az érési késést, fejlődésben való elmaradást mutató gyermekek képességeinek fejlesztése az alapkészségek kialakítása szempontjából is az alapozó nevelési szakasz kiemelt feladata.

Az első tanév első féléve minden köznevelési intézményben olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az 1. évfolyam két tanévi időtartamra történő széthúzása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás,

a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

4.4. Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei. Ennek értelmében a differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja. A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába került tanuló a megyei szintű pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakértői véleménye alapján indokolt esetben adott tantárgy(ak), tantárgyrész(ek) értékelése és minősítése alól mentességben részesülhet, továbbá többlet felkészülési idő, segédeszköz-használat biztosítható számára.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

5. Állapotmegismerés – szakértői vélemény

Az állapotmegismerés fogalom gyógypedagógiai pszichodiagnosztikai tevékenységre utal. Átfogó – bio-pszicho-szociális – szemléletet képvisel, melynek keretében korszerű tesztekkel és vizsgáló eljárásokkal történik meg a keresztmetszeti kép és az élettörténet feltérképezése, a diagnózis megállapítása és a támogatási, fejlesztési terv elkészítését megalapozó javaslat kialakítása. A specifikus tanulási zavar, valamint a figyelem- és magatartásszabályozás zavarának megállapítása sokrétű, differenciáldiagnosztikai irányultságú állapotfeltárást igényel, melynek során a komorbiditások/társuló zavarok, fogyatékoságok megállapítását is szem előtt kell tartani. Az ADHD és a magatartásszabályozás zavarai alá tartozó diagnózisok megállapítása pszichiátriai szakorvosi kompetencia, melyet a szakértői vizsgálat felhasznál az SNI státusz megállapításához vagy kizárásához. A szakértői vélemények akkor tudnak valódi segítséget, támpontot nyújtani a pedagógusoknak, ha elkészítésük és értelmezésük valódi teammunkán alapul.

6. Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik. Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös

tekintettel a gyermek osztályfőnökére. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulása időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrzésre kerül a további célkitűzések megtervezését megelőzően, melyről a pedagógusnak szintén tájékoztatást kell kapnia. A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt. A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába. Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül-orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

Érvényességi rendelkezések

1. Jelen Pedagógiai program érvényességi ideje:

- 2013. szeptember 1. napjától lépett hatályba, és érvényessége **határozatlan időre** szól.

2. A Pedagógia program értékelése, felülvizsgálata:

- A Program alapján lebontott célok, feladatok felülvizsgálata, a végrehajtás ellenőrzése a Köznevelési törvényben előírt rend szerint történik.

3. A Pedagógia program módosítására akkor kerül sor:

- Amikor a jogszabály módosítás előírja.
- Amennyiben a Program megvalósulásának értékelésekor nyert eredmény szükségessé teszi.
- Amennyiben a nevelőtestület egyharmada kéri.
- Ha a nevelőtestület – a fenntartó jóváhagyásával – új képzés szakmai program vállalásáról dönt.
- Ha a helyi tantervek használati körében változás következik be.
- Amennyiben a fenntartó elrendeli.

4. A Pedagógia program nyilvánossága:

- A Pedagógia program megtalálható az igazgatói irodában, az intézmény honlapján és az iskolai könyvtárban.

Nyilatkozat

A Pedagógiai Program nevelőtestületi elfogadásáról

A fenntartó kérésére a Pedagógiai Programot a nevelőtestület 2023. augusztus 31-i ülésén felülvizsgálta, megvitatta, az abban foglaltakat végrehajthatónak tartja és 100%-os arányban elfogadta.

Cered, 2023. augusztus 31.

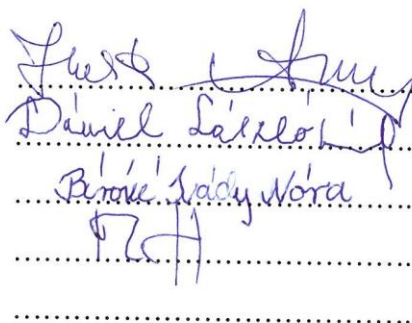
igazgató

Kiss Józsefné

munkaközösség-vezetők

Nyilatkozatok

A Pedagógiai Program véleményezéséről

A Pedagógiai Programot a **Szülői Közösség Választmánya** (SZK) megismerte és a jogszabályokban meghatározott kérdésekben **véleményt nyilvánított**.

Cered, 2023. szeptember 1.

.....
SZK elnök

A Pedagógiai Programot a **Diákönkormányzat** megismerte és a tanulókkal kapcsolatos kérdésekben **véleményt nyilvánított**.

Cered, 2023. szeptember 1.

.....
Diákönkormányzat elnöke